

T.C.
İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ANABİLİM DALI

İNSAN TİCARETİ SUÇU KAPSAMINDA
MAĞDUR ÇOCUK TANIMLAMASI

Yüksek Lisans Tezi

SEÇİL AKKOCA SEÇKİN

Tez Danışmanı: DR. ÖĞR. ÜYESİ HÜDAYİ SAYIN

İSTANBUL, 2018

T.C.
İSTANBUL YENİ YÜZYIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ANABİLİM DALI

İNSAN TİCARETİ SUÇU KAPSAMINDA
MAĞDUR ÇOCUK TANIMLAMASI

Yüksek Lisans Tezi

SEÇİL AKKOCA SEÇKİN

Tez Danışmanı: DR. ÖĞR. ÜYESİ HÜDAYİ SAYIN

İSTANBUL, 2018

(ONAY SAYFASI)

(DOĞRULUK BEYANI SAYFASI)

ÖNSÖZ

Küreselleşen dünyanın getirisi olarak ifade edebileceğimiz göç olgusu olumlu ve olumsuz durumları beraberinde getirmektedir. Göç olgusunun insan hayatına yönelik en olumsuz yansımalarının insan ticareti suçu olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. İnsan ticareti konusunu öncelikle insan hakları ihlali oluşturmaktadır. İnsan ticareti, insanı metalaştırmak suretiyle insan üzerinden sömürü yoluyla kar elde edilmesini amaçlamaktadır ve aynı zamanda mevzuatımızda bir suç türü olarak tanımlanmıştır. Tüm bireyler, yalnızca insan olma vasıflarından dolayı İnsan ticareti suçunun mağduru olma riski ile karşı karşıyalardır. Çocuklar ise bu suç türündeki en hassas kitleyi oluşturmaktadırlar. Çocukların içlerinde bulunduğu durumu algılayamamaları ve üzerlerinde daha kolay ve net denetimin kurulabilmesi sebebiyle çocukların mağdur edilme oranının her geçen zamanda arttığı gözlemlenmektedir.

Çocukların ülkelerin geleceği olduğu ve her mağdur çocuğun geleceğin suça meyilli bir bireyi olduğu göz önünde bulundurulduğunda herkese düşen görevler olduğu ortaya çıkmaktadır. Devlet ve toplum farkındalığının artırılmasıyla üzerine düşen görevi yerine getirmeli, mağdur çocukların hayatlarına dokunularak ihtiyaç duydukları her alanda sorunları giderilmelidir. Tezimiz bu noktada insan ticareti suçu kapsamında mağdur çocuk tanımlamasının tüm yönlerini ele almak suretiyle farkındalığın artırılması ve mağduriyetlerin en doğru şekilde saptanabilmesini amaçlamaktadır.

Yüksek lisans tezimi insan ticareti suçu kapsamında mağdur çocuk tanımlaması üzerine hazırlamaya karar verdiğimde desteğini ve rehberliğini esirgemeyen, tez danışmanlığımı üstlenen ve son ana kadar verdiği destekle tezin aldığı biçimde çok büyük emeği bulunan Sayın Hocam Dr. Öğr. Üyesi Hüdayi Sayın'a şükranlarımı sunuyorum.

Mağdur çocuklar ile yapılan mülakatların psikolojik değerlendirilmesi hususunda yardımlarını esirgemen Psikolog Sevil Gümüş'e, mağdur çocuğa yaklaşımın nasıl olması gerektiği konusunda görüşme yapmış olduğum ve yardımlarını esirgemeyen Dr. Yüksel Seçkin'e desteklerinden ötürü şükranlarımı sunuyorum.

Ve aileme verdikleri destekten ötürü şükranlarımı sunuyorum.

ÖZ

İNSAN TİCARETİ SUÇU KAPSAMINDA MAĞDUR ÇOCUK TANIMLAMASI

Seçil AKKOCA SEÇKİN

HAZİRAN, 2018

Ülkelerin sosyal ve ekonomik durumu, yönetim rejimleri, vatandaşlarına sunduğu hizmetler farklılık göstermektedir. Bu etmenler toplumsal, ekonomik, sosyal ve ailevi sorunları beraberinde getirmektedir. Ülkenin bireye sunduğu eğitim düzeyi ne kadar ise ailenin aldığı ve çocuğuna sunabileceği eğitim düzeyi de o kadardır. Yaşam standardından oluşan farklılıklar kişilerde daha iyi yaşam koşullarında hayatlarına devam etme isteğini doğurur ve göç etmelerine sebep olur.

Göç, geçmişten günümüze dek var olmuş ve gelecekte de her daim var olmayı sürdürecektir bir olgudur. İnsan var oldukça göç var olacak ve göçün getirileri arasında bulunan olumlu ve olumsuz durumlar da devamlılığını koruyacaktır. Her göçün bir başlangıç olması hasebiyle her göç kendi öyküsünü oluşturur.

Kölelik kavramı tarihin derinliklerinden göz kırpmaktadır ve tarih boyunca eski de kalmış bir olgu olarak görünse de modern çağda şekil değiştirmiş olarak karşımıza çıkmaktadır. Köleliğin yeni ve günümüzdeki şekillerinden en önemlisi insan ticareti olgusudur.

İnsan ticareti cinsiyet, yaş, uyruk, ırk gibi herhangi bir ayırım gözetmeksizin salt insan olması sebebiyle her bireyin mağdur konumunda olabileceği bir suçtur. Çocuklar hassas gruplar statüsünde kabul edilmektedir ve henüz hayat tecrübesine sahip olmamaları sebebiyle daha kolay mağdur konumunda olabilmektedir. Çocukları mağduriyete itenler aileleri, akrabaları ve toplumun kendisi olabilmektedir. Çocuklar ülkelerin ve bizim geleceğimizin teminatıdır. Çocukların mağduriyetinin giderilmesi, onların topluma entegre olması hem hukuki hem de insani bir zorunluluktur. Bu sebeple mağdur çocukların insan ticareti suçu kapsamında tanımlanabilmeleri ve topluma kazanımlarının sağlanması son derece önemlidir. Bu çalışmanın amacı mağdur çocuklara

yönelik tanımlama işlemine açıklık getirmek ve sunulan hizmetlerin etkinliğini analiz etmektir.

Anahtar Sözcükler: Göç, insan, kölelik, insan ticareti, çocuk mağdur.

ABSTRACT

CHILD VICTIM IDENTIFICATION WITHIN THE SCOPE OF HUMAN TRAFFICKING

Seçil AKKOCA SEÇKİN

JUNE, 2018

Social conditions, governmental regime, economic levels and state regulations of countries differ from each other. Social and familial problems arise from territorial issues. Education level provided by state is determinant on the education level which is received from families and correspondingly provided to children by families. These motives make people want to have better life and cause migration.

Migration phenomenon has been existing from ancient times and it will continue in the future as long as human being exist. Both migration's positive and negative aspects will also be in an ongoing process.

Although slavery seems like old fashioned, there is no possibility to claim this situation indeed. Concept of slavey is just renewed in accordance with new era. The most important kind of slavery is the human trafficking.

Human trafficking is a crime that make people victim of itself indiscriminately and women, men and children from every nation, age, etc. would be the victim of it. Children is in a sensitive group among victims because of their purity and lack of experience. This fact make childern victim easier than the other groups of people. Both family and society may create child victims. World's bright feature depends on children. So, relief and integration of children is necessity in both humanistic and legal manner. In this aspect, identification of child victims is crucial. This thesis aims to express identification process of child victims within the scope of human trafficking.

Key Words: Migration, human, slavery, human trafficking, child victim.

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	iv
ÖZ.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLOLAR	xii
KISALTMALAR	xiii
GİRİŞ	1

1. BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

1.1. ARAŞTIRMA HAKKINDA GENEL BİLGİLER.....	3
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE KONUSU	3
1.3. ARAŞTIRMADA KULLANILAN BAZI KELİME VE KAVRAMLAR	3
1.4. ARAŞTIRMANIN DENENCELERİ	9
1.5. ARAŞTIRMANIN SORULARI.....	10
1.6. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI	11
1.7. ARAŞTIRMADA KULLANILAN YÖNTEM	12
1.8. ARAŞTIRMANIN EVRENİ	12
1.9. ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ	13
1.10. ARAŞTIRMADA TOPLANAN VERİLERİ ÇÖZÜMLEME YÖNTEMİ	13
1.11. ARAŞTIRMADA KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER	13
1.12. ARAŞTIRMANIN SUNUŞ SIRASI	14

2. BÖLÜM

İNSAN TİCARETİ OLGUSU

2.1. İNSAN TİCARETİNİN TANIMI.....	16
2.1.1. Palermo Protokolü	18
2.1.2. GAATW (Kadınlara Yönelik Ticarete Karşı Küresel İttifak) İnsan Ticaret Tanımı	20
2.2. İNSAN TİCARETİNİN YASAL ÇERÇEVESİ	20

2.3. İNSAN TİCARETİNİN AYIRT EDİLMESİ	23
2.4. İNSAN TİCARETİNİN TEMEL SEBEPLERİ	25
2.4.1. Hedef Ülke.....	27
2.4.2. Kaynak Ülke	28
2.4.3. Transit Ülke	29
2.5. İNSAN TİCARETİNİN ORTAYA ÇIKIŞ ŞEKİLLERİ	29
2.5.1. Göç Bağlamında İnsan Ticareti	29
2.5.2. Fuhuş Maksatlı İnsan Ticareti	30
2.5.3. Emek Sömürüsü	32
2.5.4. Çocuk İstismarı.....	33
2.5.5. Organ ve Doku Ticareti	34

3. BÖLÜM

5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU'NDA İNSAN TİCARETİ SUÇU

3.1.GENEL BİLGİLER.....	36
3.2. SUÇUN UNSURLARI	37
3.2.1. Maddi Unsur	37
3.2.1.1. Fiil.....	37
3.2.1.1.1. Araç Füller	38
3.2.1.1.1.1. Tehdit, Baskı, Cebir, Şiddet.....	39
3.2.1.1.1.2. Nüfuzu Kötüye Kullanmak	40
3.2.1.1.1.3. Kandırmak	40
3.2.1.1.1.4. Kişiler Üzerinde Denetim Olanaklarından Yararlanmak	41
3.2.1.1.1.5. Kişilerin Çaresizliklerinden Yararlanmak.....	42
3.2.1.1.2. Asıl (Amaç) Füller	42
3.2.1.1.2.1. Ülkeye Sokmak Veya Ülke Dışına Çıkarmak.....	42
3.2.1.1.2.2. Tedarik Etmek	43
3.2.1.1.2.3. Kaçtırmak.....	43
3.2.1.1.2.4. Bir Yerden Başka Bir Yere Götürmek	44
3.2.1.1.2.5. Sevk Etmek	44
3.2.1.1.2.6. Barındırmak	44
3.2.1.2. Fail.....	45

3.2.1.3. Mağdur	45
3.2.1.4. Konu	46
3.2.2. Manevi Unsurlar.....	46
3.2.3. Hukuka Aykırılık Unsuru.....	46
3.3. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ.....	47
3.3.1. Teşebbüs	47
3.3.2. İştirak	47
3.3.3. İçtima	48
3.4. YAPTIRIM VE SORUŞTURMA USULÜ	48

4. BÖLÜM

6458 SAYILI YABANCILAR VE ULUSLARARASI KORUMA KANUNU KAPSAMINDA İNSAN TİCARETİ

4.1. 6458 SAYILI YUKK' DA İNSAN TİCARETİ.....	50
4.2. İNSAN TİCARETİYLE MÜCADELE VE MAĞDURLARIN KORUNMASI HAKKINDA YÖNETMELİK	51
4.3. İNSAN TİCARETİ MAĞDURLARININ TESPİTİ VE TANIMLAMA İŞLEMİ	53
4.4. İNSAN TİCARETİ MAĞDURLARINA YÖNELİK MAĞDUR DESTEK HİZMETLERİ	56
4.4.1. Mağdur Destek Programı	56
4.4.2. İnsan Ticareti Mağdurlarının Gönüllü Ve Güvenli Geri Dönüş Programı	57
4.5. İNSAN TİCARETİ MAĞDURLARININ İKAMET İŞLEMLERİ	58
4.6. İNSAN TİCARETİ MAĞDURLARININ BARINDIRILMASI.....	59
4.7. İNSAN TİCARETİ MAĞDURLARINA MADDİ DESTEK SAĞLANMASI VE İŞ GÜCÜ PİYASASINA ERİŞİMLERİ.....	60
4.8. İNSAN TİCARETİ MAĞDURUNUN SAĞLIK GİDERLERİ	61

5. BÖLÜM

İNSAN TİCARETİ MAĞDURU OLAN ÇOCUK TANIMLAMA İŞLEMİ

5.1. MAĞDUR ÇOCUK KAVRAMI	62
5.2. ÇOCUKLARIN KULLANILMASI	64
5.3. İNSAN TİCARETİ MAĞDURU OLARAK ÇOCUKLARIN TANIMLANMASI	66

5.4. ÇOCUKLAR İLE MÜLAKAT.....	68
5.5. İNSAN TİCARETİ MAĞDURU ÇOCUĞA SUNULAN HİZMETLER VE HAKLARI.....	69
5.6. MAĞDUR ÇOCUK TESPİTİNE YÖNELİK YAPILAN SAHA ÇALIŞMASI	70
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	82
KAYNAKÇA	87
EKLER.....	92
EK 1: Mülakat Tutanağı	92
EK 2: Birinci Mülakat	97
EK 3: İkinci Mülakat.....	104
EK 4: Üçüncü Mülakat.....	111
EK 5: Dördüncü Mülakat.....	117
EK 6: Beşinci Mülakat.....	122
EK 7: Altıncı Mülakat	127
EK 8: Yedinci Mülakat.....	132
EK 9: Mülakatlarda Yer Alan Vakaların Psikolojik Değerlendirilmeleri İle İlgili Olarak Alınan Uzman Görüşü	138
EK 10: İnsan Ticareti Suçu Konusu İle İlgili Olarak Alınan Uzman Görüşü	142
ÖZGEÇMİŞ.....	145

TABLÖLAR

Tablo 1: İnsan Ticareti Mağdurlarının Cinsiyet Dağılımı.....	24
Tablo 2: İnsan Ticareti Mağdurlarının İstismar Şekilleri.....	35
Tablo 3: İnsan Ticaretiyle Mücadele Süreci.....	51
Tablo 4: İnsan Ticareti Mağdurlarının Yaş Profili.....	67

KISALTMALAR

ABD	: Anabilim Dalı
A.e.	: Aynı eser
a.g.e.	: adı geçen eser
AÜHFD	: Atatürk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AYK	: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
Bkz.	: Bakınız
CD.	: Ceza Dairesi
Çev.	: Çeviren
Ed.	: Editör
ET	: Erişim Tarihi
GAATW	: Global Alliance Against Traffic in Women
GÜHFD	: Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
IOM	: International Organization for Migration
İKGV	: İnsan Kaynağını Geliştirme Vakfı
RG.	: Resmi Gazete
s.	: sayfa
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TCK	: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu
TDK	: Türk Dil Kurumu
TL	: Türk Lirası
US	: United States
USD	: United States Dollar
Y.	: Yargıtay
YIMER	: Yabancılar İletişim Merkezi
YUKK	: 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu

GİRİŞ

Dünya tarihi var oldukça iki olgu da var olmuştur: Göç ve kölelik. İçinde bulunulan maddi imkânsızlıklar, siyasi çıkmazlar göçü kaçınılmaz kılmaktadır. Dünya üzerinde milyonlarca kişi bulunduğu yeri yeni umutlarla terk etmek durumunda kalmaktadır. Daha iyi bir yerde daha iyi imkânlarla yaşama umuduyla yola çıkan insanlar her zaman mutlu sona erememektedir.

İnsanlık tarihi kadar eski olan kölelik kavramı günümüzde insan ticareti suçu olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsan var oldukça, bir başka insanı sömürmesi de var olmuştur. Sömürünün önüne geçmek adına devletler ulusal ve uluslararası düzeyde önlemler almak mecburiyetinde kalmışlardır. İmzalanan her yazılı metin imzalayanına sorumluluklar yüklemekte insanı korumak üzerine tedbirler alınmasını gerektirmektedir.

Yapılan birçok çalışmaya karşın insan ticareti suçu artarak devam etmektedir. İnsan ticareti suçu bir insan hakları ihlalidir. İnsanı her hangi bir ayırım gözetmeksizin salt insan olma vasfından dolayı sömürülmesi ve üzerinde denetim kurabilecek kişiler tarafından kar elde edilebilecek meta olarak görülmesi suçun doğmasına sebebiyet vermektedir. Kadın, erkek, genç yaşlı, çocuk herkes insan ticareti suçunun mağduru olabilmektedir.

Son yıllarda çocukların insan ticareti suçu kapsamında mağdur edilmeleri daha sık karşılaşılan bir durum olmuştur. Yaşanan savaşlar ve ekonomik çıkmazlar çocukların mağduriyete sürüklenmesini artırmaktadır. İçinde buldukları durumu algılayamayacak yaşta olan ve kendilerini koruyamayacak durumda olan çocuklar aileleri aracılığıyla ya da kendi tecrübesizlikleri nedeniyle tacir ile bağ kurmakta ve çeşitli şekillerde istismara uğramaktadır. Cinsel sömürü, zorla çalıştırma, zorla evlendirme, vücut organlarının alınması, illegal evlat edinilme karşılaşılan insan ticareti suçunun türleridir.

İnsan ticareti olgusu insan hakları ihlaline sebep olmakla birlikte toplumsal düzeni de tehdit etmektedir. Mağduriyete uğrayan her çocuğun gelecekte suça meyilli bir birey olma ihtimali son derece yüksektir. Bu nedenledir ki toplumsal düzenin sağlanabilmesi için çocukların mağduriyetinin önlenmesi veya en azından etkilerinin giderilmesi başta devletin görevi olmalıdır. Diğer yandan tüm insanlara da bu hususta sorumluluk düşmektedir.

Çalışmamız beş bölümden oluşmakta olup birinci bölümünde araştırmamız hakkında genel bilgiler verilmiştir. İnsan ticareti suçunu engellemek adına suçun temelini neyin oluşturduğunu belirlemek önem arz ettiğinden dolayı ikinci bölümde insan ticareti suçu hakkında bilgi verilmiş olup ulusal ve uluslararası metinlerde yer alan şekli ve içeriği açıklanmıştır. Çalışmamızın üçüncü ve dördüncü bölümde ulusal mevzuatımızda yer alan insan ticareti suçu bağlamında; suçun nasıl oluştuğu, suçun tespit edilmesi ve tespitin ardından yapılan tanımlama işlemlerinin hukuki boyutu açıklanmıştır.

Çalışmamızın son bölümünde insan ticareti suçu kapsamında mağdur çocukların suça kim tarafından ve nasıl sürüklendiği bilgisi verilmiştir. Çocukların tespit edilme prosedürleri, çocuklar ile yapılan görüşmelerin usulü açıklanmıştır. Çalışmamızın bu bölümünde yapılan saha çalışması kapsamında insan ticareti mağduru olan çocuklar ile yapılan mülakatlara yer verilerek çocuklara sunulan hizmetler aktarılmıştır. Çocukların algı düzeyleri yetişkinlerden çok farklıdır. Çocuğun korkularını aşması ve topluma entegre olması şarttır. Mağdur çocuklara yaklaşım ayrı bir özveri ve eğitim istemektedir. Bu bağlamda çalışmamızın son bölümünde ayrıca mağdur çocuğa yaklaşımın nasıl olması gerektiğiyle ilgili olarak bir pedagoğ söyleşisine yer verilmiştir.

1. BÖLÜM

GENEL BİLGİLER

1.1. ARAŞTIRMA HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Ele aldığımız araştırmada insan ticareti suçu kapsamında mağdur çocuk tanımlaması incelenerek araştırma sırasında nasıl bir yol izlendiği, araştırmanın hangi süreçlerden ve sorulardan geçerek son şeklini aldığı, araştırmanın kapsamı ve araştırma sırasında elde edilen bilgilerin verilmesi; bu minvalde insan ticaretinin hukuki boyutunun ve güncel hayattaki yerinin incelenmesi ve araştırmanın sunuş sırası yer alacaktır.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI VE KONUSU

Küreselleşen dünya düzeninde göç olgusunun insan hayatındaki yeri ve sebepleri, insan ticareti suçunun nasıl işlendiği, insan ticareti mağduru çocukların insan ticareti suçuna neden ve nasıl dâhil oldukları, olay öyküleri, mağduriyetlerinin giderilmesi ve Türk hukuk sistemi çerçevesinde mağdur tanımlama işlemleri ve mağdura sunulan hizmetlerin incelenmesi araştırmanın ana konusunu oluşturmaktadır.

Araştırmanın amacı insan ticareti suçu kapsamında mağdur edilen çocuklara dair farkındalığın artırılması, çocuk ve yetişkinlerin bilinçlendirilmesi, insan ticareti mağduru çocukların tanımlanması ve söz konusu çocukların topluma kazandırılmasıdır.

1.3. ARAŞTIRMADA KULLANILAN BAZI KELİME VE KAVRAMLAR

Araştırma sürecinde kullanılan bazı kelime ve kavramlar Türkiye Cumhuriyeti Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Göç Terimleri Sözlüğünden¹ ve İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Dairesi Başkanlığı tarafından hazırlanan İnsan Ticareti Mağdurları Raporu 2017²’ den alınmıştır.

- Bireysel Göç: Kişilerin bireysel olarak veya aileleriyle birlikte göç ettiği durumlar. Kitlesele programların aksine, bu gibi hareketler genelde kişinin kendisi

¹ IOM, 2009. *Göç Terimleri Sözlüğü*. 2. Baskı. B. Çiçekli (Çev.). IOM Yayınları.

² İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Dairesi Başkanlığı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, goc.gov.tr, İnsan Ticareti Mağdurları Raporu 2017.

tarafından finanse edilir veya bireyler, örgütler veya devletlerin desteğiyle gerçekleşir.

- Borçlandırarak Çalıştırma: Kredi ya da avans nedeniyle borç altında olma gibi ekonomik sebeplerden kaynaklanan esaret koşullarında işçi tarafından sağlanan hizmet. Esaretin temel nedeninin borç olması durumunda, işçi (ya da bakmakla yükümlü oldukları veya varisleri) kredi geri ödenene kadar belirli ya da belirsiz bir süre boyunca alacaklıya bağlıdır.
- Borç Esareti: Bir kişinin bir borca teminat olarak kendi şahsi hizmetini ya da kendi kontrolü altındaki kişilerin hizmetini taahhüt etmesinden doğan statü ya da durum.
- Cinsel Sömürü: Kişilerin cinsel bütünlüğüne karşı gerçekleştirilen her türlü hukuk dışı davranış.
- Çocuk: İlgili hukuk sisteminde reşit olma yaşı daha küçük belirlenmemişse, on sekiz yaşın altındaki kişi. (Madde 1, BM Çocuk Hakları Sözleşmesi, 1989).
- Çocuk İşçiliği: Çocuk tarafından kendi sağlığına, eğitimine, zihinsel, ruhsal, ahlaki ya da sosyal gelişimine zararlı olarak ifa edilen her türlü iş.
- Çocuklara Yönelik Sömürü/ İstismar: 1989 tarihli Çocuk Hakları Sözleşmesi ve 1999 tarihli Çocuk İşçiliğinin En Kötü Biçimlerinin Yasaklanmasına ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Derhal Alınacak Önlemlere İlişkin Sözleşme uyarınca çocuk sömürüsüne şunlar dâhildir: Ekonomik sömürü (çocuğun eğitimi açısından tehlikeli ya da engelleyici, sağlığına ya da fiziksel, zihinsel, ruhsal, ahlaki ya da sosyal gelişimine zararlı olabilecek her türlü iş), cinsel sömürü (cinsel istismar, fuhuş, çocuk pornografisi) ve çocukların kaçırılması, satılması ya da ticareti ya da çocuk sömürüsünün diğer çeşitleri.
- Çocuk İstismarı: Çocuğun sağlığının, büyüme ve gelişmesinin olumsuz olarak etkilenmesine neden olan her türlü fiziksel ve/veya duygusal, cinsel, ihmal veya ihmale neden olacak her türlü tutum ve davranışlara maruz kalmasıdır.
- Düşünme Süresi: Mağdurun, suçun sebep olduğu olumsuz etkilerden kurtulması ve yetkililerle işbirliği yapıp yapmayacağına serbest iradesiyle karar verebilmesi için tanınan süre.

- Düzenli Göç: 1) Tanınan, yasal kanallar kullanılarak gerçekleşen göç. 2) Menşei ülkeden çıkışı ve ev sahibi ülkeye seyahati, transit geçişi ve girişi düzenleyen kanun ve yönetmeliklere uygun olarak insanların olağan ikamet yerinden yeni bir ikamet yerine gitmeleri.
- Düzensiz göç: Gönderen, transit ve alıcı ülkelerin düzenleme normlarının dışında gerçekleşen hareketler. Düzensiz göç konusunda açık veya genel kabul gören bir tanım yoktur. Hedef ülkeleri açısından, bir ülkeye yasa dışı giriş yapmak veya bir ülkede yasa dışı şekilde kalmak veya çalışmak anlamına gelmektedir. Başka bir deyişle, göçmen, belirli bir ülkeye girmek, orada ikamet etmek veya çalışmak için göç düzenlemeleri uyarınca gerekli olan izin veya belgelere sahip değildir. Gönderen ülke açısından ise, bir kişinin geçerli bir pasaportu veya seyahat belgesi olmadan uluslararası bir sınırı geçmesi veya ülkeden ayrılmak için idari koşulları yerine getirmemesi gibi durumlarda düzensizlik söz konusudur.
- Düzensiz göçmen: Yasa dışı giriş veya vizenin geçerlilik tarihinin sona ermesi yüzünden transit veya ev sahibi ülkede hukuki statüden yoksun kişi. Bu terim, bir ülkeye giriş kurallarını ihlal eden mülteciler ve ev sahibi ülkede kalma izni bulunmayan diğer kişiler için geçerlidir.
- Esaret: Başka bir insanın kontrolü altında bulunma durumu.
- Evlat edinme: Bir çocukla ilgili doğal ebeveynlerin hak ve ödevlerinin sona erdirilmesine ve benzeri hak ve ödevlerin evlat edinen ebeveynlerce üstlenilmesine ilişkin yasal süreç.
- Geri Dönüş: Çeşitli uluslararası hukuki belgelerde öngörülen koşullar çerçevesinde, mülteci veya savaş esirlerinin vatandaşı oldukları ülkeye geri dönme hakkı (1949 Cenevre Sözleşmeleri ve 1977 Protokolleri, 1907 Dördüncü Lahey Sözleşmesi'ne Ek Kara Savaşlarında Kanun ve Teamüllere Saygı Gösterilmesine İlişkin Yönetmelik, insan haklarına ilişkin hukuki belgeler ve uluslararası teamül hukuku). Geri dönüş seçeneği, kişileri alıkoyan güçlerin değil bireyin kişisel bir hakkıdır. Ayrıca, geri dönüş, kişileri alıkoyan güçlerin bu haktan yararlanmaya uygun kişileri (asker ve siviller) serbest bırakma, menşei ülkelerin ise vatandaşlarını kabul etme yükümlülüğünü içermektedir. Terim

olarak geri dönüş, uluslararası kriz zamanlarında diplomatik elçiler ve uluslararası yetkililer için de kullanılmaktadır.

- Geri Gönderme: Bir devletin bir kişiyi hayatı veya özgürlüğünün tehdit altında olacağı veya ırkı, dini, tabiiyeti, belirli bir sosyal gruba mensubiyeti veya siyasi görüşü yüzünden zulüm görebileceği veya işkence riskiyle karşı karşıya kalabileceği başka bir devletin topraklarına herhangi bir şekilde geri göndermesi. Sınır dışı etme, zorla sınır dışı etme, iade etme, sınırda reddetme, ülke toprakları dışında durdurma ve fiziksel dönüş dâhil olmak üzere, kişinin bir devlete geri dönmesiyle sonuçlanan herhangi bir eylemi kapsamaktadır.
- Göç: Uluslararası bir sınırı geçerek veya bir devlet içinde yer değiştirmek. Süresi, yapısı ve nedeni ne olursa olsun insanların yer değiştirdiği nüfus hareketleridir. Buna, mülteciler, yerinden edilmiş kişiler, yerinden çıkarılmış kişiler ve ekonomik göçmenler dâhildir.
- Göçmen: Uluslararası düzeyde genel kabul gören bir göçmen tanımı bulunmamaktadır. Göçmen teriminin, “kişisel rahatlık” amacıyla ve dışarıdan herhangi bir zorlama unsuru olmaksızın ilgili kişinin hür iradesiyle göç etmeye karar verdiği durumları kapsadığı kabul edilmektedir. Dolayısıyla bu terim, hem maddi ve sosyal durumlarını iyileştirmek hem de kendileri veya ailelerinin gelecekte beklediklerini artırmak için başka bir ülkeye veya bölgeye göç eden kişi ve aile fertlerini kapsamaktadır.
- Göçmen Kaçakçılığı: Doğrudan veya dolaylı olarak, maddi ya da herhangi bir çıkar elde etmek amacıyla, bir kişinin vatandaşı olmadığı ya da daimi olarak ikamet etmediği bir devlete yasa dışı girişinin sağlanması (Madde 3(a), Sınır Aşan Örgütlü Suçlara Karşı BM Sözleşmesine Ek Kara, Deniz ve Hava Yoluyla Göçmen Kaçakçılığına Karşı BM Protokolü 2000). İnsan ticaretinden farklı olarak göçmen (insan) kaçakçılığında sömürü, zorlama ya da insan hakları ihlali yoktur.
- Gönüllü Geri Dönüş: Kriterlere uygun olan kişilerin menşe ülkelerine tamamen kendi istekleri ile geri dönmeleri.
- Güvenli Üçüncü Ülke: Kabul eden ülkeye göre, menşei ülke dışında, sığınmacının koruma bulduğu veya bulabileceği bir ülkedir. Güvenli üçüncü ülke kavramı

(başka yerde koruma/ilk sığınma ilkesi) mülteci statüsünü belirleme prosedürlerinde kabul edilme kriteri olarak sıkça kullanılmaktadır.

- Hassas Gruplar: Diğer gruplara kıyasla, çatışma ve kriz zamanlarında ayrımcı uygulamalar, şiddet, doğal ve çevresel felaketler veya ekonomik zorluklarla karşılaşma riski daha yüksek olan herhangi bir grup veya toplumdaki kişiler; çatışma ve kriz dönemlerinde daha fazla risk altında olan (kadınlar, çocuklar veya yaşlılar gibi) toplumsal gruplar ya da kesimler.
- Hedef Ülke:1) Göç akınları (yasal ya da yasa dışı) için varılacak hedef konumundaki ülke. 2) Yaşadıkları ülkelerdeki zor koşulların (ekonomik, sosyal, siyasal vb.) etkisi altında kalan kişilerin kendi iradeleri ile gitmek istediği ve ya iradeleri fesada uğratarak götürülmesi düşünülen ülkedir.
- Hile: Belli bir çıkar elde etmek amacıyla bir gerçeğin yanlış sunulması ya da maddi bir gerçeğin gizlenmesi.
- İkamet İzni: Bir devlet tarafından bir yabancıya verilen ve o yabancının o devlette yaşama hakkı bulunduğunu teyit eden belge.
- İnsan Hakları: Kabul edilen çağdaş değerlere göre, insanların yaşadıkları toplum içinde “hak olarak” talep edebilmeleri gereken özgürlükler ve faydalar. Bu haklar, 1948 İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi ve 1966 Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar ile Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşmelerinden oluşan Uluslararası Haklar Beyannamesi'nde yer almakta ve bu çekirdek haklardan hareketle diğer antlaşmalar tarafından geliştirilmiştir.
- İnsan Taciri: Kandırma, zorlama ve/ya diğer sömürü yollarıyla insanlardan ekonomik ya da başka bir kâr edinmek amacıyla onların hareketini sağlayan aracı kişi. Tacirin niyeti en baştan itibaren kişiyi sömürerek bundan kâr veya avantaj sağlamaktır.
- Kontrol Noktası: Ülkeye girmek isteyen kişilerin kontrol ve gümrük işlemleri için (kara sınırında, havalimanında ya da deniz limanında) sınır yetkilileri tarafından durdurulduğu yer.
- Menşei Devlet: İlgili kişinin vatandaşı olduğu devlet.

- Organize Suç: Merkezi birlik tarafından koordine ve kontrol edilen yaygın suç faaliyetleri.
- Palermo Protokolleri: Sınır Aşan Organize Suçlarla Mücadeleye İlişkin Sözleşmeye (2000) Ek Protokoller: Kara, Deniz ve Hava Yoluyla Göçmen Kaçakçılığına Karşı Protokol; İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesi, Ortadan Kaldırılması ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol; Yasa dışı Ateşli Silahlar, Mühimmat ve İlgili Malzemelerin Üretimi ve Ticaretine Karşı Protokol.
- Pasaport: Bir kişinin belgeyi veren devletin vatandaşı olduğunu tespit eden ve o devlet tarafından verilen belge. Bu belge, pasaport sahibinin ilgili devlete tekrar dönme hakkının kanıtıdır. Batı geleneklerine göre, pasaportlar yurtiçinde kimlik belgesi olarak değil, yurtdışına seyahat etmek amacıyla kullanılmıştır. Pasaport, tabiiyeti belgeleyen sertifika veya kanıt olarak uluslararası düzeyde kabul edilen belgedir. Ancak, sadece varışta kanıt değeri taşımaktadır.
- Refakatsiz Küçükler: Reşit olmayan ve anne babaları, vasi veya kanunen veya geleneklere göre onlardan sorumlu başka bir yetişkinin refakat etmediği çocuklar. Belgesiz yetişkin yabancılara uygulanan gözetim veya diğer uygulamalar çocuklar için uygun olmayabileceği için, refakatsiz çocuklar sınır kontrol yetkilileri için özel birtakım zorluklar yaratmaktadırlar.
- Seyahat belgeleri: Bir başka ülkeye girmek için kimlik kanıtı olarak kabul edilen tüm belgelerin genel adı.
- Sömürü/istismar: Bir şeyden ya da bir kimseden avantaj sağlama eylemi, özellikle bir kişinin kendi çıkarı için bir başka kişiden haksız fayda elde etmeye yönelik davranışı (örneğin; cinsel sömürü, zorla çalıştırma, kölelik ya da köleliğe benzer uygulamalar, kulluk ya da organların nakli).
- Tacir: Zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak veya esarete tabi kılmak ya da vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri ülkeye sokan, ülke dışına çıkaran, tedarik eden,

kaçıran, bir yerden başka bir yere götüren, devreden, sevk eden veya barındıran kişidir.

- Transit ülke: Göç akınlarının (yasal ya da yasa dışı) içinden geçtiği ülke.
- Uluslararası Göç: Kişilerin geçici veya daimi olarak başka bir ülkeye yerleşmek üzere menşe ülkelerinden veya mutad olarak ikamet ettikleri ülkeden ayrılmaları. Uluslararası bir sınırın geçilmesi söz konusudur.
- Üçüncü Ülke: Bir kişinin menşei ülkesi dışındaki ülke.
- Yabancı: Belirli bir devlet açısından o devletin uyruğunda olmayan kişi.
- Yasal Giriş: Bir yabancının geçerli bir göçmen vizesiyle ülkeye yasal olarak girişi.
- Yasa dışı Giriş: Kabul eden devlete yasal giriş için gerekli şartları yerine getirmeden sınır geçme fiili (Birleşmiş Milletler 'in 2000 tarihli Sınır Aşan Organize Suçlarla Mücadele Sözleşmesi'ne Ek Birleşmiş Milletler Kara, Deniz ve Hava Yoluyla Göçmen Kaçakçılığına Karşı Protokol'ün 3(b) maddesi).

1.4. ARAŞTIRMANIN DENENCELERİ

Birçok sebepten insanlar ülke ya da şehir değiştirmek durumunda kalmaktadır. Maddi yetersizlikler sebebiyle çalışmak zorunda olan kişiler iş arayışına girmektedir. Kendi çabalarıyla ya da bir aracı tarafından iş bulan kişiler, aracıya ve işverenine güvenmek zorundadır. Çünkü maddi yetersizliği kendisine başka bir olanak tanımamaktadır. Özellikle küçük bir çevrede yetişen kişiler kötülük kavramından habersizdir. İş bulma serüveni genellikle yetişkin kadınlarda ev işlerinde çalışacağı yetişkin erkeklerde inşaat ya da nakliye işinde çalışacağı düşüncesi ile gelişmektedir. Ancak süreç bekledikleri gibi olmamaktadır. Tacir ile bağ kurulduktan sonra ve tacirden kurtulmanın zor olduğunu anladıkları anda insan ticareti süreci başlamaktadır. Kadınların fuhşa sürüklenerek bedenleri ve ruhları ya da ev işlerinde çalıştırılarak vaat edilen ücreti alamayarak emekleri sömürülmektedir. Aynı şekilde erkek yetişkinlerde vaat edilen ücreti alamamakta hatta çoğu zaman hiç ücret alamamaktadır. Yabancı uyruklu kişiler için başka bir ülkede istismar sürecinin başlaması kişileri daha da zora sokmakta sınır dışı olacağı korkması veya pasaportuna tacir tarafından el koyulması ile tacirden kurtulma düşüncesi imkânsız olarak görünmektedir.

Aileleri tarafından maddi gelir elde edilmesi amacıyla kiralanana ya da satılan çocukların tacir ile tanışmalarının ardından insan ticareti süreci başlamaktadır. Ailesini herhangi bir sebepten kaybeden çocuklar ise tacirler için daha kolay elde edilebilecek bir sömürü kaynağı olarak görülmektedir. İnsan ticareti suçu kapsamında mağdur olan çocuklar zorla evlendirilmekte, zorla çalıştırılmakta, dilendirilmekte, evlatlık verilmekte, vücut organları alınmaktadır. Birçok kez şiddette uğrayan çocuklar bedensel ve psikolojik olarak zayıf durumda olmaları sebebiyle içinde buldukları durumun bilincinde olamamakta ya da bilincinde olmakla birlikte tacirden kurtulabilme imkânına ulaşamayacağını kabullenmektedir.

İnsan ticareti mağduru çocukların tespit edilerek tanımlanması ve mağduriyetlerinin giderilmesi çocuğun topluma kazandırılması hukuki ve insani bir zorunluluk olmakla birlikte ülkelerin geleceği içinde ayrı bir önem taşımaktadır. Mağdur edilen her çocuk gelecekte suça meyilli bir birey olacaktır. İnsan ticareti mağduru çocukların tanımlanma süreçlerinin başlatılması ile çocuğun güvende olabileceği alan yaratılmakta sağlık, eğitim, barınma ve benzeri ihtiyaçları karşılanmakta ve gerekirse çocukların güvenli ve gönüllü geri dönüş işlemleri gerçekleştirilmektedir.

1.5. ARAŞTIRMANIN SORULARI

Araştırma sürecinde;

- İnsan ticareti nedir?
- İnsan ticaretinin temel sebepleri nelerdir?
- İnsan ticaretinin ortaya çıkış şekilleri nelerdir?
- İnsan ticareti mağduru kime denir?
- İnsan ticareti mağduru olabileceği düşünülen kişiler ile karşılaştığında neler yapılması gerekmektedir?
- İnsan ticareti mağduru kişiler bu suça nasıl dâhil olmaktadır?
- İnsan ticareti mağduru çocuk kimdir?
- İnsan ticareti mağduru çocuklar nasıl tespit edilir?
- İnsan ticareti mağduru/ çocuk mağdur nasıl tanımlanmaktadır?

- İnsan ticareti mağduruna/ çocuk mağdura sunulan hizmetler nelerdir?
- İnsan ticareti konusunu ele alan uluslararası protokol ve anlaşmalar nelerdir ve neleri içermektedir?
- 5237 sayılı TCK' da insan ticareti suçu nasıl ele alınmıştır?
- 6458 sayılı YUKK' da insan ticareti mağduru nasıl ele alınmıştır?
- 29656 sayılı İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik kapsamında insan ticareti mağdurlarına sunulan hizmetler nelerdir?
- İnsan ticareti muhtemel mağdurları ve muhtemel çocuk mağdurlar ile nasıl mülakat gerçekleştirilmelidir, nelere dikkat edilmelidir?
- İnsan ticareti mağduru çocuklara yaklaşım konusunda görevlilere, bireylere ve topluma düşen görevler nelerdir?

soruları ele alınmıştır.

1.6. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırma uluslararası protokoller ve antlaşmalar ile Türk hukuk sistemi içerisinde ele alınan insan ticareti suçu kavramını incelemektedir. Ülkemiz mevzuatı çerçevesinde insan ticareti suçunun kapsamı, temel sebepleri, ayırt edilmesi incelenmiş olup, insan ticareti mağduru çocuklara sunulacak barınma, sağlık, eğitim, maddi destek, ikamet izni ile güvenli ve gönüllü geri dönüş işlemlerinin nasıl yapıldığı bu işlemlerin yapılmasına hangi aşamalar ile karar verildiğini ele almaktadır.

Çalışmamız İnsan ticareti suçu kapsamında mağdur çocuklar ile sınırlandırılmış olup Göç İdaresi Genel Müdürlüğü bünyesinde gerçekleştirilen mülakatlara yer verilmiştir. Çalışmamızda yer alan mülakatlar insan ticareti mağduru çocukların sömürülme türlerine açıklık getirebilecek düzeyde seçilmiştir. Yapılan mülakatlarda insan ticareti suçunun türlerine somut örnekler verilebilmesi amacıyla ülkemizde meydana gelen sömürü türleri ile sınırlandırılmıştır. Çocukların nasıl tanımlandığı ve tanımlama aşamasında mağduriyetlerine nasıl kanaat getirildiği incelenmiş olup çocuklara sunulan hizmetlerin bilgisi verilmiştir.

1.7. ARAŞTIRMADA KULLANILAN YÖNTEM

Araştırma sırasında literatür taraması yapılmıştır. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün 2013 yılında kurulmuş bir kurum olması ve insan ticareti ile mücadele ve mağdurların korunması görevinin Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'ne verilmesi ile yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. Bu kapsamda 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda yer alan insan ticareti suçunun tanımının yanı sıra 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nda bu suç ile ilgili olarak düzenleme yapılmış ve akabinde 29656 sayılı İnsan Ticaretiyle Mücadele Ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik yürürlüğe girerek suçun tanımı, mağdurların tanımlanması, tespit edilmesi ve mağdura sunulacak hizmetlerin çerçevesi belirlenmiştir.

Araştırma insan ticareti mağduru çocukların tanımlanması, değerlendirilmesi ve sunulan hizmetleri içermektedir. Bu bağlamda muhtemel mağdur çocuklar ile Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün taşra teşkilatı olan İl Göç İdaresi Müdürlükleri personelleri tarafından yapılan mülakatlara yer verilmiştir. Ancak konunun hassasiyeti ve insan ticareti mağduru çocukların güvenliklerinin korunması adına mülakatlarda yer, zaman ve kişisel bilgilere yer verilmemiştir. Aynı zamanda araştırmamız içerisinde insan ticareti ile mücadele ve mağdurların korunması kapsamında mağdur çocukların fiziksel sağlıklarının korunmasının yanı sıra psikolojik sağlıklarının korunması adını görevlilere, bireylere ve topluma düşen görevlerin betimlenmesi çerçevesinde uzman pedagoğ görüşüne yer verilmiştir.

1.8. ARAŞTIRMANIN EVRENİ

Araştırmanın evreni insan ticareti ile mücadele ve mağdurların korunması kapsamında insan ticareti nedir, nasıl ayırt edilir sorularının cevaplarını ve hukuk sistemimiz minvalinde mağdur çocukların suça dâhil edilme öyküleri, sebepleri, mülakat aşamaları, mağdur tanımlama süreci ve mağdur olduğuna kanaat getirilmesinin ardından sunulan hizmetleri kapsamaktadır.

Araştırma insan ticareti mağduru çocuklar ile yapılan mülakatları, psikoloğ değerlendirmesini ve mağdur çocuklara psikolojik destek verilebilmesi adına çocuklara yaklaşımın nasıl olması gerektiği kapsamında uzman pedagoğ görüşünü içermektedir.

1.9. ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ

Araştırma da görüşme tekniği kullanılmıştır. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (İl Göç İdaresi Müdürlükleri) personelleri tarafından insan ticareti mağduru çocuklar ile yapılan mülakatlara ve psikolog değerlendirmesine yer verilmiştir.

1.10. ARAŞTIRMADA TOPLANAN VERİLERİ ÇÖZÜMLEME YÖNTEMİ

Araştırma insan ticareti suçunun hukuk sistemimizdeki yeri incelenerek bu kapsamda birebir yapılan mülakat verilerini içermektedir. Mülakat soru ve cevapları değerlendirildiğinde suçun nasıl oluştuğu, olay örgüsü ve tanımlama işlemleri çözümlenmiştir. İnsan ticareti mağduru çocuklar ile yapılan mülakatların cevaplarının incelenmesi ile çocukların mağduriyetlerinin nasıl giderilebileceği ve gelecekte çocukların nasıl korunabileceği çözümlenmeleri yapılmıştır.

1.11. ARAŞTIRMADA KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

İnsan ticareti mağdurlarının korunması, tanımlanması ve değerlendirilmesi 2014 yılına kadar kolluk kuvvetlerinin görev alanı içerisinde olmuştur. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü 04.04.2013 tarihinde 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun Resmi Gazete 'de yayınlanması ile kurulmuş olup 2014 yılında operasyonel hale gelmiştir. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü bünyesinde İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Dairesi Başkanlığı'nın oluşturulması ile insan ticareti ile mücadele ve mağdurların korunması Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ve taşra teşkilatı olan İl Göç İdaresi Müdürlüklerinin görev alanına dâhil edilmiştir.

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu ile 29656 sayılı İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik düzenlenmiş olup insan ticareti ile mücadele ve mağdurların korunması işlemleri başlatılmıştır. 18 Mayıs 2015 tarihinde İl Göç İdaresi Müdürlüklerinin yabancılar ile yapılan iş ve işlemleri İl Yabancılar Şube Müdürlüklerinden devralması ile muhtemel mağdurlar ile yapılan mülakatlar, tanımlama işlemleri ve insan ticareti mağduruna sunulan hizmetler Göç İdaresi Genel Müdürlüğü' nün taşra teşkilatı olan İl Göç İdaresi Müdürlükleri personelleri tarafından yapılmaya başlanmıştır. Literatür taramasının yapılması aşamasında Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün yeni kurulmuş, Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinden yabancılar ile ilgili iş ve işlemleri devralmış olması ve insan ticareti suçunun ele alındığı

bahsi geçen kanun ile yönetmeliğin düzenlenme tarihlerinin yakın zamanda olması sebebi ile yeni sistemi aktaran kaynakların sayısı oldukça azdır. Bu durum araştırma sırasında karşılaşılan en büyük güçlüğü oluşturmuştur.

1.12. ARAŞTIRMANIN SUNUŞ SIRASI

Araştırmanın birinci bölümü araştırma hakkında genel bilgiler içermekte olup bu bölümde araştırmanın konusuna, amacına, araştırma sırasında kullanılan bazı kelime ve kavramlara, araştırmanın varsayımına, sınırlılıklarına, araştırmada kullanılan yöntem, araştırmanın evrenine, örnekleme, araştırma sırasında toplanan bilgilerin çözümleme yöntemine, karşılaşılan güçlükler yer verilmiştir.

Araştırmanın ikinci bölümü insan ticareti olgusunu ele almaktadır. Bu kapsamda Palermo Protokolü ve GAATW bünyesinde yer alan insan ticareti tanımlaması yapılmıştır. Ülkemiz bünyesinde yer alan yasal çerçevesi incelenerek insan ticaretinin diğer suçlardan ayırt edilebileceği özellikleri ele alınmıştır. İnsan ticareti suçunun kişiden kişiye toplumdan topluma değişen sebepleri mevcut olmakla birlikte suçun en temel sebepleri incelenmiştir ve insan ticareti suçuna dâhil olan mağdurların gitmek istedikleri hedef ülke, ortaya çıktıkları kaynak ülke ve geçiş yaptıkları transit ülke tanımlamaları yapılmıştır. İnsan ticareti çeşitli şekillerde ortaya çıkmaktadır ve bu bölümde ortaya çıkış şekilleri ile suçun nasıl oluştuğu aktarılmıştır.

Araştırmanın üçüncü bölümünde 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda insan ticareti suçunun nasıl ele alındığı incelenmiştir. Suçun unsurları olun maddi unsurlar, manevi unsurlar, hukuka aykırılık unsurları üç ayrı başlık altında incelenmiştir. Maddi unsurları oluşturan fiil, fail, mağdur, konu tanımlamaları yapılmıştır. 5237 sayılı Kanun kapsamında fiil tanımlaması, araç fiiller ve asıl fiiller olarak iki ayrı şekilde ele alınmıştır. Araştırmamız fiilleri alt başlıklarıyla ele almış olup araç fiiller; tehdit, baskı, cebir ve şiddet, nüfuzu kötüye kullanma, kandırmak, kişiler üzerinde denetim olanaklarından yararlanma, kişilerin çaresizliğinden yararlanma eylemleri ile asıl fiillerden olan ülkeye sokma ve ülke dışına çıkarma, tedarik etme, kaçırma, bir yerden başka bir yere götürme, sevk etme, barındırma eylemlerinin tanımlamalarına yer verilmiştir. Araç ve asıl fiiller ile mağdurların nasıl karşılaştıkları ele alınmıştır. Manevi unsur ile hukuka aykırılık unsurlarının tanımlaması yapılmıştır. Son olarak bu bölümde suçun özel görünüş şekilleri olan teşebbüs, iştirak, içtima tanımlamalarına yer verilmiştir.

Araştırmanın dördüncü bölümünde 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu kapsamında insan ticareti suçu incelenmiştir. Kanunun ardından çıkan İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik ile insan ticareti mağdurlarının tespit edilmesi, tanımlanması, mağdurlara düzenlenen ikamet izni, mağdurların barındırılması, mağdurlara yönelik destek programı, mağdurlara sağlanan maddi destek ve iş piyasasına erişimi, mağdurlara sunulan sağlık hizmetleri ile ilgili olarak ayrıntılı bilgilere yer verilmiştir. Burada ifade edilen mağdur kavramının yetişkin mağdur olmasının yanı sıra çocuk mağdurda kastedilmekte olup bir sonraki bölümde çocuk mağdurlar ile ilgili olarak bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın beşinci bölümünde insan ticareti mağduru çocuk tanımlama işlemi ele alınmıştır. Bu bölümde mağdur çocuk kavramına yer verilmiş olup çocukların suç kapsamında nasıl kullanıldıkları, nasıl tanımlandıkları, çocuklara sunulan hizmetler ve çocukların hakları hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmamız bu aşamasında İl Göç İdaresi Müdürlükleri personelleri tarafından gerçekleştirilen insan ticareti mağduru çocuklar ile yapılan mülakatlar ve mağdurlarla ilgili olarak psikolog görüşü yer almaktadır. Mülakatlarla birlikte insan ticareti mağduru çocuklara yaklaşımın nasıl olması gerektiği ile ilgili olarak uzman pedagoğ görüşü sunulmuştur. Araştırmamızın son bölümü olan burada insan ticareti mağduru çocuklar için sunulabilecek diğer hizmetlerin değerlendirilmesi yapılmıştır.

Araştırmamız sonuç ve öneriler başlığı ile bitirilmiştir.

2. BÖLÜM

İNSAN TİCARETİ OLGUSU

2.1. İNSAN TİCARETİNİN TANIMI

İnsan ticareti modern kölelik olarak ifade edilen ve kişileri zorla çalıştırma, hizmet ettirme, fuhuş yaptırma, esarete tabi kılma, vücut organlarının verilmesini sağlanması gibi insanlık dışı amaçlarla tehdit, baskı, cebir, şiddet kullanılarak, çaresizliğinden yararlanılarak kaçırılmalarını, kandırılmalarını, bir yerden başka bir yere sevk edilmesini içeren suçtur. Bu suç türü insanın fiziksel ve psikolojik bütünlüğüne zarar vererek insanı istismar edilen bir öge durumuna getirmektedir. İnsan ticareti temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırdığından dolayı bir insan hakkı problemidir³.

İnsan ticareti, bir kişinin kandırılarak veya zor kullanılarak çalıştırılması ve bu çalıştırmadan haksız kazanç elde edilmesidir. İnsan haklarını tehdit eden bu suç insan tacirlerinin kendi ülke vatandaşlarını hedef alabileceği gibi yabancı ülke vatandaşlarını da hedef almaktadır. Ekseriyet ile yabancı bir ülkede olmanın verdiği zorluklardan yararlanan tacirlerin ülkelerine göç eden kişileri kendi ülke vatandaşlarına oranla daha ağırlıklı olarak mağdur ettikleri görülmektedir⁴.

Günümüzde 21.yüzyılın köleliği olarak adlandırılan insan ticareti, küresel boyutta büyük bir sosyal problem olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireyin başka bir birey tarafından istismar edilmesi şeklinde gerçekleşen fiil; bireyi, temel hak ve özgürlüklerden mahrum bırakmakta ve insan onuru ile bağdaşmayan unsurların konusu haline getirmektedir⁵. İnsan ticareti bireyin kandırılarak ya da zor kullanılarak çalıştırılması ve bireyin emeğinden kazanç elde edilmesidir. İnsan haklarının ve toplumların en temel değerlerini tehdit etmektedir. İnsan ticaretinin mağduru o ülkenin vatandaşı olabileceği gibi o ülkeye

³ Sayın, H., 2010. *Uluslararası Hukuk Ve Türk Hukuku Bakımından Göçmen Kaçakçılığı, İnsan Ticareti, Cinsel Sömürü Suçları Ve Bunlarla Mücadelede Uluslararası İşbirliği*. Yayımlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, s. 148-149.

⁴ Dündar, T. ve Özer E., 2017. *İnsan Ticareti Suçunu Anlamak*. İstanbul: İKGV, s. 6.

⁵ Yenidünya, A. C., 2009. İnsan Ticareti Olgununun Tanımı. *Türk Hukukunda İnsan Ticareti Suçu El Kitabı*. 2.Baskı. Ankara, s. 21-52.

gelmiş ya da gelmek zorunda bırakılmış, kandırılarak ve ikna edilerek ülkeye gelmesi sağlanmış yabancı da olabilmektedir⁶.

İnsan ticareti, insanlığa karşı bir suç olarak nitelendirilir. Bu suç yasa dışı uyuşturucu ve silah ticaretinden sonra en karlı üçüncü illegal faaliyettir. Bahsi geçen suç sadece ülkelerin sınır güvenliklerini tehdit etmekle kalmamakta kadın ve çocuk nüfusunun baskı altında tutulmasına neden olmaktadır. Bütün ülkelerin neredeyse tamamının kaynak, hedef veya transit ülke olarak insan ticaretinin konusu olduğu Birleşmiş Milletler raporlarında ifade edilmektedir⁷.

Bireyi metalaştıran insan ticaretinde maddi kazancı insan tacirleri elde etmektedir. Diğer bir değişle mağdurlar sahiplerinin para kazanması adına çalışmaktadır. Meta olarak görülen mağdurlar kendi hayatları üzerine her hangi bir söz hakkına sahip değillerdir⁸.

İnsan ticareti ülke sınırlarına yasal ya da yasa dışı yollardan gelen bireyin ülkede mal gibi alınıp satılması ile ilgilidir. Burada insan taciri mağduru metalaştırmakta ve mağdurun ne kadar kar getireceği ile ilgilenmektedir İnsan ticareti az gelişmiş ya da ekonomik olarak darda olan ülkelere gelişmiş ülkelere ya da daha iyi yaşam şartlarının olduğunun inanıldığı ülkelere doğru olmaktadır⁹.

İnsan ticareti, çeşitli meşru olmayan faaliyetler için kullanılan bir tanımdır ve cinsel sömürü, zorla çalıştırma, borçlandırma, esaret ve esaret benzeri uygulamalar, organ ticareti ve zorla evlendirme gibi formları kapsamaktadır¹⁰.

Cinsel Sömürü Amacıyla İnsan Ticaretine İlişkin Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi'nin 19 Mayıs 2000 tarihinde kabul ettiği R(2000) 11 sayılı Karar ve İzahat Belgesi'nde¹¹ insan ticaretinin tanımı; *“bir veya daha fazla sayıda birey ya da tüzel kişi tarafından, yasal ya da yasa dışı yollardan, kendi rızalarıyla bile olsa, zor kullanarak, özellikle şiddet, tehdit ve yetkinin ya da hassas bir konumun kötüye kullanımı gibi yollara*

⁶ Dündar, T. ve Özer E., 2012. *Türkiye'ye Hoş Geldiniz*. İstanbul: İKGV, s. 9.

⁷ Değirmenci, O., 2006. Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda İnsan Ticareti Suçu. *TBB Dergisi*. (67), s. 57-96.

⁸ Dündar, T. ve Özer E., 2017. *İnsan Ticareti Suçunu Anlamak. STK'lar için Rehber. İKGV*, s. 9.

⁹ Sayın, a.g.e., s. 150-152.

¹⁰ Lobasz, J., 2009. Beyond Border Security: Feminist Approaches to Human Trafficking. *Security Studies*, s. 319-344.

¹¹ Bkz. <http://kssgm.gov.tr/belgeler/uaiaksidet1.pdf> (ET: 02.12.2018).

başvurarak cinsel sömürü amacıyla insan tedariki ve/veya insan sömürüsünün ve/veya ulaşımının veya göçünün organizasyonunu” şeklinde yapılmaktadır.

İnsan ticareti suçu seçimli hareketli bir suçtur ve suçu oluşturan hareketlerden herhangi birinin icrası ile suç oluşmaktadır. Bu suç bir süreci ifade etmektedir. Aslen suçun üç aşamadan oluştuğu kabul edilmektedir. İlk aşama, suçun konusu olan kişilerin tedarik edilmesi, ikinci aşama hedef ülkeye nakledilmesi, üçüncü aşama ise istismar aşamasıdır¹².

2000 yılında Amerikan Kongresi tarafından kabul edilen İnsan Ticareti Mağdurlarının Korunması Kanunu’nda insan ticareti; “*şiddet, baskı, sahtekârlık ve hile ile kişileri, esaret veya benzeri koşullara tabi kılmak, fuhuş veya cinsel hizmetlere zorlamak, iç hizmetlerde kullanmak şekilde zorla çalıştırmak veya hizmet ettirmek, kötü çalışma koşullarına veya köleliği varan iş mükellefiyetine tabi kılmak amacıyla kişilerin tedarik edilmesi, kaçırılması, bir yerden bir yere taşınması, barındırılması, sevk edilmesi, satılması veya alınmasını içeren her türlü eylem*” olarak tarif edilmiştir.

İnsan ticareti suçu, insan ticaretinden ziyade insan yağması veya insan sömürüsü olarak da ifade edilebilir. İnsan ticareti suçunda maddi menfaat sağlama amacıyla yapılmasına bir unsur olarak yer verilmemiştir. Fail dolaylı ya da doğrudan menfaat sağlasa dahi, eylemin cezalandırılmasının asli nedeni, insan onuru ile bağdaşmayan bir unsur olması ve insanın bir eşya gibi, yağmanın konusu haline getirilmesidir¹³.

2.1.1. Palermo Protokolü

Protokolün amacı; mağduriyete uğratılan kadın ve çocuklara ayrı bir değer vererek, insan haklarına saygı duyarak, onların onurlarını koruyarak insan ticareti ile mücadele etmek insan ticaretini önlemek ve taraf devletlerarasında insan ticareti alanında işbirliği geliştirmektir¹⁴.

İnsan ticareti kavramının en kapsamlı ve uluslararası boyutta geçerli tanımına Birleşmiş Milletler bünyesinde 12-13 Aralık 2000’ de Palermo’ da düzenlenen konferansta kabul edilen Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler

¹² Değirmenci, a.g.e., s. 57-96.

¹³ Koca, M., 2003. İnsan Yağması (Sömürüsü) Suçu (TCK.m.201b). *AÜHFD*, 52, s. 142.

¹⁴ Vural, D. G., 2007. *Uluslararası Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti*. Isparta: Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 55.

Sözleşmesi'ne Ek İnsan Ticaretinin Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Palermo Protokolü'nün 3 üncü maddesinde yer verilmiştir. Bu düzenlemeye göre;

“(a) “İnsan ticareti”, kuvvet kullanarak veya kuvvet kullanma tehdidi ile veya diğer bir biçimde zorlama, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzu kötüye kullanma, kişinin çaresizliğinden yararlanma veya başkası üzerinde denetim yetkisi olan kişilerin rızasını kazanmak için o kişiye veya başkalarına kazanç veya çıkar sağlama yoluyla kişilerin istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması anlamına gelir. İstismar terimi, asgari olarak, başkalarının fuhşunun istismar edilmesini veya cinsel istismarın başka biçimlerini, zorla çalıştırmayı veya hizmet ettirmeyi, esareti veya esaret benzeri uygulamaları, kulluğu veya organların alınmasını içerecektir.

(b) İnsan ticaretinin (a) bendinde belirtilen yöntemlerden herhangi biriyle yapılmış olması halinde, mağdurun bu istismara razı olup olmaması durumu değiştirmeyecektir.

(c) Bu maddenin (a) bendinde öngörülen yöntemlerden herhangi birini içermese bile, çocuğun istismar amaçlı temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması “insan ticareti” olarak kabul edilecektir.

(d) On sekiz yaşının altındaki herkes “çocuk” kabul edilecektir”.

Palermo Protokolü'nde yer alan tanımda, 16.05.2005 tarihli İnsan Ticaretine Karşı Avrupa Sözleşmesi'nin 4/a bendinde insan ticaretinin üç temel unsurdan oluştuğu ifade edilmiştir.¹⁵ Bunlar;

İnsan ticaretinin suç eylemini; tedarik etme, nakletme, sevk etme, barındırma oluşturur.

Kullanılan araç olarak tehdit, şiddet, diğer zorlayıcı şekiller, kaçırma, hile, aldatma, nüfuzun veya aczin kötüye kullanılması, başka bir şahıs üzerinde kontrole sahip kişinin rızasını elde etmek için menfaat verme veya almadır.

İstismar türü olarak fuhuş veya diğer cinsel istismar şekilleri, zorla çalıştırma veya hizmet ettirme, köleliğe veya benzer koşullara tabi kılma, iç hizmetlerde çalıştırma veya organların alınmasıdır.

İnsan ticareti bu unsurların birleşiminden oluşur.

Protokol mağdur edilen kişilerin yasal haklarının korunması, istemedikleri bilgilerin üçüncü kişiler ile paylaşılmaması, yargılamaların gizli yürütülmesi, kimliklerinin ve fiziksel bütünlüklerinin korunması, psikolojik destek verilmesi, barındırılması, yasal danışmanlık sağlanması gibi alanlarda iç hukuk düzenlemelerinin yapılması gerektiğine dair ilgili maddeler içermektedir. Bunun yanı sıra taraf devletlerin insan ticaretini önleyecek tedbirler almasını sağlamak adına iç hukukunda düzenlemeler yapmasını bu kapsamda, mağdurların o ülke sınırları içerisinde güvenliklerinin sağlanması ve güvenli şekilde ülkelerine dönebilmeleri için düzenlemeler

¹⁵ Bkz. Explanatory Report to the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings, (CETS NO-197).

yapılması gerektiğini ve taraf devletler ile işbirliği yapmasını ifade eden maddeler de içermektedir. 13.12.2000 tarihinde imzaya açılan Palermo Protokolü'nü Türkiye 30.01.2003 tarihinde ulusal mevzuatına dâhil etmiştir.

2.1.2. GAATW (Kadınlara Yönelik Ticarete Karşı Küresel İttifak) İnsan Ticareti Tanımı

GAATW, göçmen kadın haklarının savunulması adına çalışmalar yapan uluslararası bir sivil toplum koalisyonudur ve insan ticaretini şöyle tanımlamaktadır: *Kadınları hizmet ettirmek amacıyla ülke sınırlarında ya da sınırlar arasında şiddet kullanarak ya da şiddet tehdidi ile baskı kurarak, borçlandırarak, cehaletinden yararlanarak veya diğer baskı yöntemlerini kullanarak temininin, bir yerden başka bir yere taşınmasını içeren bütün fiiller insan ticaretidir.*

Bu tanımda, insan ticareti olgusu göç eden kadınlara yönelik olup sadece seks alanındaki sömürünün insan ticareti kapsamına girmediğini herhangi bir şekilde emeğinin sömürülmesinin de insan ticareti olarak değerlendirilmesini ifade etmesi açısından oldukça önemlidir. Fuhşun yasaklanacak bir alan olmaktan ziyade yasal düzenlemeler ile bir seks işçiliği olduğunun kabul edilmesi ve bu alandaki işçiler için sigorta, sağlık, adalete ulaşım gibi alanlarda düzenlemeler yapılması gerektiğini belirtmektedir ¹⁶.

2.2. İNSAN TİCARETİNİN YASAL ÇERÇEVESİ

Ülkemiz coğrafi konumu nedeniyle göç olgusunun yoğun yaşandığı bir ülkedir. Komşu ülkelerde meydana gelen savaşlar, ekonomik zorluklar, rejim değişiklikleri, baskıcı politikalar kişilerin yurdundan edinmelerine ve Türkiye'ye göç etmelerine neden olmaktadır. Türkiye geçmişten gelen tarihi ve kültürel mirası ile her gelen kişiyi kucaklamayı bir görev bilmektedir.

Uluslararası göçün ülkemize kattığı birçok olumlu yanı bulunmaktadır; ekonomide hareketlenmeyi ve kültürel olarak çeşitlenmeyi sağlamakta, ihtiyacı olan kişilere kol kanaat gererek tarihin bize bıraktığı mirası sunmamıza vesile olmaktadır. Ancak bununla birlikte göç olgusu olumsuzlukları da beraberinde getirmektedir. İnsan ticareti olgusu göçün getirdiği olumsuzluklardan en önemlisidir. Kişilerin yasal ya da

¹⁶ Özer, N. E., 2010. *Türkiye'de İnsan Ticareti Mağdurları Üzerine Bir Araştırma*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 12.

yasa dışı yollardan ülkemize girdikleri an itibariyle tacirler ile temas etmeleri kendilerini kurtarabilecek yetkililere ulaşmasını zorlaştırmaktadır. Tacirler herhangi bir yetkiliye ulaşılmasını engellemek adına dil öğrenmelerini ve geldikleri ülkeyi tanımlarını istememekte buna göre bir sistem kurmaktadır. Kişilerin içinde bulunduğu bu olumsuz durumun farkında olmamaları ya da bu olumsuz durumdan kurtulamayarak bir yetkiliye ulaşamaması insan ticareti olgusunun boyutunun tam olarak ne şekilde olduğunu ölçmemizi önlemektedir.

İnsan ticareti olgusu göçün getirdiği bir durum olmasının yanı sıra yabancı uyruklu kişileri konu alabileceği gibi ülke vatandaşlarını da konu olan bir durumdur. Ülkemiz mevzuatı çerçevesinde yasal düzenlemelerde kendine yer edinmiş olan insan ticareti ile mücadele hem ülkesel hem de uluslararası boyutta bir sorumluluktur.

Ülkemizde insan ticaretinin önlenmesi ve mağdurların korunması öncelikle 1982 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'na dayanmaktadır. Anayasamızın 17. maddesinde yer alan kişinin dokunulmazlığı, maddi ve manevi varlığının korunması ile ilgili madde, 18. maddesinde yer alan zorla çalıştırma yasağı ile ilgili madde, 19. maddesinde yer alan kişi hürriyeti ve güvenliği ile ilgili madde, 50. maddesinde yer alan çalışma şartları ve dinlenme hakkı ile ilgili olan madde insan ticareti ile mücadele edilmesine yasal dayanak oluşturabilecek maddelerdir¹⁷.

İnsan ticareti suçu, insan haklarının sert çekirdeği/ dokunulamaz alanlarına müdahaledir. Dokunulmaz alanlar yaşam hakkı, işkence, insani olmayan ya da aşağılayıcı muameleye tabi tutulmama hakkı, kölelik ve hizmetkârlık yasağı, ceza yasalarının geçmişe yürümezlik ilkesi olarak ifade edilebilir¹⁸.

İnsan ticareti suçunda insanın doğumu ile elde ettiği ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ile korunan hakları ve onuru öncelikle korunan hukuki menfaattir¹⁹. Kişi insan olması sebebiyle bu haklara sahiptir ve bu hakları korunmalıdır.

18 Mayıs 1904 yılında imzalanan Beyaz Kadın Ticaretinin Yasaklanmasına Dair Uluslararası Sözleşme insan ticareti alanında fuhuş ile mücadele kapsamında imzalanan

¹⁷ Vural, a.g.e., s. 86.

¹⁸ Kaboğlu, İ., 2013. *Özgürlükler Hukuku 1 İnsan Hakları Genel Kuramına Giriş*. 7.Baskı. Ankara: İmge Kitabevi, s. 108-109.

¹⁹ Değirmenci, a.g.e., s. 67-72.

ilk uluslararası sözleşmedir. Bu sözleşmenin ana özelliği polisiye tedbirlere yer vermesi ve suçluların cezalandırılmasından ziyade mağdurların korunmasıdır. Suçluları cezalandırma konusundaki yetersizliği ve uluslararası ceza uygulamasına değinmemesi sözleşmenin işlevsel olmamasına neden olmuştur. Bu sebeple 4 Mayıs 1910 tarihinde Beyaz Kadın Ticaretinin Yasaklanması şeklinde aynı sözleşme ismi ile ek olarak yeni bir sözleşme imzalanmıştır. 1904 ve 1910 sözleşmelerinin yürürlüğü birlikte devam etmiştir. Sözleşmelerin ana amacı insan ticaretinin önlenmesi için en etkili adımları atmaktır. Sözleşme yaşı küçük olan ve yaşı küçük olmayan kadınlar için ayrı ayrı değerlendirmede bulunmuştur. Yaşı küçük olan kadınların rızaları olsa dahi cinsel amaç ve ahlak dışı sebepler ile kandırılarak sevk edilmesini suç olarak tanımlamıştır ve suçun unsurlarının farklı ülkelerde işlenmiş olmasının bir önemi olmaksızın cezalandırılmasını taraf devletlerden istemiştir. Yaşı büyük olan kadınların aynı şekilde şiddet, tehdit, baskı ile kölelik cinsel amaçlı tedarik edilmesi, sevk edilmesi cezanın oluşmasını sağlayan unsurlar olarak görülmüştür. İnsan ticareti suçunun kavramları ilk kez uluslararası boyuttaki bir sözleşmede yer almıştır. Sözleşmenin bir diğer özelliği insan ticareti suçu sınır aşan bir suç olması sebebi ile sınır aşan suçlarda taraf devletlerde soruşturma engeli olmasını önlemesidir.²⁰

1.Dünya Savaşı'nın ardından kurulan Milletler Cemiyeti bünyesinde 30 Eylül 1921' de Kadın ve Çocuk Ticaretinin Yasaklanmasına Dair Sözleşme imzalanmıştır. Sözleşme taraflara kadınların mağdur olduklarını tespit ederek önlemler alma görevi yüklemiştir. 1910 yılında imzalanan sözleşmede yer alan insan ticareti kavramına ait unsurlar korunmuştur. Suçun konusuna kadın ve kız çocuklarının yanı sıra erkek çocukları da eklenmiştir²¹.

11 Ekim 1933' de Tüm Yaşlarda Kadın Ticaretinin Yasaklanmasına Dair Uluslararası Sözleşme imzalanmıştır. Sözleşme de reşit kadınların rızası olsa dahi kişiyi ahlak dışı cinsel amaçlar ile tedarik eden, kandıran ve bu suçu oluşturan eylemler farklı farklı ülkelerde olsa dahi suçun cezalandırılacağını öngören ve suça teşebbüs aşamasında olan hazırlık hareketlerinin de cezalandırılmasını öngören bir sözleşmedir. Sözleşme

²⁰ Sayın, a.g.e., s. 331.

²¹ A.e., s. 332.

gerektirdiği ceza konusunda yeterli düzenlemeyi yapmamış olan taraf devletlerden iç hukukunda düzenlemeye gitmesini istemektedir²².

2.3. İNSAN TİCARETİNİN AYIRT EDİLMESİ

İnsan ticareti suçu kapsamında olan eylemlerin başka suçlar kapsamında değerlendirilmesi ya da tam tersi olarak başka suçların kapsamında olan eylemlerin insan ticareti suçu olarak değerlendirilmesi sıkça karşılaşılan bir durumdur.

İnsan ticareti suçunun oluşması için bireyin iradesini etkileyecek veya iradesini ortadan kaldıran eylemler gerçekleşmeli ve bireyin zor durumundan yararlanılmalıdır. Bireyin iradesini etkileyen araç fiiller; tehdit, baskı, şiddet, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak, kişilerin çaresizliğinden yararlanmak olarak sıralanabilirken amaç hareketler; kişileri ülke sınırlarına sokmak, bir yerden bir yere götürmek, zorla çalıştırmak, fuhuş yaptırmak, kişi hürriyetinden yoksun kılmak, vücut bütünlüğüne zarar vermek olarak sıralanmaktadır²³.

İnsan ticareti suçundan bahsedildiğinde ilk olarak şiddet ve şiddet tehdidinden söz etmek gerekir. Aczinden faydalanarak bireyleri kandırmak suretiyle bir yerden bir yere nakledilmesi, barındırılması söz konusudur. Kişilerin bedenlerinin veya emeklerinin alınması ve borçlandırılarak kazançlarının karşılığının verilmemesi ile bu amaçlar için belli bir bölgede tutulması ve buradan ayrılamaması sağlanmalıdır²⁴.

İnsan ticareti mağdurlarının hayatları incelendiği bazı ortak noktalar olduğu görülmektedir. Kadınların mağdur edilme sürecinde bir hemcinsi tarafından güvenilir iş bulma vaadi ile kandırılmaları söz konusu olmaktadır. Genellikle başka ülkeye giderek iyi bir kazanç elde ettiğini ve iyi bir işte çalıştığını anlatarak zor durumundan, çaresizliğinden, maddi imkânsızlıklardan yararlanmak istediği kadını çoğunlukla yine bir kadın kandırmaktadır. İnsan taciri kadın uluslararası suç örgütünün daha önce ağına düşmüş, güvenini kazanmış ve mağdur tedarik etme aşamasına gelmiş bir kişi olabilmektedir. Bununla birlikte maddi kazancın çok yüksek olması organize suç

²² A.e., s. 332.

²³ Yenidünya, a.g.e., s. 21-52.

²⁴ IOM, 2016. *Ulusal ve Uluslararası Alanda İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunmasına İlişkin Hukusal Çerçeve*. IOM Yayınları, s. 49.

örgütüne katılmayı cazip hale getirdiği için tacirin aile üyesi olan bir kadın da mağdur temin eden bir kişi olarak karşımıza çıkabilmektedir.

Ülkesindeki sıkıntılardan dolayı kazanç elde etmek amacıyla ülke değiştiren bazı kadınların gönüllü olarak fuhuş sektöründe çalışmak için yeni bir ülkeye geldiği ancak çalışma sürecinde müşteri ve yer temini gibi konularda sıkıntı yaşaması sebebiyle insan tacirleri ile bağlantı kurduğu bilinmektedir. Kurulan bağlantı sonucunda yer ya da müşteri temini gibi sebeplerle kazancına el konulan, talep ettiği ücretten daha az alan ya da hiç ücret alamayan kadınlar da insan ticareti mağduru olmaktadır.

Ülkesinde kendisinden para bekleyen bir aileye sahip olan ya da ülkesinden umudunu tamamen kesmiş olan erkekler gönüllü olarak göç etmekte ve vardığı ülkede çalışmaktadır. İnsan ticareti mağduru erkeklerin gönüllü çalışmalarıyla birlikte düşük ücret aldıkları ya da hiç ücret alamadığı bilinmektedir. Bu kişiler düşük ücret almanın yanı sıra herhangi bir sosyal güvenlik olanağından da yararlandırılmadan çalıştırılmaktadır. Bu şartlar altında çalıştırılan erkekler de insan ticareti mağduru olmaktadır.

Tablo 1: İnsan Ticareti Mağdurlarının Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyeti	2014	2015	2016	2017	Toplam
Toplam	50	108	181	303	642
Erkek	1	19	18	91	129
Kadın	49	89	163	212	513

Kaynak: İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Dairesi Başkanlığı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, goc.gov.tr, İnsan Ticareti Mağdurları Raporu 2017.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün 2014 yılında faaliyete başlayarak operasyonel hale gelmesi ile insan ticareti mağdurlarının tespiti ve tanımlama işlemlerini üstlenmiştir. Tabloda 2014 yılı 2017 yılları arasındaki insan ticareti mağdurlarının cinsiyet dağılımı incelenmektedir. Cinsel sömürü oranının ülkemizde yüksek olması insan ticareti mağduru kadın sayısının da yüksek olduğunu göstermektedir. Zorla çalıştırma ve zorla dilendirme amaçlı istismar şekillerinin artması ile erkek insan ticareti mağduru sayısı da 2016 yılından itibaren artış göstermektedir.

Üçüncü bölümde yer alan 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda insan ticareti suçu başlığı altında araç ve asıl fiiller ile insan ticareti suçunu oluşturan eylemlerin neler olduğu detaylı şekilde anlatılmıştır.

2.4. İNSAN TİCARETİNİN TEMEL SEBEPLERİ

İnsan ticaretinin sebepleri incelendiğinde genellikle itici ve çekici faktörler karşımıza çıkmaktadır. İtici faktörler, mağdurların yaşadıkları ya da içinde buldukları ve tacirlerinde istifade ettiği durumlardır. Çekici faktörler ise mağdurlara sunulan vaatler ve umutlardır²⁵.

Ekonomik, sosyal ve kültürel sorunlar, eğitimsizlik insan ticareti suçunun oluşmasına zemin hazırlamaktadır. Küçük yaşta evlenen kadınlar en sık karşılaşılan mağdur profilidir. Küçük yaşta evlendirilen eşleri veya eşlerinin aileleri tarafından şiddete uğrayan kadınların bu zulümden kurtulmak adına ülkelerini terk etmek zorunda kaldıkları görülmektedir. Bununla birlikte eşi tarafından terkedilen ve akrabaları yanına sığınmak zorunda kalan birçok kadın evde istenmeyen boğaz olarak görülmekte ve bunu hissetmektedir. Bu çaresizlikleri yaşayan birçok kadın para kazanmak kendine ve varsa çocuğuna bakmak durumunda kalmaktadır. Ataerkil toplumlarda erkeğin iş dünyasına hâkim olması kadınların kendi ülkelerinde çalışma fırsatı bulma olanağını da azaltmakta ve kadınları bilmedikleri ve kimselerinin olmadığı ülkelere gitmek zorunda bırakmaktadır. Maddi yetersizlikler ve ülkelerin sosyo- kültürel düzeyleri bireysel göçün gerçekleşmesine zemin hazırlamaktadır. Kontrol noktasından yasal olarak ülkemize giriş yapan birçok birey insan ticareti suçunun mağduru haline geldiğinden yasal mercilere ulaşması imkânsız hale gelmekte düzensiz göçmen konumuna geçmektedir.

Mağdurlar ile yapılan mülakatlar değerlendirildiğinde kendilerini insan ticareti mağduru olma yoluna sürükleyen kişilerin çoğunlukla tanıdıkları kişiler olduğunu görülmektedir. Akraba aracılığı ile ya da başka bir ülkede para kazanan komşu aracılığı ile bireysel göç olgusuna dâhil olan ve ülke değiştiren birçok yetişkin kadın çocuk bakıcılığı, yaşlı bakıcılığı, ev temizliği gibi işlerde çalışacağı düşüncesi ile birçok yetişkin erkek ise vaat edilen ücretlerde inşaat, nakliye, tekstil, tarım alanında çalışacağı düşüncesi ile ülkesini terk etmekte ve ardından bambaşka bir serüven ile karşılaşmaktadır. Bu

²⁵ IOM, Hukuksal Çerçeve, s. 51.

noktada vardıkları ülkede bu işlere olan talebin de yüksek olduğu görülmektedir. Talebin olması kolay iş bulabilme umudunu arttırmaktadır ancak bu tacirler için de kendi lehlerine kullandıkları bir durumdur.

İnsan ticareti suçunun oluşmasının temel sebebi kişinin çaresizliği ve tacirin bunu bilmesi ve bunu kendi lehine kullanabilecek bilgisinin ve gücünün olmasıdır. Genellikle henüz ülkesinin terk etmeden kendisine inanmasını sağladığı, iş bulduğuna ve iyi bir ücret alacağına inandırdığı kişilerin yol masraflarını karşılayarak ülkeye gelmesini sağlayan ve ülke sınırlarına geldiği anda mağduru karşılayan tacirin organize suç örgütünün üyesi olduğu sıkça karşılaşılan durumdur. Mağdur kişilerin profili incelendiğinde genellikle ülkesinde küçük bir şehirde kendi çevresiyle iç içe yaşayan ve kötülük kavramının lügatlarına henüz işlememiş kişiler oldukları görülmektedir.

Doğal afetler de insan ticareti suçunun oluşmasına neden olan bir diğer durumdur. Afetlerde ülkelerin yaşadığı olağanüstü durumlar açlık ve sefaleti beraberinde getirmekte, oluşan iç karışıklıklar çocukların kaçırılmalarına neden olmaktadır. Örneğin 26 Aralık 2004 tarihinde meydana gelen tsunami felaketinin ardından Endonezya ve Sri Lanka' da kadınlara yönelik cinsel şiddet ve saldırıların olması ile çocukları kaçırma vakalarının olduğu görülmüştür²⁶.

Doğu Bloğu' nun yıkılmasının ardından yaşanan göç hareketleri ile Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da yaşanan siyasi ekonomik istikrarsızlıkların, iç savaşların bölgede kontrolsüz bir göç hareketinin oluşmasına sebebiyet vermesi yeni bir sömürü kaynağının oluşmasını sağlamıştır. Ekonomik zorluk yaşamaları sebebiyle ülkelerine terk eden mağdurlar ev işlerinde çalışacakları, çocuk bakacakları, evlenecekleri, manken ya da dansçı olacakları vaadi ile kandırılmaktadır. Kaynak ülkelerde iş bulma, mankenlik, seyahat ajansları kurularak bu işler organize edilmekte ve inandırıcılık artırılmaya çalışılmaktadır²⁷.

İnsan ticareti konusunda mağdurların geldikleri ülkedeki yasaları bilmemeleri, ülkelerin insan ticareti ile mücadele konusunda aktif politikaya sahip olmaması, insan ticareti mağduru olan kişilerin ülkelerinin kanunlarına muhalefet eden illegal göçmen ve

²⁶ www.state.dov/documents/Organization/47255.pdf. (ET: 08.02.2018).

²⁷ www.countertrafficking.org/tr/pdf/2005_turkiye_insan_ticareti_ve_egilimler.pdf, s.6, (ET: 23.02.2018)

illegal fuhuş yapan kişiler olarak görölmesi, mağdurların sınır dışı edilecekleri gibi korkularının olması yetkililerden yardım istemesini zorlaştırmakta ve tacirin istismar etmesini kolaylaştırmaktadır. Uluslararası organize suç örgütlerine karşı uluslararası bir işbirliğin yapılamaması da istismarı kolaylaştıran bir diğer etkindir²⁸.

Türkiye, coğrafi konumu nedeniyle kavşak noktası olarak hem hedef ülke, hem kaynak ülke hem de transit ülke durumundadır²⁹. Türkiye’ de iş bulacağına inandırılan insanların hedef ülkesi haline geldiği gibi genellikle Avrupa’ya geçmek isteyen kişileri içinde transit ülke konumundadır.

2.4.1. Hedef Ülke

Göç akınları için varılacak hedef konumundaki ülkedir³⁰. İçinde buldukları ülkenin veya sosyal çevrenin etkisiyle başka bir ülkeye gitmek niyetinde olan kişilerin götürüldüğü ve istismar edileceği muhtemelen refah düzeyi yüksek olan ülkeye hedef ülke denir³¹.

Hedef ülke bir umutla gönüllü başlayan göçün çeşitli alanlarda zorla çalıştırmaya, emeğinin karşılığının alınamamasına, sahte iş vaatlerine, mağdurları kandırmaya, nüfuzu kullanarak kişilerin özgürlüklerinin elinden alınmasına ve kişinin hürriyetinden yoksun kılınması sürecine evirildiği ülkedir³².

Hedef ülkelerdeki yasal düzenlemeler göçe ve insan ticaretine etki etmektedir. Oturma izni ve çalışma izni için mevzuatın gerekliliklerini yerine getirilmesinin zor olduğu ülkelerde yasa dışı kalış ve yasa dışı çalışma oranlarının yüksek olduğu görölmektedir. Mağdur olma sürecine giren kişilerin bu ülkelerde yetkililerden yardım isteme talepleri gözaltına alınma ve sınır dışı olacaklarından korkmaları sebebiyle düşük olmaktadır.

Hedef ülkelerdeki yaşam koşulları, ne kadar maaş alabilecekleri, iş fırsatları gibi durumlar hedef ülkeleri çekici kılan faktörlerdendir ve bu ülkelerdeki kayıt dışı

²⁸ Sayın, a.g.e., s. 153.

²⁹ İçduygu, A. ve Aksel D., 2012. *Türkiye’de Düzensiz Göç*. Ankara: IOM Türkiye Yayınları, s. 20.

³⁰ IOM, Sözlük, s. 41.

³¹ Yenidünya, a.g.e., s. 15.

³² Özer, a.g.e., s. 8.

sektörlerin, hizmet sektöründe artan talebin ve buna benzer unsurların da insan ticaretini beslediği görülmektedir³³.

Düzensiz göç ile insan ticareti olguları iç içe geçmiş olgulardır. Ancak düzensiz göç hedef ülkeye ulaşılması ile neticelenirken insan ticaretinde cinsel ya da emek sömürüsü ile eylem devam etmektedir³⁴.

2.4.2. Kaynak Ülke

Kaynak ülke düzenli ya da düzensiz göç akınlarının kaynağı durumundaki ülkedir³⁵. Kaynak ülke göçmenlerin ya da insan ticareti mağdurlarının o ülkenin uyruğunda olmasından bağımsız olarak, yerleşik buldukları, yaşadıkları ve tedarik edildikleri ülkedir³⁶.

Kaynak ülkenin sosyo-kültürel ve ekonomik durumu mağdur profilinin belirlenmesinde önemli bir bulgudur. Eğitim seviyesi düşük, işsizlik oranının yüksek olduğu ülkelere mensup bireylerin daha fazla mağdur durumunda olduğu gözlemlenmektedir.

Yoksulluk, düşük yaşam kalitesi, çalışma hayatındaki zorluklar, ataerkil toplumlarda iş hayatına erkeklerin egemen olması, baskıcı aile ilişkileri gibi itici olarak nitelendirebileceğimiz faktörler bireylerin özellikle de kadınların risk alarak kaynak ülkeden ayrılarak göç etmelerine neden olmaktadır. İnsan hayatını bu denli zorlaştıran sebepler kaynak ülkelerde kadın ve çocukların istismar edilmesini kolaylaştırmaktadır³⁷.

Çocuk ticareti olgusunun ardında yoksul kaynak ülkesindeki çocukların özellikle çok çocuklu ailelerde para getirmesi gereken kişiler olarak görülmesi ailelerin çocuklarını istismarcı tacirlerin eline itmelerine neden olmaktadır. Hayatlarını kaybeden ya da başka nedenlerle çocuklarının yanında olamayan annenin veya babanın çocukları yetimhanede, diğer akrabaların yanında ya da bir tanıdığıın yanında kalma gibi durumların içine itmektedir. Bu durum çocukların kaynak ülkedeki insan ticaretine karşı savunmasız

³³ Dündar/Özer, İnsan Ticareti Suçu, s. 11.

³⁴ Alpkaya, G., 2002. *Eski Yugoslavya İçin Uluslararası Ceza Mahkemesi*. Ankara: Turhan Kitabevi, s. 34.

³⁵ IOM, Sözlük, s. 63.

³⁶ IOM, Hukuksal Çerçeve, s. 19.

³⁷ Dündar/Özer, İnsan Ticareti, s. 6.

kalmalarına neden olmaktadır. Bazı çocukların nüfus kayıtlarının dahi olmaması insan tacirlerinin hedefi konumuna gelmelerini kolaylaştırmaktadır³⁸.

2.4.3. Transit Ülke

Transit ülke düzenli ya da düzensiz göçmenlerin hedef ülkeye giderken geçtiği ülkedir³⁹. Transit ülke istihdam devletinden menşe devletine veya mutlak ikamet devletine giderken ya da gelirken bireyin herhangi bir devletin sınırlarından geçtiği devlettir⁴⁰.

Transit ülke kaynak ülkeden yola çıkartılan ve yasal ya da yasa dışı yollardan hedef ülkeye gitmesi planlanan kişilerin bu plan aşamasında geçtiği üçüncü ülkedir ve bu sınırlarından geçilen üçüncü ülkede istismarın gerçekleşmesi düşük olmaktadır. Ancak planlanan hedef ülkeye geçilememesi durumunda istismarın gerçekleşmesi söz konusu olabilmektedir⁴¹.

2.5. İNSAN TİCARETİNİN ORTAYA ÇIKIŞ ŞEKİLLERİ

İnsan ticaretinin ortaya çıkış şekilleri ayrı başlıklar altında incelenmektedir. Bunlar; göç bağlamında insan ticareti, fuhuş maksatlı insan ticareti, emek sömürsü, çocuk istismarı, organ ve doku ticareti olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsan ticaretinin ortaya çıkış şekilleri ayrı başlıkları altında incelense dahi birbirinden keskin çizgiler ile ayrıldığı söylenemez⁴².

2.5.1. Göç Bağlamında İnsan Ticareti

Kişilerin yurt içinde ya da yurt dışına göç etmelerinin birçok toplumsal sebebi vardır. İşsizlik, fakirlik, yabancı düşmanlığı, evlilik, etnik ayrımcılık, deprem, dinsel sorunlar, insan hakları ihlalleri gibi sebepler göçün temel sebepleri arasında yer almaktadır⁴³.

³⁸ Dündar/Özer, İnsan Ticareti Suçu, s. 10.

³⁹ IOM, Sözlük, s. 85-86.

⁴⁰ Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme, Madde 6/C, 2009.

⁴¹ IOM, Hukuksal Çerçeve, s. 23.

⁴² Sayın, a.g.e., s.151.

⁴³ Aksu, H. ve Sevil Ü., 2010. Göç ve Kadın Sağlığı. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*. (2), s. 133-138.

Teknolojinin ilerlemesi, ulaşım şartlarının değişmesi, iletişim olanaklarının artması ve küreselleşmenin etkisiyle göç oranı her geçen gün artmaktadır⁴⁴. Genellikle mağdurlar internette tanıştıkları tacirlerin iş vaatlerine kanmakta internet üzerinden tacir tarafından alınan bilet ile ülke değiştirmektedir. Vardıkları ülkede henüz sınırı yeni geçmişken tacirin kendilerini karşılaması ile mağduriyet serüveni başlamaktadır.

İnsan tacirleri için düzensiz göç bir fırsat alanıdır. Bu sebeple düzensiz göçün yüksek olduğu ülkelerde insan ticareti de yüksek olmaktadır⁴⁵. İnsan ticareti ile göçmen kaçakçılığı arasında gri bir alan mevcuttur. Tacirler mağdurları başka ülkelere gitmek isteyen kişiler arasında seçmektedirler. Ülke değiştiren bireyler gittikleri yerde barınabilmek ya da iş bulabilmek için aracılardan yardımına ihtiyaç duymaktadırlar ve bu onları insan ticaretinin ögesi haline getirmektedir⁴⁶.

Ülkesinden içinde bulunduğu şartlar sebebiyle ayrılmak durumunda kalan birçok kişi hedef ülkeye gitmektedir. Hedef ülkeye varışı tacirlerin aracılığıyla olabileceği gibi kendi başına da olabilmektedir. Yeni umutlarla yola çıkan kişi genellikle hedef ülkesinin şartlarını, yasal düzenlemelerini bilmemekte ve orada yardım isteyebileceği tanıdığı birine sahip olmamaktadır. Çaresizliklerinden yararlanmak isteyen insan tacirleri dil bilmedikleri ve kimselerinin olmadığı kişileri daha kolay kontrolleri altında tutmaktadır. Tacirler çıkar elde etmek amacıyla ağırlarına düşürdükleri kişilerin dil öğrenmelerini engellemekte böylece yardım isteme ihtimallerini azaltmaktadırlar.

2.5.2. Fuhuş Maksatlı İnsan Ticareti

İnsan ticareti suçunun en çok karşılaşılan türü fuhuş maksatlı insan ticaretidir. Bunun sebebi kadınların göç etme oranının gittikçe atmasıdır. Cinsiyete dayalı ayrımcılık konusunda kadınların ve çocukların dezavantaja sahip olduğu görülmektedir. Piyasa değerlerini artması ile ülkelerde sosyal devlet yönetiminin daha az hissedilmesi devletin koruyucu yönünün yitirilmesine ve kadınların bu durumdan olumsuz olarak etkilenerek

⁴⁴ IOM, 2012. Göçmen Çocuk Raporu. *Türkiye 'de Göçmen Çocukların Profili, Sosyal Politika Ve Sosyal Hizmet Önerileri Hızlı Değerlendirme Araştırması*. IOM Yayınları, s. 35.

⁴⁵ Baysal, T., 2017. Düzensiz Göç Hareketleri ve İnsan Ticareti İlişkisi: Türkiye Üzerine Bir İnceleme. *Turgut Özal Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Kongresi IV Küresel Siyasette Yeni Yönelimler Bildiriler Kitabı*. A Karadağ (Ed.). Malatya: İnönü Üniversitesi, s. 530.

⁴⁶ Derks, A., 2000. *Combating Trafficking in South-East Asia, A Review of Policy and Programme Responses, International Organization for Migration*. IOM Yayınları, s. 11-12.

eğitim gibi birçok alanda geri planda tutulmasına ve günlük yaşamlarında daha fazla risk altında kalmalarına neden olmaktadır⁴⁷.

Kadınlar korkutularak, tehdit edilerek ya da çaresizliklerinden yararlanılarak insan ticaretinin öznesi haline getirilmektedir. Ev işlerinde, sanayi veya tarım alanlarında dans sektöründe çalıştırılmak üzere ikna edilmekte ya da kaçırılmakta ve daha sonra fuhuş yaptırılmaktadır. Genellikle mağdur edilen kadınların pasaportlarına, belgelerine el konulmakta, para verilmemekte böylece çaresiz konuma düşürülerek insan haysiyetini rencide etmekte ve bunun da ötesinde psikolojik baskılara maruz bırakılarak seks işçisi olarak alıřtırılmaktadır⁴⁸.

Kadınların ülkelerinden sosyal, kültürel ve ekonomik sebeplerle ayrılmaları ile başlayan ve bu süreçte tanıdığı ya da yeni tanıştığı kişilerin aracılığı ile iş bulacağına, iyi imknlerde iyi paralar kazanacağı ev işlerinde çalışacağına inanan birçok kadın tacirler tarafından kandırılarak, baskı ve şiddet uygulanarak, borçlandırarak çalıştırmakta ve zorla fuhuş yaptırılmaktadır. Henüz kendi lkesindeyken organize şekilde çalışan tacir ile bağ kuran ve iyi bir iş bulacağına inandırılan mağdurun seyahat masrafları gibi sorunları tacir tarafından çözümlenmektedir. Pasaport ve bilet masrafları tacir tarafından karşılanarak mağdurun ülkeye gelmesi sağlanmaktadır. lke sınırlarına girdiği anda tacir tarafından karşılanan mağdur tacir ile birlikte ev işlerinde çalışacağını düşündüğü çalışma ortamına gittiğini düşünerek yola çıkmakta ve fuhuş yaptırılacağı eve götürülmektedir. Tacir tarafından seyahat masraflarını ödemesi istenmekte bunun için fuhuş yapmak zorunda bırakılmaktadır. Genellikle borcunu deyene kadar çalışacağı ve daha sonra zgr bırakılacağı vaat edilen kadınlara hiç ücret verilmemekte ve borcunu ödeyememesi sağlanarak borç esaretine tabi tutulmaktadır. Kaçması engellenmek adına kişi hürriyetinden yoksun bırakılarak kilitli kapılar ardında tutulmaktadır.

Kadınlar fuhuş yaptırılarak cinsel yolla bulaşan hastalıklar, istenmeyen gebelikler gibi konularda risk altında bırakılmaktadır. Tacir tarafından herhangi bir sağlık ihtiyaı karşılanmayan mağdurun sağlık hizmetine ve danışmanlığa ihtiyaı vardır⁴⁹.

⁴⁷ Vural, a.g.e., s. 42.

⁴⁸ Sayın, a.g.e., s. 173.

⁴⁹ şirin, A. ve nsal Atan S., 2012. Üreme Sağlığı ve Kültürlerarası Yaklaşım. *Kültürlerarası Hemşirelik*. İstanbul: İstanbul Tıp Kitabevi, s. 54.

2.5.3. Emek Sömürüsü

Kişilerin çaresizliğinden ve bilgisizliğinden yararlanılarak ve baskı, cebir, şiddet ile kötü koşullarda çalıştırılması şeklinde karşılaşılan insan ticareti türüdür⁵⁰. İnsan ticareti suçunun fuhuştan sonra en çok karşılaşılan türü emek sömürüsüdür. Ülkelerinde geçinemeyen bireyler, insan tacirlerinin aracılığı ile bilmedikleri ülkelere gitmek durumunda kalmaktadırlar.

İnşaat, tarım, nakliye, tekstil gibi alanlarda iyi ücret karşılığında çalışacağı vaat edilen yetişkin erkeklere vaat edilen ücretten daha düşük ücret verilmekte ya da hiç ücret verilmemektedir. Kilitleyerek ya da korkutarak mağdurların çalıştıkları alandan uzaklaşmasını engelleyen tacirlerin yasal yolla gelen kişileri düzensiz göçmen konumuna düşürmekte ve kişilerin yetkililerden yardım istemesini engellemektedir. Erkek mağdurlar sıklıkla emek sömürüsü kapsamında karşımıza çıkmaktadır.

İnsan ticareti suçu kapsamında emek sömürüsüne uğrayan kişilerin büyük çoğunluğu çalışma şartlarının zorluklarının farkında olsalar dahi çalışmaya rıza göstermektedir. Ülkelerinde bakmakla mükellef oldukları ailelerinin olması bunun başlıca sebebidir. Rıza göstermeyenler ise insan tacirleri tarafından borçlandırılarak çalışmaya zorlanmaktadır. Yabancı oldukları ülkelerde genellikle pasaportları/ belgeleri ellerinden alınan kişiler ağır ve sağlıksız çalışma koşullarında çalışmaya zorlanmaktadır. Yerel halkın çalışmayacağı işlerde iş güvenliği sağlanmaksızın fazla mesai yaptırılarak çalıştırılmaktadır. Gönüllü olarak kaçak çalışan işçilere düşük ücret ödenmekte ya da ücret ödenmemektedir⁵¹.

İş hayatında kadının rolünün fazlalaşması ev işlerinde çalışacak başka bir kadının istihdam edilme sayısını arttırmakta ve göçün kadınsallaşmasını sağlamaktadır. Emek sömürüsüne uğrayan kadınların genellikle göç ettikleri ülkedeki ev işleri talebini karşılamak üzere geldikleri ancak erkek mağdurlarda olduğu gibi vaat edilen ücreti alamadıkları görülmektedir

⁵⁰ IOM, Hukuksal Çerçeve, s. 56.

⁵¹ Sayın, a.g.e., s. 175

2.5.4. Çocuk İstismarı

Çocuk istismarı zorla çalıştırma, kölelik, yasa dışı evlat edinme, pornografik araçlarda kullanma ve cinsel istismara maruz bırakma, çocuk gelin, çocuk asker olarak farklı şekillerde karşımıza çıkabilmektedir⁵².

Hassas gruplar içerisinde yer alan çocukların insan ticareti suçu kapsamında emekleri kullanılmaktadır. İnşaat ve tarım işçiliği, tekstil, hizmet sektörü ve birçok alanda çocuklar çalıştırılmaktadır. Bu çocukların çoğu zaman yeterli beslenme, güvenli ve korunaklı barınma gibi ihtiyaçlarının karşılanmadığı, tıbbi yardım alamadıkları, taciz, şiddet, psikolojik ve fiziksel sorunlar yaşadıklarını görülmektedir. Tüm bunların yanı sıra dil sorunu da yaşayan çocuklar dışlanmakta ve kültürel bir uyumsuzluk yaşamaktadır⁵³.

Çatışma ve afet bölgeleri, eğitim düzeyi düşük ve fakir ülkeler çocuk ticareti bakımından kaynak ülke durumundadır. Çatışma ve afet bölgelerinde çocukların kayıtlarının tutulamaması tacirlerin ve çocuk hırsızlarının daha kolay çocuklara ulaşarak izlerini kaybettirmelerini sağlamaktadır. Fakir ülkelerde eğitim seviyesinin düşüklüğü çok çocuklu ailelerin oluşmasına ve çocuklara sağlıklı bir ortamda bakılamamasına neden olmaktadır. Ailelerin çocuklarını geçim kaynağı olarak görmeleri tacirlerin aileleri ikna etmesini kolaylaştırmaktadır. Bunun sonucu olarak aileler genellikle çocuklarını tacirlere satmakta ya da kiralamaktadır.

Aileleri tarafından evlatlık verilmek amacıyla satılan çocuklar insan ticaretinin bir başka şeklini oluşturmaktadır. Maddi durumu olmayan aileler ikna edilerek yasal yollardan evlat edinemeyen ailelere çocuk özlemlerini giderebilmeleri amacıyla çocuklar satılmaktadır⁵⁴.

Çocuk ticareti, pornografi, işgücü sömürüsü, yasa dışı evlat edinme, organ nakli farklı alanlara yönelik olmasına karşın çocuklar bu suçlar bazen aynı anda maruz kalabilmektedir. Hırsızlık ya da yan kesicilik yapmak amacıyla alınan çocuklar aynı zamanda cinsel istismara da uğrayabilmektedir. Çocuk olmanın verdiği tecrübesizlik ve

⁵² IOM, Hukuksal Çerçeve, s. 56.

⁵³ IOM, Çocuk Raporu, s. 35.

⁵⁴ Sayın, a.g.e., s. 177.

bilgisizlik, eğitim eksikliği, yetişkinlere olan bağımlılıkları, tacirlerin elinden kurtulma fırsatının az olması gibi nedenler çocuk ticaretini kolaylaştırmaktadır⁵⁵.

2.5.5. Organ ve Doku Ticareti

Dünya genelinde organ bağışının az olması ve organ bekleyen hastaların çokluğu ile canlı vücuttan alınan organın nakil olduğu bedene uyum sağlamasının daha uygun olması organ ve dokuların alınmasını artırarak bu durumun insan ticareti olgusu haline gelmesine neden olmuştur.

Organ ve doku ticareti BM tarafından kişinin vücut bütünlüğüne aykırı davranılarak organların alınması amacıyla zor kullanılarak, tehdit edilerek, kandırılarak, nüfuzun kötüye kullanılması ile ya da kişinin çaresizliğinden yararlanılması suretiyle kişinin taşınması, barındırılması ve organlarının alınması olarak tanımlanmaktadır⁵⁶.

Teknoloji ve tıbbın gelişmesi organ ve doku naklini olanaklı kılmaktadır. Ancak organ bekleyen hasta sayısı organ sayısından fazladır. Bu durum organ karaborsasının oluşturmakta ve yasa dışı organ ticaretinin oluşmasını sağlamaktadır. Maddi durumu iyi olan ve organ beklemek istemeyen kişiler, organ tacirlerine başvurmaktadır⁵⁷.

Gelişmiş ülkelerde organ bekleyen hasta sayısı yüksek olmasına karşın organ sayısı azdır. Genellikle gelişmemiş ülkelerdeki insanların çaresizliğinden yararlanılarak ve ikna edilerek organları alınmaktadır⁵⁸.

Yoksulluktan kaynaklanan organ ve doku arzının artışı da insan ticaretini artırmaktadır. Caydırıcı yasal düzenlemelerin yapıldığı ülkelerde de kişilerin çaresizlikleri sebebiyle organ arz etmeye istekli oldukları görülmektedir. Organ ve doku ticaretinin kaynak ülkelerinin genellikle az gelişmiş olan ve milli geliri düşük olan Asya, Afrika gibi ülkeler oldukları görülmektedir⁵⁹.

⁵⁵ Vural, a.g.e., s. 48.

⁵⁶ A.e., s. 51.

⁵⁷ Sayın, a.g.e., s. 177.

⁵⁸ Kocasakal, Ü., 2003. İnsan Ticareti Suçu. *GÜHFD*. (2), s. 44.

⁵⁹ Bolat, G., 2005. *Dünyada ve Türkiye’de İnsan Ticareti*. Ankara: Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, s. 65.

Tablo 2: İnsan Ticareti Mağdurlarının İstismar Şekilleri

Yıl	Cinsel İstismar	İşgücü İstismarı	Dilencilik	Toplam
Toplam	460	108	74	642
2014	43	7		50
2015	88	19	1	108
2016	143	30	8	181
2017	186	52	65	303

Kaynak: İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Dairesi Başkanlığı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, www.goc.gov.tr, İnsan Ticareti Mağdurları Raporu 2017.

2014 ile 2017 yılları arasındaki insan ticareti mağdurlarının istismar şekilleri cinsel istismar, işgücü istismarı ve dilencilik başlıkları altında incelendiğinde istismar şekillerinin zamanla artış gösterdiği görülmektedir. İstismar şekillerinden cinsel sömürü en yüksek oran sahip sömürü türüdür. 2014 yılında 43 cinsel istismar vakası ile karşılaşmışken 2017 yılında 186 vaka ile karşılaşmıştır. Suriye’deki iç olayların patlak verdiği 2014 yılında Türkiye’ye göç artış göstermiştir ve buna bağlı olarak 2015 yılında dilencilik vakası sayısı 1 iken 2017 yılında 65’e ulaşmıştır. Artan iş gücü talebini karşılamak amacıyla ülkemize gelen yabancıların uğradığı emek sömürüsü de istikrarlı bir şekilde artış göstermiş olup 2014 yılında 7 iken 2017 yılında 52’ye yükselmiştir.

3. BÖLÜM

5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU'NDA İNSAN TİCARETİ SUÇU

3.1.GENEL BİLGİLER

5237 sayılı TCK'nın 80. maddesinde düzenlenen insan ticareti suçunun gerekçesi Türkiye tarafından imzalanan Sınır Aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi Ek İnsan Ticaretinin Öncelikli Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokol hükümlerini yerine getirmek üzere tasarıda yer verilmesidir. Sözleşme ve Protokolün öngördüğü suçlara iç hukukumuzda yer verilmesi uygun görülmüştür⁶⁰.

İnsan ticareti suçuna ilişkin TCK'nın 80. maddesi 06.12.2006 tarih ve 5560 sayılı Kanun'un 3. maddesi ile değiştirilmiştir ve bugünkü halini almıştır. Yapılan düzenleme ile fuhuş yaptırmak maksadı ilave edilmiş olup esarete veya benzeri uygulamalara tabi kılmak ibaresindeki -veya benzeri uygulamalar- kısmı metinden çıkarılmıştır⁶¹.

TCK'nın 80. maddesinin 1. fıkrasında suçun oluşumunun temel şekli bulunmaktadır. Suçun oluşması öncelikli olarak mağdurun iradesini etkileyen hareketlerin gerçekleştirilmesine ya da mağdurun zor durumundan yararlanılmasına bağlıdır⁶². İnsan ticareti mağduru içinde bulunduğu zor durumun tespit edilerek ve iradesinin kırılarak istenileni yapması şeklinde işlenen bir suçtur.

TCK'nın 80. maddesinin 2. fıkrasında yasada yer alan amaçları gerçekleştirmek üzere suçu oluşturan araç fiillerin varlığı halinde mağdurun rızasının yok sayılacağına yer verilmiştir⁶³. Tehdit, baskı, cebir, şiddet gibi araç fiillerin kullanılması mağdurun sözde rızası olduğunun göstergesidir. Araç fiillerin eyleme geçmesinden korkan mağdur rızası mevcutmuşçasına hareket edebilmektedir.

⁶⁰ Artuk, M. E., Gökçen A. ve Yenidünya A. C., 2009. *Gerekçeli Ceza Kanunları*. 9.Baskı. Ankara: Turhan Kitabevi, s. 104.

⁶¹ A.e., s. 96.

⁶² A.e., s. 96.

⁶³ A.e., s. 96.

TCK'nın 80. maddesinin 3. fıkrasında on sekiz yaşını doldurmamış olanların insan ticaretine yönelik eylemler için rızalarına geçerlilik tanımamıştır. Çocuğun aynı maddenin 1. fıkrasındaki amaçlarla tedarik edilmesi, kaçırılması, bir yerden bir yere götürülmesi, sevk edilmesi, barındırılması halinde iradeyi ortadan kaldıran ve suçun işlenmesini sağlayan araç fiiller oluşmasa dahi insan ticareti suçundan bahsedilmektedir.

3.2. SUÇUN UNSURLARI

Suçun unsurları maddi unsur, manevi unsur ve hukuka aykırılık unsuru şeklinde olmak üzere üç ayrı başlık altında incelenmektedir.

3.2.1. Maddi Unsur

Maddi unsur; fiil, fail, mağdur ve konu şeklinde alt başlıklara ayrılmış olarak incelenmektedir.

3.2.1.1. Fiil

TCK'nın 80. maddesine göre insan ticareti suçunu oluşturan fiil; kişileri ülkeye sokmak, ülke dışına çıkarmak, tedarik etmek, kaçırmak, bir yerden başka bir yere götürmek, sevk etmek, barındırmak olarak ifade edilmiştir.

Suçun oluşması için ilk olarak mağdurun iradesini etkileyen araç fiillerin meydana gelmesi veya mağdurun zor durumundan istifade edilmesi gerekmektedir. Mağdurun iradesini ortadan kaldıran ve bu şekilde suçun işlenmesine imkân sağlayan araç fiiller; tehdit, baskı, cebir veya şiddet, nüfuzu kötüye kullanma, kandırma, kişiler üzerindeki denetim olanaklarından ve çaresizliklerinden yararlanma olarak ifade edilmiştir.

İnsan ticareti bağlı hareketli bir suç tipidir. Suçun oluşması bakımından tehdit, baskı, cebir, şiddet veya nüfusu kötüye kullanarak, kandırarak kişinin çaresizliğinden yararlanarak rızasını elde etmek suretiyle kişinin kaçırılması, tedarik edilmesi, sevk edilmesi, barındırılması gerekmektedir. Bunların dışında yapılan hareketlerle insan ticareti suçu işlenemez⁶⁴. Bireyin sadece bir yerde barındırılması, sevk edilmesi ya da tedarik edilmesi suçun oluştuğunu göstermemektedir.

⁶⁴ IOM, Hukuksal Çerçeve, s. 110.

İnsan ticareti suçu seçimlik hareketli bir suç tipidir. Seçimlik hareketlerden birden fazlasının aynı anda yapılması birden fazla insan ticareti suçunun oluştuğu anlamına gelmemekte tek bir insan ticareti suçunun oluştuğunu göstermektedir. Aynı şekilde insan ticareti suçu sırf hareketli bir suçtur ve hareketten bağımsız bir sonuç aranmamaktadır. Eylemin yapılması ile suç oluşmaktadır⁶⁵.

3.2.1.1.1. Araç Fiiller

İnsan ticareti suçunun oluşması için öncelikli olarak araç fiiller ile mağdurun iradesi ortadan kaldırılmalı veya görünüş olarak rızası elde edilmeli ve bu suretle fiiller işlenmelidir. Araç fiillerin ortak paydada bulunduğu özellik mağdur üzerinde baskı oluşturarak mağdurun iradesinde hukuka aykırı bir etki yaratmaktadır⁶⁶.

On sekiz yaşını doldurmamış olanların zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak, esarete tabi kılmak ya da vücut organlarının verilmesini sağlamak eylemlerine maruz kalmaları halinde suça ait araç fiillerden herhangi birine başvurulmamış olsa dahi suç oluşacaktır.

Çocuklar algı düzeyleri sebebiyle denileni yapabilmektedir. Bu sebeple tehdit, baskı, cebir, şiddet, nüfusu kötüye kullanma, kişi üzerinde denetim olanaklarından yararlanma eylemlerine başvurulmamış olsa dahi çocuk denilen görevi yerine getirmektedir. Çocuğun denileni isteyerek yapması suçun oluşmasını engellememektedir.

Kişilerin üzerinde maddi veya manevi zor kullanma olan araç fiiller kişileri bir eylemi yapmaya ya da yapmamaya yönlendirecek derecede zorlayıcı düzeyde olması gerekmektedir⁶⁷. Ciddiyet içermeyen araç fiiller suçu oluşturmayacaktır. Ancak bunun tespitinde mağdurların içerisinde bulunduğu durum, geldikleri ülke, eğitim düzeyleri gibi unsurlara dikkat edilmelidir. Mağdurların algı düzeyleri, sosyo kültürel düzeyleri birbirinden farklı olması sebebiyle mağdurlara objektif yaklaşılmaktadır.

⁶⁵ Koca, M., 2003. *Yağma Cürümleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 150.

⁶⁶ Artuk/Gökçen/Yenidünya, a.g.e., s. 108.

⁶⁷ Tezcan, D., Erdem M. R. ve Önok, M. R., 2006. *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*. 4.Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 108.

3.2.1.1.1.1. Tehdit, Baskı, Cebir, Şiddet

Tehdit, baskı, cebir veya şiddet bireylerin davranışlarını etkilemeye yönelik zorlayıcı araçlardır. Ancak iradeyi etkileme biçimleri birbirinden farklıdır. Şiddet anlık oluşacak bir kötülük olması sebebiyle tehdit kavramından ayrılır. Çünkü tehdit gelecekte oluşacak bir kötülük üzerine kullanılmaktadır⁶⁸.

Tehdit diğer bir deyişle manevi cebir bireyin korkutularak iradesinin kaldırılmasıdır⁶⁹. Gelecekte yapılacak bir kötülükten bahsedilerek mağdurun iradesinin kırılmasına tehdit denir. Yapılacak kötülükten sözlü olarak bahsedilebileceği gibi, yazı, işaret, davranış ile de mağdura yansıtılabilmektedir. Tehdidin mağdurun rızasını kazandırabilecek derecede ciddi olması gerekmektedir. Şaka yollu ya da yapılması imkânsızlık içeren tehdit suçun oluşmasına sebebiyet vermemektedir.⁷⁰

Cebir, bir kimsenin isteğinin aksine bir hareketi yapmaya veya yapmamaya zorlanmasıdır⁷¹. Bir başka şekilde ifade edilecek olursa cebir; istenmeyen hareketin yapılması için maddi baskı yapılması, iradenin faseta uğratılmasıdır⁷².

Cebirden söz edilebilmesi için doğrudan mağdur üzerine uygulanabileceği gibi mağdurun rızasını elde etmek amacıyla mağdurun yakınları üzerinde uygulanan cebir de mağdura karşı uygulanmış olarak kabul edilmektedir⁷³.

Cebir insan ticareti suçunda mağdurun iradesini ortadan kaldıran her türlü durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Cebir, mutlak ve zorlayıcı kuvveti içermektedir. Mağdurun özgür iradesini kırmak amacıyla mağdura verilen uyku hapları ya da uyarıcı ilaçlarda cebir kapsamındadır⁷⁴. Bununla birlikte cebir sadece kişi üzerinde oluşmamakta aynı zamanda eşya üzerinde haksız yere kullanılan maddi kuvveti de içermektedir. Mağdurun pasaportuna el koyularak çalışmasının istenmesi insan ticareti suçunda en sık karşılaşılan cebir eylemlerinden biridir.

⁶⁸ Toroslu, N., 2007. *Ceza Hukuku Özel Kısım*. 2. Baskı. Ankara: Savaş Yayınevi, s. 71.

⁶⁹ Çınar, A. R., 2002. *Tehdit, Suçu*. Ankara: Turhan Kitabevi, s. 63.

⁷⁰ IOM, Hukuksal Çerçeve, s. 114.

⁷¹ Yılmaz, E., 2011. *Hukuk Sözlüğü*. 10. Baskı. Ankara: Yetkin Yayınları, s. 193.

⁷² Şener, E., 2001. *Hukuk Sözlüğü*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 115.

⁷³ Erem, F. ve Toroslu N., 2000. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 8. Baskı. Ankara: Savaş Yayınevi, s. 296.

⁷⁴ Koca, Yağma, s. 152.

Baskı terimi sözlükte hak ve özgürlükleri kısıtlayarak zor altında bulundurma durumu ve özgürlüğünü engellemek, kısıtlamak olarak ifade edilmiştir. Baskı yapmak ise bir kimseyi bir işi yapmaya zorlamak, zor kullanmak olarak tarif edilmiştir⁷⁵. Mağdurların borçlandırılarak borcunu ödeyebileceği kadar sürede fuhuş yapmasının istenmesi baskı eylemi olarak karşımıza çıkmaktadır. Borç esareti mağdurların çaresizliğin artırmakta ve daha çok baskı hissetmelerine neden olmaktadır.

3.2.1.1.1.2. Nüfuzu Kötüye Kullanmak

Nüfuzu kötüye kullanmak; mağdura dediğini ve istediğini yaptırabilecek söz geçirme yetkisi ve gücü olan kişilerin mağduru etkisi altına alan eylemleridir⁷⁶. Bir kimsenin başka bir kimse üzerinde nüfusa sahip olması akrabalık ilişkisinden, görevden, aynı yerde barınmaktan, hizmet ilişkisinden gelenek ve görenekten oluşabilir⁷⁷.

Bir kişinin başka bir kişiye sunduğu tavsiye ya da öneri nüfuzu kötüye kullanmak eyleminin kapsamına girmez. Bu eylemden söz edebilmek için mağdurun istemediği eylemi yapması ya da yapmak istediği eylemi yapamaması şeklinde gerçekleşmelidir. Bireyin hareketlerine yöne vermek ve o kişiye başka seçenek tanınmaması durumunda nüfuzu kötüye kullanmak eyleminden bahsedilir.

Anne ve babanın çocuklarını gelir getirmesi amacıyla dilendirmesi, çalıştırması ya da çalıştıracak olan kişilere kiralaması veya satması, aile bireylerinin ya da patronlarının kadınları fuhuş yapmaya zorlaması, müdürlerin, patronların ücret vermeden kişileri çalıştırması gibi durumlar nüfuzu kötüye kullanma eylemine örnektir.

3.2.1.1.1.3. Kandırmak

Kandırmak teriminden söz edebilmek için hileli davranışlar ile bir kişiyi aldatmak eyleminden bahsedilmektedir. Palermo Protokolü'nde hile/aldatma şeklinde düzenleme yapılmış olup mağdurun iradesini etkileyen araç olarak hem hileye hem de aldatmaya yer verilmiştir⁷⁸.

⁷⁵ AYK, 1997. Türkçe Sözlük. TDK, s. 100.

⁷⁶ Koca, Yağma, s. 153.

⁷⁷ Kocasakal, a.g.e., s. 40.

⁷⁸ Artuk/Gökçen/Yenidünya, a.g.e., s. 112.

İnsan ticareti suçunda en çok kullanılan eylem kandırma olarak karşımıza çıkmaktadır. İçinde bulunduğu zor durumdan, maddi imkânsızlıklardan ya da ailevi zorluklardan kurtulmak isteyen kişiler, istedikleri işlerde çalışabilecekleri vaadiyle ya da istedikleri ücreti alabilecekleri vaadiyle kandırılarak eylem gerçekleşmektedir.

Genellikle fuhşa sürüklenen kadınlar ya da emek sömürüsüne uğrayan kişilerin ortak paydada buluştukları nokta kandırılmalarıdır. Çocuk veya hasta bakmak, temizlik yapmak gibi ev işlerinde çalışacaklarını zanneden birçok Orta Asya uyruklu kadın ülkemize kandırılarak getirilmekte fuhşa sürüklenmekte ya da vaat edilen ücreti alamamaktadır. Küçük bir çevrede yaşayan kadınlar kandırıldıklarında ilk kez kötülük kavramıyla tanışmış olmaktadır.

Ailelerini kandırarak çocuklarına iyi eğitim aldıracağını söyleyen kişilere inananlar çocuklarını büyük şehirlerdeki akrabalarının ya da tanıdıkların yanına göndermekte ve bunun sonucunda ailesinden uzakta olan çocuklar çalıştırılmakta, dilendirilmekte ve cinsel istismara maruz bırakılmaktadır.

3.2.1.1.1.4. Kişiler Üzerinde Denetim Olanaklarından Yararlanmak

Kişiler üzerinde denetim olanaklarından yararlanmak mağdurun üzerinde failin hak ve yetkiye sahip olması ve bunu kullanarak kişiyi insan ticareti mağduru konumuna getirmesidir⁷⁹.

Kişiler üzerinde denetim olanaklarından yararlanma ile nüfusu kötüye kullanma eylemleri birbirlerine yakın eylemdir. Aralarındaki farkı mağdur üzerinde baskı oluşturabilen nüfuz sahibi kişi aynı zamanda denetim olanaklarından da yararlanırken, denetim olanaklarından yararlanan kişi her durumda mağdur üzerinde nüfus sahibi olmayabilir şeklinde ifade etmek mümkündür⁸⁰.

Mağduru bir eşya olarak gören fail mağdur üzerindeki denetim yetkisini kullanarak istediği her şeyi mağdura yaptırabilmekte bunun sonucu olarak da maddi ve manevi çıkar elde etmektedir.

⁷⁹ Artuk/Gökçen/Yenidünya, a.g.e., s. 113.

⁸⁰ Koca, Yağma, s. 154.

3.2.1.1.1.5. Kişilerin Çaresizliklerinden Yararlanmak

Kişilerin çaresizliklerinden yararlanmak, kişinin içinde bulunduğu maddi veya manevi çaresizliğinin gözetilerek fail tarafından kişinin bu durumundan yola çıkarak sömürülmesidir. Mağdur edilen birey fiziksel, psikolojik, ailevi, çevresel ve benzeri herhangi bir sebepten dolayı faile karşı koyamayacak durumda olabilmektedir.

Borç altına girmiş ve maddi imkânsızlıklar yaşadığı için çalışmak zorunda olan kişiler yeni umutlarla çıktıkları yolda bu çaresizliklerinin verdiği baskı ile sömürülmektedir. Bireylerin çaresizlik durumu kişiden kişiye değişkenlik göstermektedir. Bu sebeple bireyin içinde bulunduğu durum, eğitim ve kültür düzeyi gibi etkenler göz önünde bulundurularak çaresizlik tespit edilmektedir.

3.2.1.1.2. Asıl (Amaç) Fiiller

TCK'nın 80. maddesinde asıl fiiller kişileri ülkeye sokan, ülke dışına çıkaran, tedarik eden, kaçırın, bir yerden başka bir yere götüren, sevk eden, ya da barındıran olarak ifade edilmiştir.

Asıl fiiller arasında yer alan ülkeye sokan, ülke dışına çıkaran ifadesi 06.12.2006 tarih ve 5560 sayılı Kanun'a eklenmiş olup 5237 sayılı Kanun'da geçerliliğini korumuştur. Palermo Protokolü'nde *kişilerin temini, bir yerden bir yere taşınması, devredilmesi, barındırılması veya teslim alınması* şeklinde düzenleme mevcuttur.

Araç fiillerin kullanılması ile mağdurun iradesi kaldırılır ve görünüşte rızasının elde edilmesi suretiyle asıl fiillerin işlenmesi sonucunda suç oluşmuş sayılmaktadır.

3.2.1.1.2.1. Ülkeye Sokmak Veya Ülke Dışına Çıkarmak

Ülkeye sokmak terimi mağduru Türkiye sınırları içerisine getirerek ülke sınırlarına dâhil olması anlamını taşımaktadır. Ülke dışına çıkarmak terimi ise mağdurun Türkiye sınırlarından başka bir ülkenin egemenliği altındaki alana sokulmasını ifade etmektedir.

Ülkeye sokmak ve ülke dışına çıkarmak eylemlerinden söz edilebilmesi için mağdurun Türk vatandaşı ya da yabancı uyruklu bir kişi olması ile yasal ya da yasa dışı yollardan eylemin gerçekleştirilmiş olmasının bir önemi mevcut değildir.

Mağdurların seyahat masrafları tacirler tarafından karşılanarak yasal yollardan ülkeye giriş yapması sağlanabilmektedir. Mağdurlar yasal girişin ardından yaşadıkları mağduriyet sürecinde yasa dışı duruma geçebilmektedirler.

Göçmen kaçakçıları ile yasa dışı yollardan ülkeye giriş yapan kişiler gidecekleri bir yerinin olmaması ve vardıkları ülkede sadece kendilerini getiren kaçakçıyı tanıyor olması sebebiyle kaçakçılar ile kalmaya devam edebilmektedir. Göçmen kaçakçısı kişiyi istismar etmesi halinde kaçakçılık suçu ile birlikte insan ticareti suçunu da işleyebilmektedir.

3.2.1.1.2.2. Tedarik Etmek

İnsan ticareti olgusunda tedarik etmek terimi TCK'nın 80.maddesinde belirtilen maksatlar ile araç fiillerin gerçekleştirilmesi ve mağdurun tespit edilerek temin edilmesini ifade eden seçimlik hareketlerden biridir⁸¹. Talebin karşılanması bakımından mağdurların araştırılıp tespit edilmesi ve bulunması ile insan ticareti olgusuna dâhil edilmesi bu kapsamdadır⁸².

Fail genellikle ihtiyaç doğrultusundaki kişiyi belirler ve çaresizlik durumunu gözlemler. Fail ağına düşürdüğü anda kendisinden kurtulması zor olacağı kişileri tedarik ederek mağdurdan uzun müddet faydalanmak ve kolluk kuvvetlerine yakalanmamayı amaçlamaktadır. Bu sebeple fail genellikle mağdurun tanıdığı ve mağdurun içinde bulunduğu durumu iyi gözlemlemiş kişiler olmaktadır.

3.2.1.1.2.3. Kaçırma

Mağdurun olduğu yerden başka bir yere götürülmesi kaçırma olarak ifade edilmektedir. Götürülmek istenen yer failin götürmek istediği yer olmayabilir. Ancak bu durum insan ticareti olgusunu ortadan kaldırmaz. Mağdurun götürülme şeklinin ne olduğu da önem arz etmemektedir⁸³.

⁸¹ Dönmezer, S., 1983. *Ceza Hukuku Özel Kısım, Genel Adap ve Aile Düzenine Karşı Suçlar*. 5.Baskı. İstanbul: Filiz Kitabevi, s. 376.

⁸² Kocasakal, a.g.e., s. 40.

⁸³ Önder, A., 1994. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 4.Baskı. İstanbul: Filiz Kitabevi, s. 555.

İnsan ticareti olgusunda kaçırma gerçekleştiğinde mağdurun kişisel ve hukuksal alanından söz etmek mümkün değildir. Mağdurun hareket serbestisi fail lehine yok olmuştur⁸⁴.

3.2.1.1.2.4. Bir Yerden Başka Bir Yere Götmek

Mağdurun fail ya da fail adına çalışan bir kişi tarafından bir yerden başka bir yere nakledilmesi olarak ifade edilen seçimlik harekettir. Bu hareketten bahsedebilmek için mağdurun bulunduğu yerden başka bir yere götürülmesi ile suç tamamlanmaktadır⁸⁵.

Ev işlerinde çalışacağı vaat edilen kişiler fail ile temas kurduktan sonra fuhuş yapacağı çeşitli yerlere götürülmekte ve farklı kişilere satılmaktadır. Yine aynı şekilde ailelerin eğitim ve benzeri ihtiyaçlarının karşılanacağını düşünerek emanet ettikleri çocuklarının izleri kaybettirilerek başka yerlere götürülmekte ve çalıştırılmaktadır.

3.2.1.1.2.5. Sevk Etmek

Sevk etmek terim mağdurun bulunduğu yerden başka bir yere gitmesi için gerekli olan organizasyon ve koordinasyonun yapılması ile mağdura bizzat eşlik edilmeden nakil için gerekli faaliyetleri yönetmektir⁸⁶.

İnsan ticareti suçu kapsamında sahte ofisler açılarak ya da internet adresleri oluşturularak modellik, dansçılık, mankenlik yapacağı vaat edilen kadınlar iş yerlerine ya da evlere yönlendirilmekte ve bu sevk sonunda istismar sürecinin mağduru haline gelebilmektedir.

3.2.1.1.2.6. Barındırmak

Barındırmak, mağdurun yaşamına devam edebilmesi için konaklamasının, beslenmesinin ve zorunlu ihtiyaçlarının karşılanmasıdır. Geçici süreli ya da devamlı aynı yerde barındırılmasının veyahut barındırılan yerin açık ya da kapalı bir mekân olmasının bir önemi yoktur⁸⁷.

Tacir kaçmasını, yardım istemesini önlemek adına mağdurları kendi denetimi altında barındırmaktadır. Herhangi bir sebepten dışarıya çıkan mağduru göz hapsine

⁸⁴ Artuk/Gökçen/Yenidünya, a.g.e., s. 115.

⁸⁵ Tezcan/Erdem/Önok, a.g.e., s. 84.

⁸⁶ Önder, a.g.e., s. 555.

⁸⁷ Kocasakal, a.g.e., s. 40.

almakta uzaklaşmasını engellemektedir ve mağdur barındırılan yere geri dönmek zorunda bırakılmaktadır.

3.2.1.2. Fail

İnsan ticareti suçundan bahsedildiğinden fail için bir özellik mevcut olamamakta herkes bu suçun faili konumunda olabilmektedir⁸⁸. İnsan ticareti suçu sınır aşan bir suç tipini oluşturmaktadır. Bu durum kaynak ülke ile hedef ülke de örgütlenme gerektirmektedir. Aynı şekilde insan ticareti suçunun sürekliliği adına fail mesleki bir eylem olarak asıl ve araç fiilleri gerçekleştirmektedir.

3.2.1.3. Mağdur

İnsan ticareti suçunda mağdur emeği sömürülen, fuhşa sürüklenen, esarete tabi tutulan veya vücut bütünlüğüne zarar verilen bu maksatlarla, tehdit, baskı, cebir, şiddet gören, çaresizliğinden yararlanılan, tedarik edilen, ülkeye sokulan, ülke dışına çıkarılan, kaçırılan, bir yerden başka bir yere götürülen, sevk edilen, barındırılan kişi olarak ifade edilmektedir.

İnsan ticareti suçunda mağdur tanımlaması yapılırken mağdura ayrı bir özellik yüklememiş olup insan olması yeterli görülmüştür. İnsan Ticaretine Karşı Eyleme İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin açıklayıcı raporunda mağdurun ülke vatandaşı ya da yabancı uyruklu olmasının bir önemi bulunmamakta ve mağdur sayısının yüksek olması suç oranının da yüksek olduğunu yansıtmaktadır⁸⁹.

Mağdur olan kişi Türk vatandaşı olabileceği gibi yabancı uyruklu bir kişide olabilmektedir. Mağdurun yaşı, uyruğu, cinsiyeti insan ticareti suçu kapsamında önemsizdir. Mağdur fuhşa sürüklenen bir kadın olabileceği gibi emeğinin karşılığını alamayan bir erkek ya da zorla çalıştırılan, cinsel istismara uğrayan, zorla evlendirilen bir çocuk da olabilmektedir.

⁸⁸ Artuk/Gökçen/Yenidünya, a.g.e., s. 116.

⁸⁹ IOM, Hukuksal Çerçeve, s. 126.

3.2.1.4. Konu

İnsan ticareti suçunda eylem direk olarak mağdurun varlığı üzerinde gerçekleşmekte olduğundan konu bireyin alınması, satılması, nakledilmesi, sevk edilmesi sebebiyle mağdur olarak ifade edilebilmektedir⁹⁰.

Canlı olan her birey insan ticareti mağduru olabileceği göz önüne alındığından canlı olmayan bir bedenın nakli ya da vücut bütünlüğünün bozulması insan ticareti suçunu oluşturmamaktadır⁹¹. Burada karşımıza en çok çıkan örnek kadavradan alınan organın insan ticareti suçu sayılmayacağı hususudur.

3.2.2. Manevi Unsurlar

İnsan ticareti suçundan bahsedildiğinde manevi unsur kasttır. Kanun koyucu insan ticareti suçunun oluşabilmesi için belirli saiklerle hareket edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Çünkü insan ticareti suçu bilmeyerek işlenebilecek bir eylem sonucu oluşamaz; taksirle işlenebilecek bir suç olması imkânsızdır.

İnsan ticareti suçunda kast ile birlikte fail saiklerle hareket etmelidir. Saikleri; zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak, esarete tabi kılmak, vücut organlarının verilmesini sağlamak şeklinde ifade edilmektedir. Amaç ile saik suçun temel şeklinin oluşması için aranan unsurlardır⁹².

Fail aranan amaçları bizzat gerçekleştirmeyebilir; insan ticareti suçunda önemlilik arz eden durum istismarın gerçekleştirilmesi amacıyla fail veya üçüncü bir kimse tarafından eylemin işlenmesidir.

3.2.3. Hukuka Aykırılık Unsuru

İnsan ticareti suçu kapsamında kişinin rızası geçerli bir hukuka uygunluk sebebi olarak kabul edilemez. TCK 80/2.madde birinci fıkrada *belirtilen amaçlarla girişilen ve suçu oluşturan fiiller var olduğu takdirde, mağdurun rızası geçersizdir* hükmü buna engel teşkil etmektedir.

⁹⁰ Koca, Yağma, s. 145.

⁹¹ Artuk/Gökçen/Yenidünya, a.g.e., s. 117.

⁹² Artuk/Gökçen/Yenidünya, a.g.e., s. 118.

Çocuklar bakımından ise aynı maddenin 3. fıkrasında ayrı bir düzenleme yapılmıştır. Bu fıkraya göre; *on sekiz yaşını doldurmamış olanların birinci fıkroda belirtilen maksatlarla tedarik edilmeleri, kaçırılmaları, bir yerden diğer bir yere götürülmeleri veya sevk edilmeleri veya barındırılmaları hâllerinde suça ait araç fiillerden hiçbirine başvurulmuş olmasa da faile birinci fıkroda belirtilen cezalar verilir.* Araç fiillere başvurulmamış olsa dahi on sekiz yaşını doldurmamış olan mağdurun rızasını elde etmek suçun oluşmasını engellemez ve aynı şekilde mağdurun suçun unsuru olmasına velisinin rızasının olması bu durumu değiştirmez. Böyle bir durumda velinin insan ticareti suçuna iştirak ettiği kabul edilmektedir⁹³.

3.3. SUÇUN ÖZEL GÖRÜNÜŞ ŞEKİLLERİ

TCK'nın 80. maddesinde insan ticareti suçunun özel görünüş şekillerine yer verilmiş olup bunlar; teşebbüs, iştirak ve içtima başlıkları altında incelenmektedir.

3.3.1. Teşebbüs

Fail araç fiilleri kullandığında TCK'nın 80. maddesinde belirtilen amaçlara ulaşmasa dahi suç oluşmuş sayılmaktadır. Diğer bir deyişle ülkeye sokmak, ülke dışına çıkarmak, tedarik etmek, kaçırmak, bir yerden başka bir yere götürmek ve ya sevk etmek, barındırmak gibi fiillerinin yapılması ile suç tamamlanır ve zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak, esarete tabi kılmak, vücut organlarının verilmesini sağlamak gibi amaçlara ulaşılmış olması aranmamaktadır⁹⁴.

Araç fiiller gerçekleştirilmiş olsa dahi asıl fiiller gerçekleştirilmediğinde veya icra hareketleri tamamlanmamış ise insan ticareti suçu kapsamında teşebbüsten bahsedilir ve fail işlediği eylemin durumuna göre ceza almaktadır. Bununla birlikte insan ticareti suçu kapsamında etkin pişmanlık unsuruna yer verilmemiştir.

3.3.2. İştirak

İnsan Ticaretine Karşı Eyleme İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi taraf devletlere, insan ticareti konusunda iç hukukunda düzenlemeye gitmesi mükellefiyeti getirmiştir. Burada istismar konusu hizmetlerin kullanımını, kişinin mağdur olduğunun

⁹³ Tezcan/Erdem/Önok, a.g.e., s. 110-111.

⁹⁴ Tezcan/Erdem/Önok, a.g.e., s. 113.

bilincinde olması koşuluna bağlamıştır. Buna karşın suç tamamlanmış olsa dahi mağdurun, mağdur edildiği fiillerden yararlanmış kimse bu durumun bilincinde olsa da insan ticaretine iştirak etmiş olmamaktadır⁹⁵.

3.3.3. İçtima

İnsan ticareti suçu kapsamında içtima konusunda farklı ihtimaller söz konusu olabilmektedir. Asıl ve araç fiilleri ile düzenlenen eylemlerde fail cebir, tehdit, kaçırmak gibi eylemler dolayısıyla ayrı bir ceza almamaktadır. Ancak cebir konusunda ileri bir durum mevcut ise kasten yaralamadan cezalandırma söz konusu olabilmektedir.

Fail birçok kişiyi farklı zamanlarda mağdur ettiği durumlarda her bir mağdur açısından ayrı ayrı suç oluşmaktadır. Birden fazla mağdurun aynı anda iradeleri ortadan kaldırılarak kaçırılmaları, ülkeye sokulmaları, ülkeden çıkarılmaları nakledilmeleri barındırılmaları durumunda zincirleme suç oluşmuş sayılmaktadır⁹⁶.

Göçmen kaçakçılığı yapılarak kişinin ülkeye sokulduğu ve ülkeyi bilmeyişi gibi zor durumundan yararlanılarak mağdur edildiğinde fail hem göçmen kaçakçılığı hem de insan ticareti suçundan ayrı ayrı cezalandırılmaktadır. Bununla birlikte Pasaport Kanunu'nda yer alan *yolcuları ve diğer vesikalarla yoklanması için Hükümetçe tayin olunan mevkilerin gayri olan yerlere bilerek nakleden kara, deniz ve hava taşıtlarının sevk ve idare edenler veya bu hususta kılavuzluk yapanlar 1 veya 2 seneye kadar hapis olunurlar* hükmü gereğince fail tarafından ülkeye sokulması veya ülkeden çıkarılması eylemleri gerçekleştirildiğinde seçimlik hareketlerden biri olduğundan dolayı insan ticareti suçu ile cezalandırılacaktır⁹⁷.

İnsan ticareti suçu kapsamında belgede sahtecilik yapıldığında fail iki ayrı suçtan cezalandırılmaktadır. Mağdurun resmi belgesine/ pasaportuna el konulması durumunda resmi belgenin gizlenmesi suçu da oluşmuş sayılmaktadır.

3.4. YAPTIRIM VE SORUŞTURMA USULÜ

İnsan ticareti suçu resen takip olunan ve mağdurun şikâyetinin aranmadığı bir suç tipidir. Görevli mahkeme ağır ceza mahkemesidir. İnsan ticareti suçunun örgüt tarafından

⁹⁵ Artuk/Gökçen/Yenidünya, a.g.e., s. 121

⁹⁶ A.e., s. 122.

⁹⁷ Artuk/Gökçen/Yenidünya, a.g.e., s. 123.

gerçekleştirilmesi halinde de görevli mahkeme değişmemektedir. Suçun yaptırımını hapis ile adli para cezasıdır.

İnsan ticareti suçu örgüt faaliyeti çerçevesinde mağdura cebir ve tehdit uygulanması halinde Adalet Bakanlığı'nın teklifi üzerine hâkimler ve Savcılar Kurulunca yargı çevresi birden çok ili kapsayacak şekilde belirlendiğinde illerde görevlendirilecek ağır ceza mahkemeleri açılacak davaya bakmak yönünden yetkili mahkemedir.

4. BÖLÜM

6458 SAYILI YABANCILAR VE ULUSLARARASI KORUMA KANUNU KAPSAMINDA İNSAN TİCARETİ

4.1. 6458 SAYILI YUKK' DA İNSAN TİCARETİ

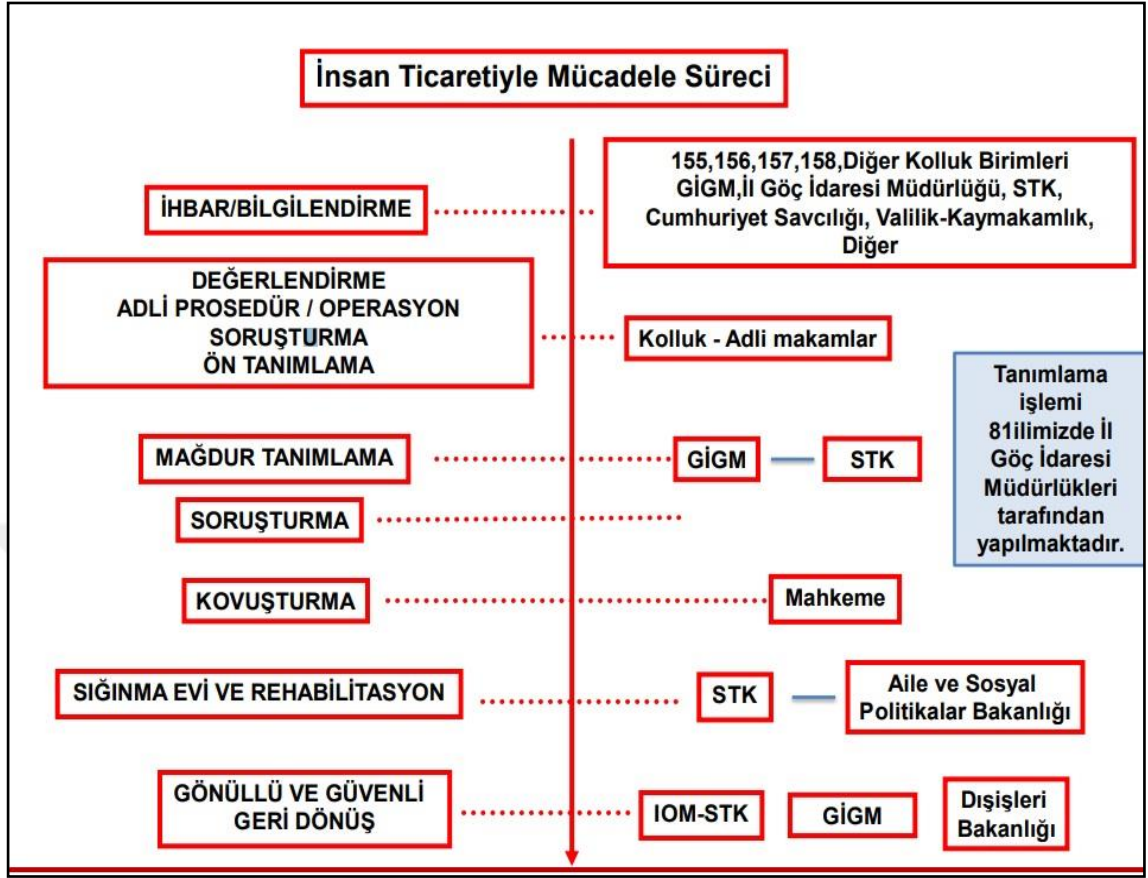
Göç alanındaki politikaları belirlenmesi ve bu politikaların uygulanabilmesi için 11.04.2013 tarih ve 28615 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu yürürlüğe girmiştir. 6458 sayılı Kanun'un 1. maddesinde amacı; Yabancıların Türkiye'ye girişleri, Türkiye'de kalışları ve Türkiye'den çıkışları ile Türkiye'den koruma talep eden yabancılara sağlanacak korumanın kapsamına ve uygulanmasına ilişkin usul ve esasları ve İçişleri Bakanlığına bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarını düzenlemektir şeklinde ifade edilmektedir.

Göç ve insan ticaretinin iç içe geçmiş olgular olması sebebiyle 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu kapsamında ülkemizde meydana gelen insan ticareti vakalarıyla daha verimli ilgilenilebilmesi amacıyla İçişleri Bakanlığı'na bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü bünyesinde İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Dairesi Başkanlığı kurulmuştur. Dairenin görevleri her türlü insan ticareti ile ilgili iş ve işlemleri yürütmek, insan ticaretiyle mücadele ve mağdurların korunmasına ilişkin projeleri yürütmek, insan ticareti mağdurlarına yönelik yardım hatlarını kurmak, bu hatları işletmek veya işlettirmek ve Genel Müdür tarafından verilen diğer görevleri yapmak şeklinde sıralanmaktadır.

İnsan ticareti suçu 6458 sayılı Kanun kapsamında özel bir durum olarak ele alınmıştır. İnsan ticareti mağduru olan veya olabileceği yönünde kuvvetli ihtimal bulunan muhtemel mağdurlara verilebilecek destek hizmetleri, bu destek hizmetlerinin kapsamı, gönüllü ve güvenli geri dönüş programının şartları, düzenlenebilecek ikamet türleri ile bu ikamet türlerinin süreleri ve şartları, sınır dışı prosedürleri düzenlenmiştir.

6458 sayılı Kanun kapsamında mağdur tanımlama işlemlerinin şekil ve şartları belirlenmiştir. 6458 sayılı Kanun'a göre mağdur tanımlama işlemini şu şekilde şematize edebiliriz:

Tablo 3: İnsan Ticaretiyle Mücadele Süreci

Kaynak: Karakuş, H.B., https://www.fightagainstrafficking.org/index.php?option=com_attachments&task=download&id=13 (ET: 07.03.2018)

4.2. İNSAN TİCARETİYLE MÜCADELE VE MAĞDURLARIN KORUNMASI HAKKINDA YÖNETMELİK

6458 sayılı Kanun'un uygulamaya girmesinin ardından aynı Kanun'un 121. maddesine ve 30.01.2016 tarih 6667 sayılı Kanun ile uygun bulunan Avrupa Konseyi İnsan Ticaretine Karşı Eylem Sözleşmesi'ne dayanılarak ve 17 Mart 2016 tarih ve 29656 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik'in 1. maddesinde yönetmeliğin amacı ve kapsamı; insan ticareti suçunun önlenmesi, insan ticaretiyle mücadele, insan hakları kapsamında Türk vatandaşı ve yabancı ayrımı gözetilmeksizin insan ticareti mağdurlarının korunması, yabancı mağdura ikamet izni verilmesi ve mağdurlara sunulacak destek hizmetlerine ilişkin usul ve esasları belirlemektir şeklinde ifade edilmektedir.

İnsan Ticareti Mağdurlarının Korunması Hakkında Yönetmelik, Türk vatandaşı veya yabancı ayrımı gözetmeksizin insan ticaretine konu olmuş bütün gerçek kişileri kapsamı bakımından önem arz etmektedir. Yönetmelik'in 4. maddesinde temel ilkesi; yönetmeliğin uygulanmasında; insan haklarına dayalı, toplumsal cinsiyet eşitliği temelinde, sosyal devlet ilkesine uygun, adil, etkili ve süratli bir usul izlenir şeklinde tanımlanmaktadır.

6458 sayılı Kanun'un 117. maddesine istinaden insan ticareti suçunu önlemek ve mağdurlara destek hizmeti sunmak, destek hizmetlerinin usul ve esaslarını belirlemek amacıyla komisyonlar oluşturulabilmektedir. 6458 sayılı Kanun'un 117. maddesi gereğince oluşturulan komisyonlara Yönetmelik'in 5. maddesinde yer verilmiştir. Yönetmelik'in 5. maddesi kapsamında insan ticareti suçunu önlemek, mücadele etmek, koordinasyon ve işbirliği sağlamak amacıyla oluşturulan komisyon; Bakanlık Müsteşarı veya görevlendireceği Müsteşar yardımcısının başkanlığında Yargıtay Başkanlığı veya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı temsilcisi, Adalet, Aile ve Sosyal Politikalar, Avrupa Birliği, Çalışma ve Sosyal Güvenlik, Milli Eğitim, Kültür ve Turizm, Dışişleri, Sağlık, Gümrük ve Ticaret Bakanlıkları ile Türkiye İnsan Hakları Kurumu, Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, Milli İstihbarat Teşkilatı Müsteşarlığı, Türkiye Hudut ve Sahiller Sağlık Genel Müdürlüğü, Emniyet Genel Müdürlüğü, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel Komutanlığı, Sahil Güvenlik Komutanlığı, Türkiye Barolar Birliğinin üst düzey temsilcileri ve Genel Müdürlük temsilcilerinden oluşmaktadır.

Komisyon toplantılarına, ilgili diğer bakanlıklar, kamu kurum ve kuruluşlarının merkez ve taşra birimlerinin temsilcileri ile konuyla ilgili akademisyenler, uzmanlar ve sivil toplum kuruluşları çağrılabilir. Uluslararası veya hükümetler arası kuruluş temsilcileri de gözlemci olarak davet edilebilir. Komisyon, insan ticaretiyle mücadele ulusal koordinatörlük görevini de yerine getirir ve başkanı ulusal koordinatördür. Komisyon alt çalışma grupları oluşturmaya yetkilidir. Komisyonun sekretarya ve destek hizmetleri, İnsan Ticaretiyle Mücadele Daire Başkanlığı tarafından yerine getirilmektedir.

Komisyon, insan ticareti konusunda yıllık olarak durum analizi yapmak amacıyla uzman görevlendirebilmekte veya akademisyen görevlendirilmesini yetkili kurum ve kuruluşlardan talep edebilmektedir.

Yönetmelik'in 7. maddesine göre komisyonun görevleri; insan ticaretiyle mücadele alanında politika ve stratejilerin oluşturulması konusunda çalışmalar yürütmek, ulusal eylem planlarına ilişkin konularda görüş ve önerilerde bulunmak, insan ticaretiyle mücadele alanında ilgili bakanlık, kamu kurum ve kuruluşları, uluslararası kuruluşlar ile sivil toplum kuruluşları arasında koordinasyona ilişkin konuları görüşmek, insan ticareti suçunun önlenmesi amacıyla ilgili kurum ve kuruluşlarca alınması gereken tedbirleri tespit etmek ve tespit edilen tedbirleri ilgili kurum ve kuruluşlara bildirmek, mağdurların korunması, barındırılması ve desteklenmesi ile ilgili önerilerde bulunmak, insan ticaretine ilişkin ulusal ve uluslararası düzeyde verilerin toplanması, karşılaştırılması, uyumlaştırılması ve analizinin yapılması konusunda koordinasyonu sağlamak, genel müdürlük tarafından hazırlanan yıllık raporu görüşmek, insan ticaretiyle ilgili mevzuatın geliştirilmesine yönelik önerilerde bulunmak, insan ticaretiyle mücadele ve mağdurların korunması alanında iş ve işlemlerin yürütülmesine katkı sağlamak olarak sıralanmaktadır.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü yönetmelik kapsamında insan ticareti talebinin azaltılması ve kişilerin bilinçlendirilmesi amacıyla eğitimler düzenlemekte ve acil yardım ve ihbar hatları kurarak bunları işletmekte veya işletmektedir.

17 Mart 2016 tarihli ve 29656 sayılı Resmi Gazete'de İnsan Ticareti Mağdurlarının Korunması Hakkında Yönetmelik Eki'nde şekli ve muhteviyatı açıklanan Mülakat Tutanağı, Tanımlama Belgesi ve Değerlendirme Raporu'na aşağıda yer verilmiştir⁹⁸.

4.3. İNSAN TİCARETİ MAĞDURLARININ TESPİTİ VE TANIMLAMA İŞLEMİ

Yönetmelik'in 16. maddesi gereğince mağdur olduğunu beyan eden veya insan ticareti suçundan haberdar olan herkes durumu yazılı, sözlü veya elektronik olarak, acil yardım ve ihbar hattına, Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluğa ihbar etmelidir. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'ne, İl Göç İdaresi Müdürlüklerine, acil yardım ve ihbar hattına yapılan ihbar ve şikâyetler derhal Cumhuriyet Başsavcılığına veya kolluğa bildirilmelidir⁹⁹.

⁹⁸ Bkz. EK 1.

⁹⁹ Ayrıca, Valilik veya Kaymakamlığa yapılan ihbar veya şikâyet, ilgili Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilir. Sivil toplum kuruluşları kendilerine yapılan insan ticareti suçu ile ilgili ihbarları İl Göç İdaresi Müdürlüklerine, kolluğa veya Cumhuriyet Başsavcılığına bildirir. Sözlü yapılan şikâyet ve

Kolluk kuvvetleri yaptıkları operasyonlar sonucunda insan ticareti bulgusu olduğu kişileri tespit ederek İl Göç İdaresi Müdürlüğü'ne bildirmektedir. Fuhşa konu olan kişilerin insan ticareti suçu kapsamında olabileceği değerlendirilir ve hastalık taşıma riski göz önüne alınarak kamu sağlığını tehdit etmemesi adına işlemleri öncelikli olarak tamamlanır. Kolluk kuvvetleri vasıtasıyla genel adli muayene raporu ve gerekli evraklar ile İl Göç İdaresi Müdürlüklerine teslim edilir. Kolluk birimlerinin talebi olması halinde İl Göç İdaresi Müdürlüğü personeli kolluk kuvvetlerinin kişi ile görüşme yaptığı sırada hazır olarak bulunabilmektedir. İl Göç İdaresi Müdürlüğü'nün uzman personeli tarafından uygun şartlarda mülakat gerçekleşir. Kolluk bünyesinde görüşme gerçekleştirildiği sırada 5271 sayılı Ceza Muhakemeleri Kanunu gereğince mağdurlara baro tarafından avukat görevlendirilmektedir.

Mülakat aşamasında kişilerin kendini güvende hissetmesi ve yaşadıklarını anlatabilmesi için dikkat edilmesi gereken hususlar mevcuttur. Mülakatların sağlıklı yapılabilmesi amacıyla konuşmaların duyulamayacağı bir alan seçilmelidir. Bu alanda sadece mülakat görevlisi kişi ile eğer gerekiyorsa tercüman ve psikolog bulunmalıdır. İlk önce mülakatı yapan uzman personel kendini tanıtmalıdır. Söz konusu olan muhtemel mağdur eğer bir çocuk ise psikolog ya da sosyal çalışmacı bulundurulması kanuni zorunluluktur. Kişilere özel sorular sorulacağı ve yaşadıklarını hatırlatacak rahatsız olabileceği konulara değinileceği hakkında bilgi verilmelidir. Vereceği bilgilerin çokluğu ile kendisine yardım edebilme olanağının artacağı muhtemel mağdura söylenmelidir. Yargılamadan dinlemek ve kişiyi sorgulamamak kişinin yaşadıklarını anlatabilmesi adına önemli olan hususlardır.¹⁰⁰

Yapılan mülakatlarda kişilerin yaşı, cinsiyeti, olay örgüsü, beden dili bir bütün olarak değerlendirilmediler. Her mağdurun algı düzeyi, yetiştiği aile, geldiği ülke kendine has özellikler gösterebilmektedir. Bu sebeple genellemelerde bulunmadan mülakatı gerçekleştirmek gerekmektedir.

İhbarlar hakkında tutanak düzenlenir ve tutanak Cumhuriyet Başsavcılığına en seri vasıtalarla iletilir. Kolluk, insan ticareti suçu kapsamında soruşturma başlatılan kamu görevlileri hakkında Cumhuriyet Savcılığı'nın izniyle Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'ne derhal bilgi verir. İnsan ticareti mağduru ile karşılaşma ihtimali yüksek olan Aile ve Sosyal Politikalar, Çalışma ve Sosyal Güvenlik ve Sağlık Bakanlığı gibi kurum ve kuruluşlar mağdur olduklarından şüphelendikleri kişiyi Acil Yardım ve İhbar Hattına ve ayrıca ivedilikle İl Göç İdaresi Müdürlüklerine, kolluğa veya Cumhuriyet Başsavcılığına bildirir.

¹⁰⁰ Dündar/Özer, İnsan Ticareti, s. 39.

Usulüne uygun olarak yapılan mülakatlar sırasında suç soruşturması ile ilgili bilgiler edinilmesi halinde bu bilgiler uzman personel tarafından kolluk veya Cumhuriyet Başsavcılığı ile paylaşılmaktadır. Soruşturma veya kovuşturma aşamasında mağdurları dinlerken ses ve görüntü kaydı alınmak istenebilir. Mağdur bu konuda bilgilendirilmeli ve rızası alınmalıdır. Görüntü ve ses kaydının alınması 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu usullerine göre gerçekleştirilir. Mağdur olan veya olabileceği yönünde kuvvetli ihtimaller bulunan yabancılar bu süreçler izlenirken sınır dışı işlemlerine konu olamazlar.

Kişinin mağdur olduğuna karar verilmesi halinde uzman personel tarafından rapor hazırlanır ve insan ticareti tanımlama işlemleri başlatılır. Rapora istinaden düzenlenen insan ticareti tanımlama belgesi Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından onaylanır. Gerekli görülmesi halinde Genel Müdürlük tarafından mağdurlara yönelik iş ve işlemler sırasında mağdurun güvenliği için kolluk refakati talep edilebilmektedir. Mağdur olduğu düşünülen kişilere kendi dilinde anlayacağı şekilde izlenecek süreç anlatılır.

Yapılan mülakatlar neticesinde mağdur olduğuna karar verilen veya muhtemel mağdur olan kişilerin şikâyetçi olup olmadığına bakılmaksızın ve soruşturma ya da kovuşturma aşaması beklenilmeksizin tanımla işlemi yapılır. Bu süreçte mağdurun fiziksel ve psikolojik durumları ile güvenliği göz önünde bulundurularak sığınma evine yerleştirilir. Mağdur destek programı hakkında bilgi verilerek mağdur destek süreci başlatılır. Kişinin ihtiyacı olması halinde sağlık alanındaki her türlü yere erişimi sağlanır.

Mağdur olduğu kanaat getirilen veya muhtemel mağdur olan kişi düşünme sürecinde veya bitiminde destek programından yararlanmak istemediğini yazılı olarak beyan ederse mağdur olarak tanımlama işlemi gerçekleştirilir. Ancak bunun akabinde kişiye yabancılara ilişkin genel hükümler uygulanmaktadır.

Yabancı uyruklu kişilerin yanı sıra Türk vatandaşları da Türkiye’de veya yurt dışında insan ticareti suçunun konusu haline gelebilmektedir. Türk vatandaşı kişilerin mağdur olarak tanımlanması işlemi Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun hükümlerine göre yapılmaktadır.

15.08.2017 tarihli 694 sayılı KHK ile 6458 sayılı Kanunun 108. maddesinde değişiklik yapılarak gerekli görölmesi halinde insan ticareti mağduru hakkında açılacak her türlü davaya Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'ne müdahil olma görevi verilmiştir.

4.4. İNSAN TİCARETİ MAĞDURLARINA YÖNELİK MAĞDUR DESTEK HİZMETLERİ

Tanımlanan mağdur, mağdur destek hizmetleri kapsamında düşünme süresinde ve sonrasında güvenliği, sağlığı ve özel durumu göz önünde bulundurularak bilgilendirme ve rıza esasına dayalı olarak sunulan Mağdur Destek Programı'ndan yararlandırılır ya da istemesi halinde Gönüllü ve Güvenli Geri Dönüş Programı'na katılabilir.

4.4.1. Mağdur Destek Programı

Mağdur destek programı kapsamında sığınma evi veya benzer hizmet kuruluşuna yerleştirilerek düşünme süresinde, kovuşturma veya soruşturma aşamasında, mağdurun güvenliğinin ve sağlığının korunması için mağdurun rızası alınarak destek programı verilir.

İnsan Ticaretiyle Mücadele Ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik'in 28. maddesi gereğince tanımlanan mağdura sunulacak destek programı; mağdurun sığınma evlerinde veya güvenli yerde barınması, sağlık hizmetlerine erişiminin sağlanması, psiko-sosyal destek sağlanması, sosyal hizmet ve yardımlara erişimi, hukuki yardıma erişim ve mağdurların yasal haklarına ilişkin danışmanlık hizmeti ve bilgi verilmesi, eğitim ve öğretim hizmetlerine erişim konusunda rehberlik yapılması, mesleki eğitim alması ve iş gücü piyasasına erişimi konusunda destek verilmesi, temel ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde geçici maddi destek temini amacıyla 29.05.1986 tarihli ve 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu hükümleri uyarınca maddi destek konusunda gerekli rehberliğin sağlanması, ilgili sivil toplum kuruluşları ile uluslararası ve hükümetler arası kuruluşlar tarafından sağlanabilecek danışmanlık hizmetlerine erişimi, tercümanlık hizmeti verilmesi, vatandaşı olduğu ülkenin büyükelçiliği veya konsolosluluğuna rızası hâlinde bilgi verilmesi, vatandaşı olduğu ülke büyükelçilik veya konsolosluk yetkilileriyle görüşebilme imkânı tanınması, kimlik tespiti ve seyahat belgelerinin temini konusunda yardım sağlanması ve Genel Müdürlük tarafından uygun görülen diğer hizmetlerin sağlanması şeklinde sıralanmıştır.

Mağdur destek programından yararlandığı sırada buna son vermek isteyebilir. Mağdurun böyle bir talebi olması halinde bu isteğini sığınma evi görevlileri ile paylaşmak ve yazılı olarak beyan etmek durumundadır. Sığınma evi görevlileri yazılı olarak aldıkları bu talebi derhal İl Göç İdaresi Müdürlüklerine bildirir.

Mağdurun kendi isteğiyle hiçbir baskı ve korkutma tehdidi ile karşılaşmadan suçun failleriyle tekrar bağ kurduğu anlaşıldığında, sığınma evi görevlilerinin bilgisi dışında sığınma evinden ayrıldığında, destek programı uygulanırken gerekli tedbirlere uymadığında, yetkililer ile işbirliği yapmadığında ve tanımlanan mağdurun yalan söylediği tespit edilerek mağdur olmadığının anlaşılması durumunda İl Göç İdaresi Müdürlüğü personelleri tarafınca uygulanan destek programına son verilir.

4.4.2. İnsan Ticareti Mağdurlarının Gönüllü Ve Güvenli Geri Dönüş Programı

Tanımlanan mağdura sunulan mağdur destek hizmetlerden birisi de gönüllü ve güvenli geri dönüş programıdır. Gönüllülük esasına dayanan programda güvenlik sağlanırken aynı zamanda gizlilikte korunmaktadır.

Güvenli ve gönüllü geri dönüş programı mağdurun mağdur destek hizmetleri sürecinden yararlanmak istemediğini yazılı olarak beyan ettiğinde, program uygulandığı sırada veya program bitiminde uygulanmaktadır. Güvenli ve gönüllü geri dönüş programı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün koordinesinde İl Göç İdaresi Müdürlüklerince gerçekleştirilmektedir.

Mağdur kendi ülkesinin yanı sıra üçüncü güvenli ülkeye girmek isteyebilir. Gerekli önlemlerin alınarak güvenli çıkışının sağlanabilmesi için Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'ne bilgi verilmektedir. Mağdurun hayatı veya vücut bütünlüğü için tehlike arz edecek bir durumun olması halinde kolluk kuvvetlerinden yardım istenmektedir.

Mağdurların sığınma evlerinden ülkelerine gönüllü ve güvenli geri dönüş işlemleri gerçekleştirilirken havalimanlarına sevki sığınma evi görevlilerince yerine getirilmektedir. Sığınma evinde kalması mümkün olmayan ve başka sebeplerle geri gönderme merkezlerinde veya protokol yapılan kamu kurum ve kuruluşlarında kendileri için ayrılan özel alanda kalan mağdurların havalimanına sevki Valilik görevlileri veya protokol yapılan kurum ve kuruluşların görevlilerince sağlanmaktadır.

Mağdurların ülkeden çıkış işlemleri gerçekleştirilirken çıkış ve belge kontrol işlemleri mağdurun pasaport kontrol noktalarına gitmesine gerek kalmaksızın belgeler üzerinden gerçekleştirilir ve mağdur doğrudan kullanacağı ulaşım aracının kapısına götürülmektedir.

Mağdurların ülkeden çıkarken vize ve ikamet ihlallerinden doğan harç ve cezaların bulunduğu tespit edilebilir. Mağdurların çıkış işlemleri 492 sayılı Harçlar Kanunu'nun 88. maddesi gereğince harçsız olarak gerçekleştirilir. Mağdurun ulaşım ve diğer giderleri Göç İdaresi Müdürlüklerince veya protokol hükümlerine göre ilgili kurum ve kuruluşlarca karşılanmaktadır. Mağdurun ülkemizden güvenli bir şekilde çıkışının sağlanması amacıyla havaalanı transfer ve refakat hizmetleri sağlanmakta, varış ülkesinde yaşadığı yere kadar varışı sağlanmaktadır. Mağdura vardığı ülkesine uyum sağlayabilmesi amacıyla nakdi veya ayni yardımda bulunmaktadır.

Mağdurun rıza göstermesi halinde ülkesinin yetkilileri ve makamları konusu olduğu insan ticareti suçu hakkında bilgilendirilir ve mağdurun döneceği tarih ve dönüş şekli ve mağdurun belgeleri hakkında bilgilendirilmektedir.

4.5. İNSAN TİCARETİ MAĞDURLARININ İKAMET İŞLEMLERİ

Mağdur olduğu veya olabileceği yönünde kuvvetli ihtimal bulunan muhtemel mağdura yaşadıklarının etkisinden kurtulabilmeleri, fiziksel ve psikolojik toparlanma yaşayabilmeleri ve yetkililerle işbirliği yapıp yapmayacaklarına karar verebilmeleri için Valiliklerce 30 günlük ikamet izni verilir. Diğer ikamet izin türlerinde aranan şartlar aranmaz; harç ile vize veya ikamet ihlallerinden doğan cezalarının ödenmesi göz ardı edilir.

30 günlük ikamet izni süresi içerisinde mağdurun bu süreyi ülkemizde kalarak geçirmek istemesi halinde güvenli barındırılma olarak ifade edilen sığınma evine yerleştirilme işlemleri başlatılır. Mağdurun, sığınma evi görevliler aracılığı ile sığınma evine nakli sağlanır. Güvenliğinin sağlanabilmesi için adreslerinin gizli tutulduğu sığınma evlerinde mağdurun ihtiyaçları herhangi bir bedel istenmeden karşılanmaktadır. Sığınma evlerinde görevliler aracılığıyla her türlü sağlık imkânına erişimi sağlanmaktadır.

Mağdurun ikamet izninin uzatılmasının gerektiği durumlarda İl Göç İdaresi Müdürlükleri uzman personeli tarafından değerlendirme yapılarak karar verilir. Altışar aylık sürelerle uzatılabilen ikamet izni toplamda 3 yılı geçemez. Herhangi bir sebepten mağdur destek programına son verildiği durumlarda verilen ikamet izinleri iptal edilir. Destek hizmetinden yararlanan ve gönüllü ve güvenli geri dönüş programından yararlanmak isteyen yabancının ikamet izni dönüş işlemleri tamamlandıktan sonra iptal edilir.

Mağdurun destek programından yararlandığı sırada kendi girişimiyle suçun failleriyle bağ kurduğunun tespit edilmesi halinde ikamet izni iptal edilir. Ancak bu eylemi şiddet, baskı, korkutma sonucu veya psikolojik bir sebeple yapıp yapmadığı araştırılır ve bunlardan birinin var olduğuna kanaat getirilirse mağdurun ikamet izni iptal edilmez. Mağdura düzenlenen ikamet izninin uzatılması, iptal edilmesi gibi durumlar mağdurun bulunduğu ildeki Valilik onayına tabidir.

Mağdur ülkesinde yaşayacağı sorunlarla karşılaşmamak isteyebilir veyahut ülkesinde kimsesi kalmamış olabilir. Herhangi bir sebeple kendisine verilen ikamet izninin uzatılmasını talep edebilir ve sığınma evi dışında bildiği ve güvendiği bir adreste kalmak isteyebilir. Kalmak istediği adrese kolluk kuvvetler tarafınca tahkikat yapılır ve bu tahkikat 10 gün içinde sonuçlandırılır. Tahkikat sonucuna göre kişinin kalmak istediği adrese yerleşip yerleşemeyeceği hakkında karar verilir.

4.6. İNSAN TİCARETİ MAĞDURLARININ BARINDIRILMASI

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü yapılan mülakatlar sonucunda tanımladığı ve mağdur olduğuna kanaat getirdiği veya muhtemel mağdur olan kişilerin psikolojik ve fiziksel sağlık hizmetlerinin karşılanabilmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirleri uygulanmasına yönelik destek hizmetlerinin verilebilmesi için yirmi dört saat esasına göre yürütülen sığınma evleri kurar, işletir veya tamamını ya da bir kısmını işletir.

Mağdur Göç İdaresi Genel Müdürlüğü bilgisi dâhilinde ve Valilik koordinesinde sığınma evine yerleştirilmesi esastır. Sığınma evine yerleştirmenin mümkün olmaması halinde kamu kurum ve kuruluşlarına, mahalli idarelere, sivil toplum kuruluşlarına ait sığınma evlerine veya benzer hizmet sunan kuruluşların birine yerleştirmesi yapılır.

Güvenliğin sağlanabilmesi adına sığınma evlerinin adresleri gizli tutulmaktadır. Göç İdaresi Genel Müdürlüğü ve İl Göç İdaresi Müdürlükleri personelleri, kolluk kuvvetleri, diğer görevliler ve destek programından yararlanan mağdurlar ve muhtemel mağdurlar bu gizliliği korumak zorundadır.

Sığınma evinde kalan mağdur buradaki toplu yaşam kurallarına uymak durumundadır. Kendisinin anlayacağı dilde toplu yaşam kuralları ve güvenlik önlemlerini içeren metin okunur ve imzası alınır. Sığınma evinde kalan mağdur sığınma evi görevlilerine haber vermeden sığınma evinden ayrıldığı takdirde yetkililer tutanak düzenleyerek bu durumu İl Göç İdaresi Müdürlüklerine ve kolluk kuvvetlerine bildirir.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'ne ait geri gönderme merkezleri ve sığınma evleri mevcuttur. Geri gönderme merkezlerinde tanımlanan mağdurun sığınma evine yerleştirilene kadar geçen zamanda veya gönüllü ve güvenli geri dönüş işlemlerinin gerçekleşeceği zamana kadar geçen kısa sürede kalabileceği veya sığınma evinde kalmasının mümkün olmadığı durumlarda kalması için ayrı alanlar tahsis edilir. Sığınma evinde kalması mümkün olmayan yabancılar için bu alanlar her zaman hazır bulundurulmaktadır.

4.7. İNSAN TİCARETİ MAĞDURLARINA MADDİ DESTEK SAĞLANMASI VE İŞ GÜCÜ PİYASASINA ERİŞİMLERİ

Mağdurların ihtiyaçları sığınma evlerince, protokol yapılan kurum ve kuruluşlarınca karşılanmaktadır. Bunun yanı sıra temel ihtiyaçlarını karşılayacak maddi destek hizmeti 3294 sayılı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Kanunu gereğince ve Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nün talebiyle mağdurun ikamet ettiği ildeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından karşılanmaktadır.

Türkiye'ye çalışmak amacıyla gelen her yabancı çalışma izni için gerekli olan prosedürleri gerçekleştirmek ve çalışma izni almak zorundadır. Yabancılar yönelik çalışma izni Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bağlı Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü tarafından 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu çerçevesinde verilmektedir. Mağdur, destek programından yararlandığı sırada psikolojik ve fiziksel olarak kendini sağlıklı ve hazır hissettiğinde çalışmak isteyebilir. Mağdurların işgücü alanında herhangi bir ayrımcılığa uğramaması ve dezavantajlı konuma düşmemesi

hedeflenmiş olup 6735 sayılı Kanunun ‘çalışma izninin istisnai olarak verileceği yabancılar’ başlıklı 16. maddesinde “insan ticareti mağdurlarına kriterlerden muaf olarak çalışma izninin istisnai olarak verileceği” hüküm altına alınmıştır. Çalışma izni verilen mağdurla yönelik olarak sosyal güvenlik hizmetine dâhil olması sağlık ve sosyal güvenlik haklarından yararlanması sağlanmaktadır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından mağdur destek programından yararlanmakta olan mağdurlara yönelik işgücü piyasasına erişim konusunda gerekli tedbirleri almaktadır. Bunun yanı sıra mağdurun işgücü piyasasına uyum sağlayabilmesi, erişebilmesi, mesleki beceri ve nitelikleri geliştirebilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü ve Halk Eğitim Merkezleri gibi kurum ve kuruluşlar destek sağlamaktadır.

4.8. İNSAN TİCARETİ MAĞDURUNUN SAĞLIK GİDERLERİ

İnsan ticareti mağdurları yaşadıkları zorlu süreçte birçok fiziksel sorunla karşılaşmaktadır. Tacirlerin genellikle sağlık hizmetlerinden uzak tuttuğu mağdurların sağlığa erişimi önceliklidir.

İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik’in 32. maddesinde ‘*Resmi sağlık kurum ve kuruluşlarınca sunulan sağlık hizmetleri, insan ticareti mağduru olduğu tespit edilen ve sağlık hizmetleri giderlerini karşılayacak durumda olmayan yabancı uyruklu hastalara, 5/12/2003 tarihli ve 2003/6565 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca, 8/1/2002 tarihli ve 4736 sayılı Kamu Kurum ve Kuruluşlarının Ürettikleri Mal ve Hizmet Tarifeleri ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 1 inci maddesinin birinci fıkrası hükmünden muaf olarak ücretsiz verilir*’ hükmü amirdir. Bu kapsamda insan ticareti mağduru olarak tanımlanan ve destek sürecinden yararlanmakta olan yabancının sağlık giderleri ücretsiz karşılanmaktadır.

Ayakta tedavi gerektiren ile ilaca ihtiyaç duyan insan ticareti mağdurları bu giderlerini karşılayamayacak durumda ise mağdurun ikametinin bulunduğu ildeki Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından ihtiyaçları karşılanmaktadır.

5. BÖLÜM

İNSAN TİCARETİ MAĞDURU OLAN ÇOCUK TANIMLAMA İŞLEMİ

5.1. MAĞDUR ÇOCUK KAVRAMI

Sınır aşan Örgütlü Suçlara Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İnsan Ticaretinin, Özellikle Kadın ve Çocuk Ticaretinin Önlenmesine, Durdurulmasına ve Cezalandırılmasına İlişkin Protokole göre on sekiz yaşın altındaki herkes çocuk kabul edilmektedir.

2 Eylül 1990 tarihli Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 1. maddesine göre on sekiz yaşın altındaki herkes çocuk olarak tanımlanmaktadır. Sözleşme'nin 35. maddesi çocuklara yönelik insan ticareti eylemleri hakkında ifade içermektedir. Bu maddeye göre; *'taraf devletler herhangi bir amaçla veya herhangi bir biçimde, çocukların kaçırılmaları, satılmaları veya fuhşa konu olmalarını önlemek için ulusal düzeyde ikili ve çok taraflı ilişkilerde gereken her türlü önlemleri almak zorundadır'*. Bununla birlikte Sözleşme'nin 36. maddesi gereğince; *'taraf devletler esenliğine herhangi bir biçimde zarar verebilecek başka her türlü sömürüye karşı çocuğu korumak durumundadır'*.

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 25 Mayıs 2000 tarihli A/RES/54/263 sayılı kararı ile kabul edilen Çocuk Haklarına Dair Sözleşmeye Ek Çocuk Satışı, Çocuk Fahişeliği ve Çocuk Pornografisi İle İlgili İhtiyari Protokol 9 Eylül 2000 tarihinde Türkiye tarafından imzalanmıştır. Bu protokol dünya üzerinde artış gösteren çocuk satışı ve çocukların cinsel amaçlı kullanılmalarının önüne geçilerek çocukların korunmasını güvence altına almak amacıyla alınacak tedbirleri içermektedir¹⁰¹.

Protokolün ana amacı Çocuk Hakları Sözleşmesine uygun tedbirler almak ve gün geçtikçe artış gösteren çocuk fahişeliği, çocuk satışı, çocuk pornografisinin önüne geçmektir. Protokol ile çocukların uyuşturucu madde kullandırılmasının, ülke dışına çıkarılmasının önüne geçilmek hedeflenmiştir ve taraf devletlere bu konuda önlem alma mükellefiyeti yüklemiştir¹⁰².

¹⁰¹ IOM, Hukuksal Çerçeve, s. 95.

¹⁰² Sayın, a.g.e., s. 348.

Protokol'ün 2. maddesi kapsamında çocuk satışı, çocuk fahişliği ve çocuk pornografisinin tanımı yapılmıştır. Bu maddeye göre;

“Çocuk satışı, herhangi bir şahıs veya bir grup şahıs tarafından, ücret ya da başka herhangi bir şey karşılığında bir çocuğun başka birine devredildiği herhangi bir fiil veya işlem anlamına gelmektedir.

Çocuk fahişliği, bir çocuğun ücret veya başka herhangi bir şey karşılığında cinsel faaliyetlerde kullanılması demektir.

Çocuk pornografisi ise çocuğun gerçekte veya taklit suretiyle bariz cinsel faaliyetlerde bulunur şekilde herhangi bir yolla teşhir edilmesi veya çocuğun cinsel uzuvlarının, ağırlıklı olarak cinsel amaç güden bir şekilde gösterilmesi anlamına gelir”.

Protokol konusu olan eylemlerin sınır aşan nitelikleri değerlendirilerek, taraf devletlerin mevzuatlarında adli yardımlaşmayı, suçluların iade edilmesini ve yargı yetkileri ile ilgili hükümlere yer vermelerini kapsayıcı önlemler almasını ve taraf devletlerin gerekli ceza hukuku tedbirlerini ve önleyici tedbirleri almasını içermektedir. Protokol'ün 10. maddesine göre;

“Taraf Devletler çocuk satışı, çocuk fahişliği, çocuk pornografisi ve çocuk seks turizmini içeren faaliyetlerden sorumlu olanların önlenmesine, meydana çıkarılmasına, soruşturma, kovuşturma ve cezalandırılmasına yönelik uluslararası işbirliğini çok taraflı, bölgesel ve iki taraflı düzenlemelerle güçlendirmek için gerekli olan bütün adımları atacaktırlar. Taraf Devletler kendi makamları, ulusal ve uluslararası sivil toplum kuruluşları ve uluslararası örgütler arasındaki uluslararası işbirliği ve eşgüdümü de geliştireceklerdir. Taraf Devletler çocuk mağdurlara fiziksel ve psikolojik yönden iyileşmeleri, sosyal açıdan topluma geri kazandırılmaları ve vatanlarına geri dönmeleri konusunda yardımcı olabilmek için uluslararası işbirliğini geliştireceklerdir. Taraf Devletler çocukların, satış, fahişlik, pornografik uygulamaları ve çocuk seks turizmine karşı zafiyetini artıran yoksulluk, az gelişmişlik gibi temel nedenleri ele almak amacıyla uluslararası işbirliğinin güçlendirilmesini teşvik edeceklerdir”.

Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından 31 Ekim 2001' de kabul edilen Üye Ülkelere Cinsel İstismara Karşı Çocukların Korunmasına İlişkin Rec (2001)/16 Sayılı Tavsiye Kararı'nın amaçları; çocuğun cinsel kullanımdan, şiddet ve istismardan koruyarak fiziksel, ruhsal, ahlaki olarak gelişmesini sağlamak, çocukların cinsel istismara uğramalarının önlenmesi adına politikalar geliştirmek, önlemler almak ve bu önlemleri icra etmek, ulusal ve uluslararası düzeyde bu alandaki işbirliğinin artırılmasını sağlamak, ülke içinde veya ülke dışında çocuk pornografisi, çocuk fuhuşu, çocuk ticaretinin ortadan kaldırılmasını sağlamak olarak ifade edilmektedir¹⁰³.

¹⁰³ IOM, Hukuksal Çerçeve, s. 98.

Tavsiye kararında ifade edilen amaçların gerçekleştirilmesi açısından 2. maddede tanımlara yer verilmiştir:

“Çocuk 18 yaşından küçük herhangi bir kimsedir.

Cinsel İstismarı; cinsel amaçlı çocuk ticaretinin yanı sıra seks köleliği, fuhuş ve çocuk pornografisini de içeren kapsamlı bir kavramdır.

Çocuk fuhuşu; bir ücret veya diğer herhangi bir bedel için çocuğun cinsel eylemleri icra etmesinin teklif edilmesi, elde edilmesi, sağlanması, fuhuş için tedarik edilmesi veya kullanılmasıdır.

Çocuk ticareti; cinsel istismar amacıyla çocuğun tedarik edilmesi, nakledilmesi, sevk edilmesi, barındırılması, gönderilmesi, alınması veya satılmasıdır”.

5.2. ÇOCUKLARIN KULLANILMASI

Çocuklar farklı farklı alanlarda sömürünün konusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocukların hayat tecrübesine henüz nail olmamaları kötü niyetli kişilere inanmamalarını kolaylaştırmaktadır. Bununla birlikte aileler maddi yetersizlikler sebebiyle çocuklarını pazarlamakta ya da kiraya vermektedir. Tacirler çocukların bilgisiz ve tecrübesiz olmalarından dolayı haklarını arayamayacaklarını ve kolay korkutulacaklarına inanırlar. Bu sebeple çocuk istismarını daha kolay gerçekleştirmektedirler. Çocukların istismar süreci ile tanışmalarında ailelerinin vesile olması durumunda çocukların güven duygusu zedelenmekte ve sığınabilecek ya da yardım isteyebilecek kimsenin olmadığı düşüncesine inanmalarına neden olmaktadır.

İnsan ticareti suçunda çocuklar farklı alanlarda kullanılmaktadır. Bunların başında çocuk pornografisi, cinsel istismar, çocuk işçilerin emeğinin sömürülmesi, çocuk gelinler ve illegal örgütler tarafından kullanılan çocuk askerler gelmektedir.

Çocuk pornografisi ve cinsel istismar alanında kullanılan çocuklar bedensel olarak hizmet ettirilmektedir. Bedenlerinin meta olarak kullanıldığı çocukların dünya üzerinde sayısı net olarak bilinmese de yüksek sayılarla ifade edilmektedir. Çocukların cinsel amaçlı kullanımını yasaklayan uluslararası birçok anlaşma ve protokol olmasına karşın dünya üzerinde oldukça yaygın olan çocukların cinsel olarak mağdur edilmesi durumu bazı ülkeler için gelir kaynağı olduğu da görülmektedir. Örneğin, Güney Asya ülkelerinde çocukların cinsel sömürüsü seks turizmi olarak kullanılmaktadır.

Çocukların Cinsel İstismara Karşı Korunmasına İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi'nin amaçlarının yer aldığı 1. maddesinde sözleşmenin amacı “*çocukların cinsel suiistimalini ve çocuğa yönelik cinsel istismarı önlemek ve bunlarla mücadele*

etmek, cinsel suiistimal ve cinsel istismar mağduru çocukların haklarını korumak, çocukların cinsel suiistimaline ve cinsel istismarına karşı ulusal ve uluslararası işbirliğin yaygınlaştırmak” olarak ifade edilmiştir.

Ülkemizde insan ticareti suçu kapsamında çocuk gelinler karşımıza çıkmaktadır. Aileler çocuklarını para karşılığında evlendirmektedir. Genellikle bu para transferi başlık parası ya da süt parası olarak adlandırılır. Evliliğin sonucunda çocukların kaldıramayacakları iş yükünün altına girdikleri bilinmektedir. Eğitim hayatı kısıtlanan ve eşine bağımlı yaşayan çocukların genellikle şiddet ve baskı gördüğü gözlenmektedir. Çocuk gelinlerin kaldıramayacakları sorumluluğun altına girmelerinin yanı sıra ergenliğini tamamlamış ya da tamamlamamış çocuklar cinsel olarak da sömürülmektedir. Yargıtay, küçüğün yasal olmayan evlilik kararına onay veren aile büyükleri hakkında cinsel istismara yardım eden olarak sorumlu tutulması ve bu şekilde değerlendirilmesi gerektiği yönünde karar vermiştir¹⁰⁴.

Ülkemizde çocukların dilendirilmesi ve çocuk işçi olarak kullanılması sıkça karşılaşılan insan ticareti suçunun türüdür. Çocuklar ev hizmetlerinde, fabrikalarda, tarımda, sokakta istemedikleri işleri yapmaları konusunda genellikle şiddete uğrayarak zorlanmaktadır. Eğitim, sağlık gibi zorunlu alanlarından koparılan çocukların genellikle hürriyetleri de kısıtlanmaktadır. Kaçmasını engellemek adına evde kilitli tutulan çocuklar dışarda da taciri tarafından göz hapsinde tutulmaktadır. Zorla çalıştırılan yada çalışması için rızası alınan ve karşılığında düşük ücret verilen ya da hiç ücret verilmeyen çocuk emek sömürüsüne maruz kalmaktadır.

Bununla birlikte çocukların dilenci olarak kullanılması, TCK'nın 229. maddesinde bağımsız bir suç olarak görülmektedir. Bu maddeye göre;

“Çocukları, beden veya ruh bakımından kendini idare edemeyecek durumda bulunan kimseleri dilencilikte araç olarak kullanan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun üçüncü derece dâhil kan veya kayın hısımları ya da eş tarafından işlenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında artırılır. Bu suçun örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenmiş olması halinde, verilecek ceza bir kat artırılır”.

Bu maddenin göz önüne alınması ile bir çocuğun dilendirilmek amacıyla bir yerden bir yere sevk edilmesi, barındırılması durumlarının insan ticareti kapsamında da

¹⁰⁴ Y. 5. CD.'nin 28.02.2007 tarih ve 29/1609 sayılı kararı.

değerlendirilmesiyle birlikte fail TCK'nın 229 ve 80. maddeleri uyarınca cezalandırılmalıdır¹⁰⁵.

Çocukların asker olarak kullanılması insan ticareti suçu kapsamında karşılaşılan diğer bir durumdur. İlegal örgütler tarafından sıcak çatışma bölgesinde veya geri alanında kullanılan çocuklar mevcuttur. Geri hizmet alanında kullanılan çocuk mağdurlar taşıyıcılık, aşçılık, habercilik, gözlemcilik gibi görevlerde bulundurulmaktadır. Aktif çatışma bölgesinde ise çocuklar canlı kalkan olarak kullanılmakta veya sıcak çatışmaya sokularak bizzat çatışması istenmektedir. İlegal örgütler tarafından özellikle 4-10 yaş aralığındaki çocuklar tercih edilmektedir. Bu çocuklar silah kullanması ve dövüşmesi doğrultusunda eğitilerek sadece düşman öldürmesi için yetiştirilmektedirler. Bu çocukların büyük bir kısmı hayatını kaybetmekte ya da suça meyilli olarak sadece 'öldürme' düşüncesiyle yetiştirilerek büyümektedir.

Çocuklar aynı anda birden fazla sömürü türüne maruz kalabilmektedir. Emek sömürüsüne maruz kalarak işçi olarak çalıştırılan çocuklar aynı zamanda cinsel sömürüye veya dilencilğe de maruz kalabilmektedir. Aynı şekilde çocuk gelinler emek sömürüsüne ve cinsel sömürüye maruz kalabilmektedir¹⁰⁶.

5.3. İNSAN TİCARETİ MAĞDURU OLARAK ÇOCUKLARIN TANIMLANMASI

Türk Ceza Kanunu'na göre çocukların insan ticareti mağduru olarak tanımlanabilmesi için çocuğun on sekiz yaşından küçük olması ve TCK'nın 80. maddesinde belirtilen maksatlarla tedarik edilmeleri, kaçırılmaları, bir yerden diğer bir yere götürülmeleri veya sevk edilmeleri veya barındırılmaları durumlarında insan ticareti suçuna ait araç fiillerden tehdit, cebir, nüfusu kötüye kullanma, kişiler üzerinden denetim olanaklarından ve çaresizliğinden yaralanma gibi herhangi bir araç fiile başvurulmuş olmasa dahi insan ticareti mağduru olarak tanımlanmaktadır.

Çocuk mağdurların tanımlanması işlemlerinde İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik hükümlerine göre çocuğun yüksek yararı ilkesi çerçevesinde işlemleri sürdürülür ve yaşça çocuk olma incelemesi devam eden

¹⁰⁵ IOM, Hukuksal Çerçeve, s. 56.

¹⁰⁶ Vural, a.g.e., s. 48.

mağdurlar, bu inceleme bitinceye kadar çocuk olarak kabul edilir. Kişinin yaşının tespit edilemediği durumlarda çocuk olduğunu gösterir bulguların olması haline kişi yaşı tespit edilinceye kadar çocuk olarak kabul edilmektedir.

İnsan ticareti mağduru çocukların tanımlanması konusundaki iş ve işlemleri yukarıda¹⁰⁷ anlatıldığı usulde gerçekleştirilmektedir. İnsan ticareti bulgusu olabilecek çocuklar tespit edilerek İl Göç İdaresi Müdürlüğü'ne bildirmektedir. Bildirimin akabinde çocuğun bulunduğu Emniyet Kurumu veya Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı kurumuna gidilerek İl Göç İdaresi Müdürlüğü'nün uzman personeli ve psikoloğu tarafından uygun şartlarda mülakat gerçekleştirilmektedir.

Tablo 4: İnsan Ticareti Mağdurlarının Yaş Profili

Yaş	2014	2015	2016	2017	Toplam
Toplam	50	108	181	303	642
(-) 18	2	26	29	98	155
18-25	27	35	63	124	249
26-35	17	40	76	61	194
36 (+)	4	7	13	20	44

Kaynak: İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Dairesi Başkanlığı, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, goc.gov.tr, İnsan Ticareti Mağdurları Raporu 2017.

2014 - 2017 yılları arasındaki insan ticareti mağdurlarının yaş profili incelendiğinde göç oranının artışıyla mağdur sayısının doğru orantılı olarak arttığı görülmektedir. On sekiz yaş altındaki çocuk mağdur sayısı da buna bağlı olarak artış göstermiştir. 2014 yılında sadece 2 çocuğun tanımlanmış olmasına karşın bu sayı artarak 2015 yılında 26, 2016 yılında 29 ve 2017 yılında 98'e ulaşmıştır.

¹⁰⁷ Bkz. yukarıda Bölüm 4/4.3. ve Bölüm 4/4.4.

5.4. ÇOCUKLAR İLE MÜLAKAT

Çocukların hassas gruplar olması hasebiyle ulusal ve uluslararası önlemler almak amacıyla protokoller ve sözleşmeler imzalanmaktadır. Bununla birlikte çocukların tespit edilme aşaması da ayrı bir önem taşımaktadır. Mağdur çocukların tespit edilmesi amacıyla yapılan mülakatlarda çocukların olayları algılayış biçimlerinin yetişkinlerden farklı olması sebebiyle dikkat edilmesi gereken hususlar mevcuttur. Çocuk mağdurların öncelikli olarak çocukların özel ihtiyaçları ve hakları konusunda eğitilmiş personel tarafından mülakatı gerçekleştirilmelidir. Mümkün ise çocuklar ile aynı cinsiyette görevliler tarafından mülakat yapılmalıdır. Çocuğa arkadaşça yakınlık kurulması, güveninin sağlanması olaylar ve tacirler hakkında daha fazla bilgi edinilmesini sağlayacaktır. Çocuklar ile kendilerini güvende hissettikleri yerde mülakat yapmak onların kendilerini iyi hissetmelerini sağlayarak kendilerini daha iyi ifade edebilmelerini sağlayacaktır. Mülakatı gerçekleştiren görevli tarafından sorular çocukların yaşı ve zihinsel kapasitesi dikkate alarak hazırlanmalıdır¹⁰⁸.

İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunması Hakkında Yönetmelik'in 24. maddesine göre çocuk mağdurlar ile yapılan mülakatlar sırasında çocuğun yüksek yararı ilkesi gözetilmekte ve görüşmeler sırasında psikolog ya da sosyal çalışmacı bulundurulması zorunludur.

Çocukların ailelere teslimi ve ailelere bilgi verilmesi konusunda titizlikle davranılmalıdır. İstismara uğrayan çocuklar aileleri veya akrabaları tarafından istismara uğratılmış olabilmektedir. Diğer bir deyişle tacir ailesi ya da akrabası olabilmektedir. Bu sebeple mağduriyet aşamaları, yaşadıklarına kimlerin sebep olduğu, olay örgüsü çok dikkatli incelenmeli ve çözümlenmelidir.

Çocukların bilgi vermesini engelleyebilecek hususlar mevcuttur. Suça ortak olduklarına inanabilirler ve bu yüzden suçluluk duygusuna bürünebilirler, istismara uğratan kişiler kendilerini ifşa etmemesi için çocuğu korkutmuş olabilir, reddedilmekten korkabilirler. Bu unsurlar çocuğun bilgi vermesini engelleyebilmektedir. Çocuk mülakatlarının uzman ve deneyimli kişiler tarafından yapılması ve görüşme sırasında psikolog ya da sosyal çalışmacı bulundurulması bu anlamda ayrıca önem taşımaktadır.

¹⁰⁸ IOM, 2008. *İnsan Ticareti Mağdurlarına Doğrudan Yardım*. IOM Yayınları, s. 35.

5.5. İNSAN TİCARETİ MAĞDURU ÇOCUĞA SUNULAN HİZMETLER VE HAKLARI

Çocuğun mağdur olduğuna karar verilmesi halinde uzman personel tarafından rapor hazırlanır ve insan ticareti tanımlama işlemleri başlatılır. Tanımlanan çocuk mağdurlara yönelik iş ve işlemler 03.07.2005 tarihli ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu hükümlerine göre yürütülmektedir. Mağdur olarak tanımlanan çocuk, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın ilgili birimlerine teslim edilmektedir. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na ait kurumlarda kalan çocukların sağlık, yeme-içme, eğitim ve benzeri ihtiyaçları karşılanmaktadır. Travmalara ve psikolojik yıkımlara sebep olan insan ticareti suçu çocukların gelişimini engellediğinden kurumların bünyesinde yer alan psikolog ve pedagoglar tarafından psikolojik destek sağlanmaktadır. Kurumların bünyesinde çocukların yeteneklerini geliştirebilecekleri dersler ile derslikler ve oyun alanları mevcuttur. Kurumlar tarafından çocuklara ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri adına belirli miktarda harçlık verilmektedir. Çocuklar kaldıkları kurumların bünyesinde özgürce hareket etme imkânına sahiptir. Milli Eğitim Bakanlığı, insan ticareti mağduru çocuklar ile insan ticareti mağduru kişilerin çocuklarına eğitim hizmetine ulaşabilmeleri adına gerekli tedbirleri almaktadır.

Çocuklara genel bakım hizmeti sunulurken dikkat edilmesi gereken hususlar mevcuttur. Çocuklara saygılı davranılmalı ve katılımlarını artıracak yaklaşımlar sergilenmelidir. Yaşadıklarının kendilerini ne derece karmaşık yollardan zarar verdiği incelenmelidir. Çocuklara yaklaşımlar yetişkinlere yaklaşımın aynısı olmamalı yaş ve cinsiyet gruplarına uygun yaklaşım sergilenmelidir. Yaşadıkları travmayı atlatabilmelerini sağlayacak stratejiler uygulanmalıdır¹⁰⁹.

Mağdur çocukların gönüllü ve güvenli geri dönüş programı kapsamında dönüşlerinin sağlanması istendiğinde risk ve güvenlik değerlendirilmesi yapılarak çocukların yüksek menfaati gözetilerek işlemleri yapılmaktadır.

Çocukların suçtan etkileniş biçimleri yetişkinlerden farklı olduğundan işlenen suçlar çocukları daha fazla etkilemektedir. Bu etkilerin en aza indirilmesi için ve yaşadıklarını tekrar tekrar hatırlamasının çocuk üzerinde travmatik etki doğurabileceği göz önüne alındığında çocukların ceza muhakemesi prosedüründen uzak tutulması önem arz etmektedir.

¹⁰⁹ IOM, Doğrudan Yardım, s. 210.

Korunmaya ihtiyacı olan çocukların haklarının korunması ve desteklenmesi amacıyla düzenlenen 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nda çocuğu koruyucu ve destekleyici maddelere yer verilmiştir. Çocuk Koruma Kanunu'nun 4. maddesine göre;

“çocuğun yaşama, gelişme, korunma ve katılım haklarının güvence altına alınması, çocuğun yarar ve esenliğinin gözetilmesi, çocuk ve ailesinin herhangi bir nedenle ayrımcılığa tâbi tutulmaması, çocuk ve ailesi bilgilendirilmek suretiyle karar sürecine katılımlarının sağlanması, çocuğun, ailesinin, ilgililerin, kamu kurumlarının ve sivil toplum kuruluşlarının işbirliği içinde çalışmaları, insan haklarına dayalı, adil, etkili ve süratli bir usul izlenmesi, soruşturma ve kovuşturma sürecinde çocuğun durumuna uygun özel ihtimam gösterilmesi, kararların alınmasında ve uygulanmasında, çocuğun yaşına ve gelişimine uygun eğitimi ve öğrenimini, kişiliğini ve toplumsal sorumluluğunu geliştirmesinin desteklenmesi, çocuklar hakkında özgürlüğü kısıtlayıcı tedbirler ile hapis cezasına en son çare olarak başvurulması, tedbir kararları verilirken kurumda bakım ve kurumda tutmanın son çare olarak görülmesi, kararların verilmesinde ve uygulanmasında toplumsal sorumluluğun paylaşılmasının sağlanması, çocukların bakılıp gözetildiği, tedbir kararlarının uygulandığı kurumlarda yetişkinlerden ayrı tutulmaları, çocuklar hakkında yürütülen işlemlerde, yargılama ve kararların yerine getirilmesinde kimliğinin başkaları tarafından belirlenememesine yönelik önlemler alınması, ilkeleri gözetilir”.

Çocuk Koruma Kanunu'nun 5. maddesinde çocukları koruyucu ve destekleyici tedbirler olarak danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık, barınma tedbirlerine yer verilmiştir.

Bu maddeye göre;

“Koruyucu ve destekleyici tedbirler, çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma konularında alınacak tedbirlerdir. Bunlardan; danışmanlık tedbiri, çocuğun bakımından sorumlu olan kimselere çocuk yetiştirme konusunda; çocuklara da eğitim ve gelişimleri ile ilgili sorunlarının çözümünde yol göstermeye, eğitim tedbiri, çocuğun bir eğitim kurumuna gündüzlü veya yatılı olarak devamına; iş ve meslek edinmesi amacıyla bir meslek veya sanat edinme kursuna gitmesine veya meslek sahibi bir ustanın yanına yahut kamuya ya da özel sektöre ait işyerlerine yerleştirilmesine, bakım tedbiri, çocuğun bakımından sorumlu olan kimsenin herhangi bir nedenle görevini yerine getirememesi hâlinde, çocuğun resmî veya özel bakım yurdu ya da koruyucu aile hizmetlerinden yararlandırılması veya bu kurumlara yerleştirilmesine, sağlık tedbiri, çocuğun fiziksel ve ruhsal sağlığının korunması ve tedavisi için gerekli geçici veya sürekli tıbbî bakım ve rehabilitasyonuna, bağımlılık yapan maddeleri kullananların tedavilerinin yapılmasına, barınma tedbiri, barınma yeri olmayan çocuklu kimselere veya hayatı tehlikede olan hamile kadınlara uygun barınma yeri sağlamaya, yönelik tedbirdir”.

5.6. MAĞDUR ÇOCUK TESPİTİNE YÖNELİK YAPILAN SAHA ÇALIŞMASI

İnsan ticareti suçu kapsamında mağdur incelemesi geri gönderme merkezlerinde, emniyet müdürlüklerinde veya mağdurun bulunduğu yerde yapılmaktadır. Öncelikli olarak geri gönderme merkezinde tutulan yabancıların dosyası incelenmekte izinsiz çalışma, illegal giriş, vize ihlali ve benzeri durumlardan işlem yapılan yabancılarla mağdur olabileceği göz önüne alınarak mülakat yapılmaktadır. On sekiz yaşından küçük çocukların geri gönderme merkezlerinde misafir edilememesi sebebiyle (aile bütünlüğünün korunması sebebiyle tutulan küçük çocuklar hariç olmak üzere) yurda yerleştirilmesi sağlanır. Dosya incelemesi gerçekleştirildikten sonra mağduriyetin

olabileceği düşüncesi ile çocuğun bulunduğu yere uzman personel, psikolog ve gerekli görüldüğü durumda tercüman ile gidilerek mülakat gerçekleştirir.

Geri gönderme merkezi dışında herhangi bir birimden mağduriyet ile ilgili bilgi geldiği takdirde ivedilikle gerekli izinler alınmakta ve muhtemel mağdurun bulunduğu yere gidilerek mülakat gerçekleştirilmektedir.

Mülakatların ardından değerlendirme yapılmakta ve alınan ortak görüş ile mağdur olduğuna kanaat getirilen çocuklar için öncelikli olarak mağdurun anlattıkları mağdur tutanağına yazılmaktadır. Tanımlama belgesi ve değerlendirme raporu hazırlanarak Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'ne gönderilmekte ve tanımlama işlemleri başlatılmaktadır.

Ekte mağdur çocuk tespitine yönelik yapılan saha çalışmalarının somut şekilde ele alınabilmesi açısından insan ticareti mağduru çocuk mülakatlarına yer verilmiştir¹¹⁰. Söz konusu mülakatlar, Göç İdaresi Müdürlükleri personelleri tarafından 2015-2018 tarihleri arasında yapılan mülakatlardan derlenmiş olup, güvenlik ve gizlilik hususlarının korunabilmesi adına kişisel bilgiler ile özel hayatlarına ait bilgiler gizli tutulmuştur.

İnsan ticareti mağduru çocuklar ile yapılan mülakatlarda bazı önemli hususlar olduğu görülmektedir. Hiç kuşkusuz ki hepsinin temelinde maddi sorunlar mevcuttur. Aileler çocuklarını maddi imkânsızlıkları aşmak için satmakta, kiralamakta ya da çalıştırmaktadır. Bazı durumlarda ise çocuklar kendilerini ve ailelerini kurtarma düşüncesi ile çalışmak için yola çıkmaktadır.

Çocuklar tanımadıkları kişilerin aracılığıyla tacirle bağ kurabilmektedir ya da doğrudan kendileri tacir ile bağ kurabilmektedir. Bununla birlikte birçoğu ise ailesi tarafından mağduriyete sürüklenmekte tacire emanet edilmekte ya da bizzat çocuğun ailesi tacir olabilmektedir.

Ek 2' de yer alan birinci mülakatta mağdur T.S. isimli Afganistan uyruklu çocuk; çok çocuklu bir ailenin üyesi olmasının ona yüklediği sorumluluğu ve korkularını şöyle ifade etmiştir:

“Afganistan’ da sekiz kardeşimle birlikte ailemle yaşıyordum. Ama durumumuz iyi değildi. Biz de para biriktirdik. 1400 Dolar verip Türkiye’ye

¹¹⁰ Bkz. Ek 2-6.

gelmek için anlaştım. On beş kişiydik. Yürüyerek Pakistan'a sonrada İran' a geldik. Oradan da Türkiye'ye geldik. Sınırı geçince askerler havaya ateş açtı. Hepimiz koştuk bir yerlere. Ben çok kortum. Ne yapacağımı da bilmiyordum. Herkes koşuyordu. Ben de koştum.”

Çok çocuklu ailelerin maddi imkânsızlıklar sebebiyle çocuklarından birinin (genelde en büyüğünü) başka ülkelere göndererek kendilerine destek olabileceklerini düşünmeleri ile göçmen kaçakçıları için para biriktirdiğini ailenin kendi rızası ile çocuğunu başka ülkeye gönderdiğini görüyoruz. Henüz küçük bir çocukken yaşadığı tecrübenin ne kadar ağır olduğu korkusunu ifade etmesinden anlaşılmaktadır. Henüz her hangi bir iş ya da hayat tecrübesi olmayan ve ailesini geçindirmek gibi bir misyonla ülke değiştiren çocuklar iş konusunda seçici davranmak gibi bir lükslerinin olmadığını düşünmektedir.

“ Sonra otobüse bindik. X' e geldik. Benim gideceğim bir yer yoktu. Param da kalmamıştı. Benim gibi Afganların kaldığı bir park varmış. Orayı buldum. Orada kalmaya başladım. Üç gün sonra biri geldi. Adım Ahmet dedi. Aynı dili konuşuyorduk. Salman diye birinin bir iş yeri varmış. 1000 liraya çalışır mısın dedi. Orada kalabilirsin de belki dedi. Bende tamam dedim. Salman'ının dükkânına gittik. Bana 1000 lira vereceğini, orada kalabileceğimi ve yemek vereceğini söyledi. Bende kabul ettim.”

Ek 2' de yer alan mülakatta T.S isimli çocuğun herhangi bir şart koşmadan, kendisinin illegal göçmen olması sebebiyle herhangi bir yasal prosedür talep edemeden işi kabul etmek durumunda kaldığı görülmektedir. İşverenini ve kendisine iş bulan aracı kişiyi tanımamakta yapacağı işin ağırlığını bilmemektedir. Aracı kişi mağdurun zor durumda olduğunu ve çaresiz kaldığını gözlemlemiştir. T. S isimli çocuğun parkta yatıp kalkması ve gidecek bir yerinin olmaması çaresizliğinin göstergesidir. Bu durum onun mağdur olma sürecine iteleyen en büyük etkenlerden biridir. Birçok işveren çocuklara baskı ve şiddetle her işi yaptırabileceklerine inanmaktadır. Bununla birlikte çocukların haklarını arayamayacaklarına inanmaları sebebiyle ücret vermemekte, şiddet uygulamakta, yasaklar koymaktadır. Çocukların en sık karşılaştığı mağduriyet durumu emek sömürsüdür.

“Orada çalışmaya başladım. Salman'ının akrabaları da çalışıyordu. Onlar akşam evlerine gidiyordu. Ben orada kartonların üstünde yatıyordum. Kumaş taşıyordum. Kumaşlardan ipleri söküyordum. Ütü yapıyordum. Salman beni diğer

kişilerden daha çok çalıştırıyordu. Onlar zaten akrabasıydı. Onlara ayrı yemek getiriyordu. Bana yarım ekmele ile su ya da makarna ve su veriyordu. Ben bazen dışarı çıkmak istiyordum. Hava almak istiyordum ama izin vermiyordu. Akşamları giderken kapıyı kilitliyordu. Cumartesi çalışıyorduk. Kapıyı kilitleyip gidiyordu. Pazartesi sabaha kadar kimse gelmiyordu. Yemek de getirmiyordu. Sabah 7’de başlıyordum akşam 9’a kadar çalışıyordum. Salman benden taşıyamayacağım kumaşları taşımamı istiyordu, orada tekrar çalışmak istemem. Bana hiç para vermedi. Hava almak için dışarı çıkmama izin vermedi. Banyo da yoktu. Kıyafetlerimi oradaki tuvaletin musluğunda yıkıyordum. Dükkân güneş almıyordu. Elli beş gün güneş görmedim. Dükkândaki kişiler benimle konuşmuyordu. Salman yasaklamıştı.”

İşvereni tarafından bedenlerine ağır gelen işleri yapması istenen çocuklara ücret verilmeyerek emeği sömürülmektedir. Kalacak yer temininin ardından dışarı çıkmasının yasaklanması kişi hürriyetinin kısıtlanması olarak ifade edilmektedir. Çocuklar basit ihtiyaçlarını karşılayamaz hale getirilmekte beslenme ve temizlik gibi zorunlu ihtiyaçlarını dahi karşılanması engellenmektedir.

Tedarik edilme ve barındırılma araç fiilleri ile çocuğun zorla çalıştırıldığı ve herhangi bir ücret verilmeyerek emeğinin sömürülmesi, çocuğun dışarıya çıkmasının yasaklanarak kapıların kilitlenmesi suretiyle esarete tabi tutulması çocuğun insan ticareti mağduru olduğunun göstergesidir.

Çok çocuklu ailelerin maddi destek sağlamaları sebebiyle çocuklarını başka ülkelere göndermelerinin yanı sıra üvey anne ya da üvey baba gibi aile büyüğünün de çocuğu mağdur olma sürecine sürüklediği görülmektedir. Ek 3’ te yer alan ikinci mülakatta çocuğun üvey annesi tarafından tacirlere teslim edilmesi bu duruma gösterilebilecek bir örnektir.

“Pakistan’da annem öldü. Babam başka biriyle evlendi. O kadının da çocuğu var. Benden büyük bir kızı var. Hizmetçi olarak çalışıyordu. Ben çalışmıyordum. Üvey annem o yüzden beni sevmiyordu. Bazen dövüyordu. Üvey ablamın yanında çalıştığı aile doktordu. Türkiye’ye gelmek istemişler. Ama yanlarında onlara yardım edecek birine ihtiyaçları varmış. Üvey annem kendi kızını göndermek istemedi. Beni gönderdi onlarla. İki sene oldu Türkiye’ye geleli.

Aslında ben gelmek istemiyordum. Babam neden bir şey demedi beni gönderdi bilmiyorum. Babamdan beklemezdim. Ona çok kırgınım.”

Maddi imkânsızlık durumunda çocuklardan birinin başka ülkeye gönderilmesi ya da çalıştırılması gerektiğinde üvey olan birey kendi çocuğunu koruma altına alarak diğer çocuğu bu serüvene dâhil etmektedir. Aile bireyi tarafından tacire teslim edilen çocuk, tacirin gözünde çaresizliğinden yararlanılabilecek ve arkasından herhangi birinin çocuğu arayıp sormayacağını düşündürmektedir.

İnsan ticareti mağdurları incelendiğinde hepsinin illegal giriş ile ya da göçmen kaçakçıları aracılığıyla ülkeye giriş yapmadığı görülmektedir. Yasal olarak ülkeye giriş yapılmış olabilir. Bununla birlikte yasal olarak gelmesinin sağlanması adına sahte belge ya da belge üzerinde oynama yapıldığı da görülmektedir.

“Kadının adı Z. Kocasının adı K. Türkiye’ye gelebilmem için bana pasaport verdiler. Ama pasaportta soyadım ve doğum tarihim başka yazıyordu. Ben 2001’de doğdum. Pasaportta 1993 yazıyordu. Soyadım Y. ama pasaportta B. yazıyordu. Ben yine de bir şey söylemedim.”

Çocuklar ile yapılan mülakatlarda en sık karşılaşılan durum şiddettir. Çocuğun karşı koyacak gücünün olmaması belki de bu durumu kolaylaştıran bir etken olarak görülmektedir. Çocuğun gelişmesini etkileyecek yasaklar koyulması da karşılaşılan bir diğer durumdur. Yardım isteme olanağını engellemek adına dışarı çıkmasının yasaklanması, dil öğrenmesinin önüne geçilebilmesi için dışarda başka kişilerle konuşulmasının yasaklanması gibi durumlarla sıkça karşılaşmaktadır.

“Z. ve K. doktor. Onlar burada bir hastanede iş bulmuşlar, sabahları işe gidiyorlar. İki tane çocukları var, onlara ben bakıyorum. Yemek de yapıyorum. Evdeki diğer işleri de ben yapıyorum. Z. evden giderken kapıyı üzerimize kilitliyor. Sabahları erken kalkıyorum. Zaten benim odam yok. Ben salonda yorganın üstünde yerde yatıyorum. Önce onlara kahvaltı hazırlıyorum, sonra onlar gidiyor. Bende çocuklarla ilgileniyorum, yemek yapıyorum. Z. yaptığım işi beğenmezse ya da az bulursa beni dövüyor. Tokat attı, tekme attı. Benim dışarı çıkmama izin vermiyor. Hep birlikteyken dışarı çıkabiliyorum ya da çöp atılacağı zaman marketten bir şey alınacağı zaman dışarı çıkmama izin veriyor. Ama o

zamanlarda da dakika tutuyor. Geç geldiğimde beni dövüyor. Dışarda insanlarla konuşmam yasak. Zaten dil bilmiyorum ne konuşacağım. Markete gittiğimde elime küçük kâğıt ve para veriyor. Ben onları gösterip istediklerini alabiliyorum.”

Çocuklar bazı durumlarda ailelerinin kendilerini başkasına emanet edilmesini ve tacire verilmelerini anlayamamaktadır. Ailesi tarafından böyle bir serüvene sürüklenen çocuklar güven problemi yaşamakta ailesine dahi güvenemeyeceğine inanmaktadır. Ek 4’te yer alan üçüncü mülakatta W.B. isimli çocuk babasının kendisini başka bir kişiye teslim etmesini anlayamadığını şöyle ifade etmiştir:

“Babamın bir arkadaşı var, adı Ahmet. Babam bir gün beni ona teslim etti. Ahmet amca beni sınura getirdi. Orada bu abinin adı Baran onunla yola devam edeceksin dedi. Bende tamam dedim. Nereye gittiğimi, babamın beni neden verdiğini bilmiyordum. Ahmet, Baran dediği kişiden para aldı.”

Çocukların içlerinde bulunduğu çaresizliği kabullendiği durumlar mevcuttur. Bu sebeple başka çarelerinin olmadığını düşündükleri için çalışmayı kabul ettikleri gözlemlenmektedir. Ancak gururlarını incitmeyecek işleri istemektedirler. Her işi yapmayı kabul etseler de para kazanmak adına dilenmek istememektedirler. Çocukların çalışmayı kabul etmeleri onların insan ticareti mağduru olarak tanımlanmasını engellemektedir. Çünkü çocuklar yaşadıklarını algılayabilecek düzeyde olmayabilirler. Devlet ve toplum çocukları korumak zorundadır. Kendi isteğiyle çalışsa dahi çocuk insan ticareti suçunun mağduru olabilmektedir.

“Bir eve gittik orada bana tekrar bir şeyler satacağımı bazen de dilencilik yapacağımı söyledi. Bende bir şeyler satmayı kabul ettim ama dilencilik yapmak istemediğimi söyledim. Dilencilikte daha çok para var yapacaksın dedi. Bende öyle bir şey yapamam dedim. Beni hortumla dövdü. Bundan sonra dediğim her şeyi yapacaksın, ben senin için 5000 verdim dedi. Bana 5000’i öde ondan sonra nereye gidersen git dedi.”

Tacirlerin mağdurları ellerinde tutmak için başvurdukları yöntemlerden biride borçlandırmaktır. Kendisi için para ödendiğine ve borcunu ödedikten sonra özgür kalacağına inandırılan mağdurların çalışmayı daha kolay kabul edeceklerine

inanmaktadırlar. Ancak tacir mağduru borcunu ödeyemez hale getirmekte mağdurun kazandığı parayı elinden almakta ya da çok düşük ücretler vermektedir.

“Bazen beni dilendiriyordu bazen de bir şeyler sattırıyordu. Her gün 100 lira kazanmazsam beni dövüyordu. Ayda bana 50 lira veriyordu. Bende saklıyordum.”

Tacirler mağdurların her şartta ve şekilde para getirmelerini arzu ettikleri için mağdurları sermaye olarak görürler. Çocuğun ne hissettiğini ya da ne yaşadığını önemsememektedir. Çocuğun aç olması, korkması ya da üşümesinin tacir için önemi yoktur.

“Dilendirdiği zamanlarda üstüme bir şey giymeme izin vermiyordu. Mont giydirmiyordu, ayakkabı hatta çorap giymeme izin vermiyordu. Böyle daha çok kazanırsın diyordu. Ben kaçmayı düşündüm. Önce korktum. Çünkü dil bilmiyorum, neredeyim nereye giderim onu da bilmiyordum. Çalıştığım ya da dilendirildiğim yere beni hep Baran götürüyordu akşamları da eve getiriyordu. Bakıyordum biraz uzak bir yerden beni izliyordu. Kaçmaya çalışsam beni yakalar yine hortumla döver kolumu bacağımı kırar diye kokuyordum. Sabah 9’da başlıyordum akşam 9’a kadar dışarıdaydım. Üşüyordum, yoruluyordum, kaçmak istiyordum. Ama en çok korkuyordum.”

Tacirler mağdurların kaçmasını evde üzerlerine kapıyı kilitleyerek sağlayabilirler. Dışarda ise çalışma yerine tacir tarafından getirilip götürülmekte, çalıştığı sırada göz hapsine alınarak izlenmektedir. Bu durum kişi hürriyetini kısıtlama olarak ifade edilir ve mağdur esarete tabi tutulmuş olarak değerlendirilir.

Mağdur olma serüvenine itilmenin bir sebebi de ülkelerin yaşadığı ekonomik sosyal ve siyasal çıkmazlardır. Savaş gibi büyük felaketler kişilerin ülkelerinden ayrılmalarını zorunlu hale getirmektedir. Bu zorunluluk mağduriyeti doğurmaktadır. Ek 5’ te yer alan dördüncü mülakatta M.T. isimli çocuk ülkesini terk etme mecburiyetini şöyle ifade etmektedir:

“Suriye’ de savaş olduğu için çok fakirdik. Bazen yemek buluyorduk yiyorduk bazen aç uyuyorduk. Babamın, annesinin kardeşinin bir oğlu var. Bir gün o babama dedi ki çocukları Türkiye’ye gönderilim orda çalışsınlar. Sokakta

su, mendil satarlar iyi para kazanırlar. Babam nasıl gönderebileceğini sordu. Bir kadın varmış, o çocukları Türkiye'ye götürüyormuş. Birkaç gün sonra babam kardeşimle beni o kadının yanına götürdü. Biriktirdiği paraları ve bizi o kadına verdi.”

Çocuklar içinde buldukları durumu kabul ederek çalışmaya başlayabilir, para kazanabilir ve bu durum onları mutlu edebilir. Kendilerini çalıştıran kişilere güven duyabilmekte ve onlara karşı sevgi ve saygı hissedebilmektedir. Ancak tacir ise çocuğu kandırılacak birey olarak görmektedir. Tacirlerin amacı çocuğu kandırmak, sömürmek ve para kazanmaktır.

“Sami bizi çalıştırmaya başladı. Mendil ve su sattık. Arabaların camlarını sildik. Çok yoruluyorduk ama verilen her işi yapıyorduk, yorulmanın dışında çok zorlanmıyorduk. Zaten başka çaremiz yoktu. Para kazandıkça mutlu oluyorduk. Sami bir gün bize ‘ paralarınızı kaybederseniz verin bende dursun’ dedi. Bizde paralarımızı Sami’ nin saklaması için verdik. Üç ay sonra Sami’den parayı istedik. Ailemize göndermenin yolunu bulup gönderecektik. Ama Sami ne parası dedi. Bize kızdı. Bende para yok işinize bakın gidin çalışın, zaten burada kalıyorsunuz burada yemek yiyorsunuz ona sayın dedi. Bütün paramızı Sami almıştı geri de vermiyordu. Ben ve kardeşim çok sinirlendik, kardeşim çok ağladı. Ben kardeşime ağlama dedim. O günden sonra Sami yine para istedi. Vermediğimizde kızıyordu. Bizde paranın bir kısmını saklayıp, bir kısmını veriyorduk. Biraz para biriktirmeye başlamıştık ama Sami bunu anladı. Beni ve kardeşimi benden para saklıyorsunuz diyerek dövdü. Bize yemek vermedi. Biriktirdiğimiz parayı da aldı. Biz akşamları Sami’ nin evine gitmek istemiyorduk ama gidecek başka yerimiz yoktu.”

Çocuklar çalışmayı kabullenmenin yanı sıra istediklerini yapmanın da hayalini kurmaktadır. Zorunlu bir ihtiyaç olan eğitim çaresiz durumdaki çocuklar için hayal olarak görünmektedir. Ellerinden geleni yaptıklarında okula gidebileceklerini düşünerek okul hayalini kurmaktadır. Ancak değişen ülke şartlarında nasıl ve ne şekilde eğitim olanağından yararlanacaklarını bilememektedirler. W.B. isimli çocuk kendisi ve kardeşi için okul hayalini şöyle ifade etmiştir.

“Para biriktirip belki okula gideriz diye düşündük ama Suriye’de okula gitmek zor. Türkiye’deki okulları da bilmiyoruz.”

Ülkemizde insan ticareti suçu kapsamında mağdur edilme şekillerinden birisi de zorla evlendirilmedir. Küçük yaşta evlendirmenin yaygın olduğu toplumlarda sıkça karşılaşılan bir durumdur. Özellikle maddi yetersizliğin karşılanması adına kız evlatları bir meta olarak görülmekte ve para karşılığında evlendirilmek istenmektedir. Ek 6’ da yer alan beşinci mülakatta mağdur çocuk babası tarafından para karşılığında kendisinden büyük kişilerle zorla evlendirilmek istenmiştir. Çocuğun bu duruma karşı çıkma hakkı yokmuş gibi davranılmış ve şiddet uygulanmıştır. Çocuk bu durumu şu şekilde ifade etmiştir.

“8.sınıfta babam beni okuldan aldı. Annem ve ben pencereden bile dışarıya bakamıyorduk. Kendimi bildiğimden beri babam kumar oynar, parasını kaybeder ve annemi, beni kardeşimi ve iki abimi döverdi. Abilerim X’ e geldiğimizde babamdan kaçmak için başka bir şehre gittiler. Babam X’ te S. isimli Suriyeli kadınla 14-50 yaşlarındaki kadınları evlendiriyordu. Bir kadını evlendirmişti ve evlendirdiği adam babama para vermişti. Daha sonra bu kadın evden kaçmış. Evlendiği adam da babamdan parasını geri istedi. Adama verecek parası yoktu. Bu olaydan sonra babam beni evlendirmek istedi. Eve gelen erkeklerin bazıları 40-50 yaşlarında evli kişilerdi. Ben evlenmek istemiyordum, okula gitmek istiyordum.”

Çocuklar aile büyüklerine karşı direndiğinde çoğunlukla bu savaşı kaybederler. Hem psikolojik hem de fiziksel olarak zayıf olmaları bu savaşı kaybetmelerine neden olmaktadır. Yaşadıkları şiddet ve baskı durumu daha çabuk kabullenmelerine neden olmaktadır.

“Babama evlenmek istemediğimi söylediğimde beni dövüyordu. Omzuma, belime, kafama nereye vurabilirse beni dövüyordu. Eve gelenlerden babam 20 bin istiyordu. Hatta 50 bin veren bile olmuştu ama ben istemiyordum. Annem de beni kurtarmak için babamdan dayak yerd. Artık tüm bunlardan bıkmıştım. En son İstanbul’dan yirmi sekiz yaşlarında bir kişi beni istemeye gelmişti ailesiyle. Babasının ismi K. kendisinin ismi ise İ. dir. Babam herkesin içinde yine hayır dememem için bana evlenmek isteyip istemediğimi sordu. Ben başımı eğdim

sadece. Bunun üzerine babam beni 15 bine beni sattı, babam o aileden 5 bin TL aldı.”

Ek 6’ da yer alan beşinci mülakatta D.K. isimli çocuğun babasının baskı ve şiddetine dayanmadığını, annesine karşı da şiddet uygulanmasından bıktığı için evlenmeyi kabul ettiği görülmektedir. Çocuğa babası tarafından hem fiziksel hem de psikolojik şiddet uygulanmıştır.

İnsan ticareti suçunun mağdur edilme şekilleri incelendiğinde istatistiksel olarak cinsel sömürünün yüksek bir orana sahip olduğu görülmektedir. Çaresizliğinden yararlanılması, baskı ve şiddet uygulanması, tehdit edilmesi bu durumu kolaylaştıran araç fiillerdendir. Yaşadıklarının başkaları tarafından bilinmesinden korkulması, dışlanmaktan ya da ayıplanmaktan çekinilmesi mağdur tarafından cinsel sömürüye göz yumulmasını sağlayabilmektedir. Mağdur uğradığı şiddeti içinden çıkılamayacak bir durum gibi algılanmaktadır. Ek 7’ de yer alan altıncı mülakatta ailesi tarafından okuması için Türkiye’ ye gönderilen Ahmad Z. isimli çocuk yaşadıklarını ifade ederken tehditlere karşı boyun eğmek durumunda kaldığını ve şiddet uygulandığını şöyle ifade etmiştir:

“Ailem kaçakçılara 1500 Dolar verdi. Okumam için beni Türkiye’ye gönderdi. Eve yerleştikten yaklaşık altı ay sonra, duş aldığım sırada M. gizli bir şekilde beni cep telefonuna videoya almış. Daha sonra evdeki diğer kişilerle benim görüntülerimi paylaşmış. Y. V. isimli kişi eğer onunla cinsel ilişkiye girmesem görüntülerimi internete koyacağını söyleyerek tehdit etti ve zorla bana tecavüz etti. Yaklaşık 2,5 yıl Y.V. tarafından tecavüze uğradım. Diğer ev arkadaşlarım da bana tecavüz edildiğini duydu ve F., S., E., A., Y.V., isimli kişiler tarafından da yaklaşık 2,5 yıldır tecavüze uğruyorum. S. isimli kişi tarafından fiziksel tacize uğradım. Bana tecavüze etmeye başladıkları ilk günlerde beni zorla bir dükkâna götürdüler ve beni dövdüler, kolumu kırdılar ve göğsüme ütü bastırdılar, hala izleri durmaktadır. İstediklerini yapmazsam beni öldürmekle tehdit ettiler. Birkaç defa evden kaçmaya çalıştım ama beni yakalayıp dövdüler. Eve kapattılar. Bu süre boyunca bana çeşitli işler buldular ve çalıştım. Sadece işe gitmeme izin veriyorlardı. 2,5 yıldır çalıştığım işten kazandığım parayı da elimden aldılar. En son S. isimli ev arkadaşım bana terzide iş buldu. Günde yaklaşık on üç saat çalışıyordum ve 1200 TL maaş alıyordum

ama bu parayı da S. elimden alıyordu. Dışardan başkalarını da eve getirip beni cinsel ilişkiye girmem için zorluyorlardı.”

Ahmad Z. isimli çocuk eğitim için ülke değiştirildiğini ancak cinsel sömürü ile karşılaştığını anlatmıştır. Uğradığı şiddet kaçmasını imkânsız hale getirmiştir. Aynı anda birden fazla sömürüye maruz kalınabilir. Ahmad Z.’nın emeğini sunarak kazandığı 1200 TL de elinden alınarak hem emek sömürüsüne hem de ev arkadaşları tarafından tecavüze uğrayarak cinsel sömürüye aynı anda maruz kalmıştır.

Çocukların geçmişte yaşadıkları talihsiz olaylar uğrayacakları mağduriyete zemin hazırlayabilmektedir. Talihsiz olayların tehdit unsuru olarak kullanılması, içinde buldukları duruma katlanmalarına sebebiyet verebilir. Ek 8’ de yer alan yedinci mülakatta S. M. isimli çocuk on dört yaşındayken yaşadığı talihsiz olayın babası tarafından öğrenilmesinden korktuğu için annesine boyun eğmek durumunda kalmıştır.

“Babam Ürdün’e dönmeye karar verdi. Annem benim gitmemi istemedi. Abim ve ben Ürdün’e dönmeden önce annemi ve dedemi ziyaret etmek için gittik. Annem orada beni, babana seninle ilgili her şeyi anlatırım diye tehdit etti. Ürdün’de on dört yaşında arkadaşım tarafından tecavüze uğradım ve okulumu bitiremedim. Babam bunları bilmiyor. Annem bunları babama anlatacağını söyleyince koktum ve babamın yanına gitmedim. Abim ve babam Ürdün’e döndüler. Ben annemle dedemin yanında kaldım.”

Tehditlere boyun eğilmesinin ardından mağduriyet süreci başlamaktadır. Meta olarak görülen kız çocukları para karşılığında evlendirilmek istenmekte ve evleneceği kişiyi yaşı, medeni durumu göz ardı edilmektedir. Mağdur kendisinden yaşça büyük evli kişilerin taleplerini yerine getirmek zorunda bırakılarak cinsel sömürüye maruz kalabilmektedir. Aile bireyi tarafından para karşılığında evlendirilme umuduyla sömürüye maruz kalınması durumunda aile bireyi de küçüğün yasal olmayan evlilik kararına onay verdiğinden cinsel istismara yardım eden olarak sorumlu tutulmaktadır.

“Annemin bir akrabası beni biri ile tanıştırmak istedi. Bu kişi 50’li yaşlarında evli ve üç çocuğu olan Cengiz isimli kişidir. Cengiz dedemin evine

benimle tanışmak için geldi. Bana ne istersem alacağını, para vereceğini, her dediğimi yapacağını söyledi. Telefonum yoktu ve bana telefon aldı, 1000 TL para verdi. Anneme de 5000 TL para verdi. Ben onu istemiyordum. Bize bir sitede ev tuttu. Dedemin evinden oraya yerleştik. Kiramızı, ev masraflarımızı Cengiz ödüyordu. Ayrıca anneme aylık 3500 TL veriyordu. Cengiz her ay bir haftalığına geliyordu. Geldiğinde benim odamda benimle cinsel birliktelik yaşıyordu.”

Kendisine ya da ailesine para verilmek suretiyle cinsel sömürüye maruz kalan kız çocuğu sayısı dünya üzerinde oldukça fazladır. Aile bireylerinin bu duruma aracı olması çocukların güven duygusunu zedelemekte ve geleceğe olan umutların yitirilmesine neden olmaktadır.

Eğitim, sağlık ve benzeri zorunlu ihtiyaçlara ulaşım hakkı engellenerek emeğinden yararlanan, kendisinden beklenilemeyecek sorumluluğun altına girmesi sağlanarak zorla çalıştırılan, zorla evlendirilen, dilendirilen ve evden çıkmasının engellemek adına belirli önemler alınan çocuklar insan ticareti mağduru olarak tanımlanmaktadır. Çocukların mağdur olarak tanımlanmasında asıl fiillerin gerçekleşmesi yeterlidir. Çaresiz durumu gözetilerek tedarik edilmeleri, kaçırılmaları, bir yerden başka bir yere götürülmeleri, sevk edilmeleri ve barındırılmaları yeterlidir. Bu asıl fiiller ile zorla çalıştırılan, hizmet ettirilen, esarete tabi tutulan, fuhuş yaptırılan ve vücut organlarının verilmesi sağlanan çocuklar olay örgüsü ne olursa olsun insan ticareti mağduru olarak tanımlanır.

Mülakatta yer alan vakaların durum değerlendirilmesi yapılmıştır. Bununla birlikte psikolojik değerlendirmeleri, Kurum psikoloğu tarafından her mülakat için ayrı ayrı yapılmış olup, söz konusu değerlendirmelere ekte yer verilmiştir¹¹¹. Ayrıca saha çalışması ve sonrasında insan ticareti mağduru çocuklara nasıl yaklaşılması gerektiği konusunda ilgili olarak Dr. Pedagog Yüksel Seçkin'den tarafımızca alınan uzman görüşü yine ekte yer almaktadır¹¹².

¹¹¹ Bkz. Ek 7.

¹¹² Bkz. Ek 8.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmamız çerçevesinde insan ticareti suçunun tanımı yapılarak bireylerin insan ticareti mağduru olma serüvenleri ile öyküleri anlatılmıştır. Ülkemiz mevzuatında hangi kanunlarda insan ticareti suçuna yer verildiği ve hangi tedbirlerin alındığı açıklanmıştır. Bununla birlikte ülkemizin imzalamış olduğu uluslararası protokollere değinilerek bu protokollerin ülkemize yüklediği hak ve ödevler belirtilmiştir.

İnsan ticareti mağduru kadın, erkek ve çocukların mağdur olma sebepleri, suça sürüklenişleri ve ardından yapılan mülakatlar ile tanımla işleminin nasıl gerçekleştirildiği açıklanmıştır. Tanımla işlemi ile insan ticareti mağduruna sunulan hizmetlerin ve mağdurlara verilen hakların detaylı şekilde açıklaması yapılmıştır.

Araştırmamız kapsamında insan ticareti mağduru olarak İl Göç İdaresi uzman personelleri tarafından tanıma işlemi gerçekleştirilen çocukların mülakatları sunulmuştur. İl Göç İdaresi Müdürlüğü bünyesinde görev alan psikolog tarafından psikolojik durum değerlendirilmesine yer verilmiştir. Bunlara ek olarak uzman pedagog ile mağdur çocuk psikolojisi üzerine görüşme gerçekleştirilmiş ve çalışmamıza eklenmiştir.

Tarihin tozlu sayfalarından bize göz kırpan kölelik kavramı zamanla insan ticareti suçuna evrilmiştir. İnsanın, insan olması vasfından dolayı kadın erkek çocuk genç ya da yaşlı gibi herhangi bir ayırım gözetmeksizin herkes insan ticareti mağduru olabilmektedir.

İnsan ticareti suçu kapsamında mağdur edilen hassas gruplardan biri çocuklardır. Çocuklar ailelerini kaybetmiş ve refakatsiz kalmış olabilirler. Bu durum çocukları arayacak kimsenin olmaması sebebiyle tacirler açısından çok cazip görünmektedir. Bununla birlikte bazı çok çocuklu aileler çocuklarını gelir kaynağı olarak görmekte, çocuklarını tacire kiralamakta ya da satmaktadır. Çocuklar bunun sonucunda zorla çalıştırılmakta, dilendirilmekte, evlatlık verilmekte, evlendirilmekte, cinsel istismara uğramaktadır. Çocukların insan ticareti mağduru olarak tanımlanabilmesi için şiddet, baskı, tehdit, nüfuzu kötüye kullanma, kandırma gibi araç fiillere başvurulmuş olması şartı aranmamaktadır. Çocuğun istismar amacıyla ülkeye sokmak ya da ülkeden çıkarmak, tedarik etmek, kaçırmak, bir yerden bir yere götürmek suçun oluşması için yeterlidir.

İnsan ticareti çaresiz insanların mağdur olduğu bir suçtur. Çocuklar aileleri ya da tanıdıkları vasıtasıyla bu suçun mağduru konumunda olabilmektedir. Çocukların mağduriyetinden söz edebilmek için araç fillerin var olması aranmamakla birlikte çocuklar rıza gösterebilirler dahi suç oluşmaktadır. Yaşlarının getirdiği tecrübesizlik ile çocukların içinde bulunduğu durumu algılaması ve tepki göstermesi beklenemez.

Çocukları korumak başta devletin daha sonra kurumların ve her daim insanın görevidir. Çocuk mağdurlar için uygulanan tanımlama yöntemi, çocukların barındırılmasını, eğitim almasını sağlanmasını, sağlık hizmetlerinden faydalanmasını, maddi destek sağlanmasını ve aile birleşiminin gerçekleştirilmesini kapsamaktadır. Bununla birlikte esas olan çocukların mağdur edilme sürecindeki tedbiri almak ve çocukların mağdur olmasının önüne geçmektir. Türkiye’de çocukların korunmasına öncelik verilmekle birlikte bazı spesifik olaylarla karşılaşıldığı gözlemlenmektedir. Çünkü yüksek sayılarda göç alan ve aldığı göçü denetim altında tutmaya çalışan bir ülke olmasına karşın bazı aksaklıklar söz konusu olabilmektedir. Bunun başlıca sebepleri ülkemize gelen kişilerin kaç çocuğunun olduğunun tespit edilmesindeki zorluk ya da ülkede gerçekleştirdikleri doğumlardır. Düzensiz göçmen olarak ülkemize gelen yabancıların sınırdan geçerken kontrol edildikleri sırada çocuklarını başkalarına emanet ettiği, başkasının üzerine kaydettirdiği gibi durumların var olduğu gözlemlenmektedir. Bunun başlıca sebebi kandırılarak Türkiye’ye girişi sağlanan kişilerin çok çocuklu olmaları durumunda Türkiye’de bir yaptırım uygulanacağı gibi yanlış bilgilere inandırılmalarıdır. Bir başka sebep ise maddi imkânsızlıklardan dolayı bulunduğu yeri terk eden kişilerin çocuklarının hepsini beraberinde getirememesi, başkalarına emanet ederek gelecek bir zamanda çocukların Türkiye’ye gelmesinin sağlanmasıdır. Bu tür vakalarda çocukların daha kolay insan ticareti mağduru olduğunu söylemek mümkündür. Özellikle de kendisine ait olmayan çocuğu tacirlere teslim eden ya da kendisine bizzat emanet edilen çocuğu mağdur eden kişiler söz konusu olmaktadır.

İnsan ticareti mağduru çocukların aileleri tarafından bizzat satılmaları söz konusu olabilmektedir. Bu insanlık dışı satışa neden olan ekonomik çaresizlik, gerek psikolojik-fiziksel sağlık problemleri gerekse bilgi eksikliğinin giderilmesi amacıyla ailelerin desteklenmesi gerekmektedir. Bu amaçla yardım fonları ve aile izleme merkezleri oluşturulabilir var olanların sayıları artırılabilir. Ailelere hem hukuki boyutu hem de sosyolojik boyutu hakkında eğitimler verilmelidir. Ülkelerin içinde bulunduğu ekonomik

ve sosyal durum ailelerin bazı sorunlarla karşı karşıya kalmasına neden olmaktadır. Ailelerin yaşadıkları zorluklar karşısında başvuracakları ve yardım alabilecekleri mercileri bilmeleri gerekir. Bu amaçla broşürler bastırılabilir, kamu spotları hazırlanarak medyada yayınlanabilir. Aile planlaması hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve ücretsiz hale getirilmesi ailelerin bakabilecekleri kadar çocuk sahibi olmaları özendirilmeli ve bu konuda eğitilmelidir. Erken yaşta evlendirme konusunda yasal düzenlemeler sertleştirilmeli gerekirse ailelere bu konularda dini eğitimler verilmelidir.

Sınır kapılarında, hava limanlarında, geçiş güzergâhlarında kontroller dikkatli bir şekilde yapılmalıdır. Mağdur çocuk tespit edildikten sonra en hızlı şekilde işlemleri yapıp ihtiyaçlarının sağlıklı karşılandığı güvenilir yaşam yerlerine yerleştirilmeli veya ailesine teslim edilmelidir.

İnsan ticareti suçu kapsamında mağdur çocuk ile ilgili çalışma multidisipliner bir yaklaşımı gerektirmektedir. Bu nedenle bu alanda çalışan polis, göç uzmanı, sosyal çalışmacı, psikolog, öğretmen insan ticareti suçu hakkında bilgilendirilmeli ve eğitilmelidir. Mağdur çocuk ile çalışan ekibin hizmet içi eğitimleri için ilgili bakanlık ve üniversitelerde kurslar, seminerler, konferanslar, lisansüstü eğitim olanakları sağlanmalıdır.

Toplum insan ticareti suçu nedir konusunda eğitilmeli ve mağdur olduğunu düşündüğü çocuklara duyarsız kalmamalı ilgili mercilere bildirmelidir. İhbarı yapan kişinin güvenliği maksimum düzeyde korunmalıdır ve ihbarı yapan bu korumanın bilincinde olmalıdır. Toplum insan ticareti mağduru olan çocukları yaşadıkları olaylar sebebiyle dışlamamalı, sevgi, ilgi ve kabul etmekle bir an önce yaralarını sarmalı ve topluma katılmalarını sağlamalıdır.

İnsan ticareti olgusunun tespit edilmesindeki bilgi eksikliği, kayıtların tutulmaması gibi zorluklar sebebiyle insan ticareti mağdurlarının istatistiksel olarak verilerine ulaşılammaktadır. Ulaşılabilen verilerden ise çok daha fazla mağdur olduğu düşünülmektedir. Bu sebeple insan ticareti konusunda farkındalık eğitimleri verilmeli, toplum bilinçlendirilmelidir.

İnsan ticareti olgusu uluslararası boyutta bir suç türüdür. Kaynak ülkeler ile hedef ülkelerin birlikte hareket etmesi ve alınacak kararlarla insan ticaretinin önüne

geçilmelidir. Ülkeler alınan kararlara sıkı sıkıya bağlı olmalı ve yurt içinde de buna bağlı olarak gerekli düzenlemeleri yerine getirmelidir. Kaynak ülkedeyken engellenebilecek bir vaka hedef ülkeye ulaşmadan sonuçlanabilir. Hedef ülkede ortaya çıkan bir vaka en seri uygulamalar ile mağduriyetin giderilmesi ve ülkesinde güvenliğinin korunması sağlanabilir. Kaynak ülkeler ve hedef ülkelerde ortak farkındalık, bilinçlendirme eğitimleri verilebilir.

Yurt dışından gelen yabancıların farkındalıklarının artırılması amacıyla havalimanlarına, kontrol noktalarına, sınır kapılarına Türkiye’de yaşadıkları sorunlarda hangi numaraları arayarak yardım isteyebilecekleri konusunda birkaç dilde afişler asılmalıdır. Gelen yabancılar Türkiye’ye giriş yaptıkları anda 155 Polis İmdat, 156 Jandarma İmdat, 157 YIMER¹¹³ telefon numaralarının olduğunu bilmeli ve sorun yaşadıklarında arayabilmelidirler.

Çocukların kendilerini koruma konusunda daha az yeterliliğe sahip olmalarından dolayı özellikle çocukları korumak adına uluslararası sözleşme ve protokoller imzalanmaktadır. Ülkeler iç hukuklarında bu alanda düzenlemeler yapmaktadır. Ancak yapılan düzenlemeler yeterli olmamakta insan ticareti suçu her ülkede değişen miktarlarda ve artarak var olmaktadır. Çocuklar her ülke de farklı istismar türlerine maruz kalmaktadır. Bazı ülkeler seks işçisi olarak kullanırken bazı ülkelerde kuralsız evlat edinme kapsamında satıldığı, bazı ülkelerde çocuk savaşçı olarak istismar edildiği görülmektedir.

Çocuklar ülkelerin geleceği, ülkelerin umududur. Mağdur edilen her çocuk suça meyilli bir yetişkinin olacağıın işaretidir. İstismara uğrayan çocukların uyuşturucu ve benzeri uyarıcı maddelere bağımlı olduğu gözlenmektedir. Çocukların korunması, topluma kazandırılması, eğitim ve sağlıktan mahrum kalmaması her devletin sağlamak zorunda olduğu haklarıdır.

Türkiye, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün kurulması ile insan ticareti suçunun mağduru çocukların tespiti, tanımlanması ve korunması görevini almıştır. İl Göç İdaresi Müdürlükleri uzman personelleri tarafından mülakatı yapılan ve mağdur olduğuna kanaat

¹¹³ Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından alınarak 20.08.2015 tarihinden itibaren Yabancı İletişim Merkezi olarak hizmet sunmaktadır. Türkçe, İngilizce, Arapça, Rusça, Almanca, Farsça olmak üzere altı dilde 7 gün 24 saat hizmet vermektedir.

getirilerek tanımlama işlemleri yapılan çocuklara belirli hizmetler sunulmaktadır. Bu hizmetlerden öncelikli olarak barındırılma, eğitim ve sağlık ivedilikle sağlanmaktadır. Türkiye’de kalışlarını yasal zemine oturtulduğu çocukların ailevi durumları gözlemlenerek yasal prosedürler işletilir ve ailelerine teslim edilerek eğitim imkânı sağlanır. Ailelerine teslim edilemeyen çocukların Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlıklarına bağlı çocuk yurtlarına yerleştirilerek barındırılmaları ve eğitim almaları sağlanmaktadır. Ancak bu barındırma sisteminde çocuğun belirli bir alanda kalması koşulu bulunmamaktadır. Hapishane benzeri uygulama söz konusu olmaması sebebiyle çocuklar ders dışındaki zamanlarda kaldıkları yerden dışarı çıkabilmektedir. Ailelerine maddi destek sağlamak amacıyla ülkesini terk etmiş çocukların yatılı kaldıkları yerden çıktıkları ve çalışarak ailelerine destek olmak amacıyla geri dönmedikleri gözlemlenmiştir. Çocukların tekrar mağdur olma serüvenine sürüklenmeleri, eğitimlerini ve diğer hizmetleri terk etmeleri söz konusu olmaktadır. Bu durumun önüne geçmek adına dışarı çıkışları daha sistematik hale getirilmeli ve geri dönmelerini sağlayacak tedbirler alınmalıdır. Çocuklara verilen maddi desteğin artırılması iş arayışlarını azaltabilecek bir uygulama olacaktır.

Tanımlama işlemi yapılan çocukların ailelerine teslimi konusunda titizlikle davranılmalıdır. Ailenin çocuğu tekrar mağdur etme ihtimali göz önüne alınarak tedbirlerin alınması ve çocuğun içinde bulunduğu psikolojik durum gözetilerek ailelere teslimi gerçekleştirilmelidir. Aksi halde çocukların ailelerine olan kızgınlıkları da ailelerinden kaçmalarına ve insan tacirleri ile kendi imkânlarıyla tekrar bağ kurmalarına neden olabilmektedir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Alpkaya, G., 2002. *Eski Yugoslavya İçin Uluslararası Ceza Mahkemesi*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Artuk, M. E., Gökçen A. ve Yenidünya A. C., 2010. *Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 10.Baskı. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Baysal, T., 2017. Düzensiz Göç Hareketleri ve İnsan Ticareti İlişkisi: Türkiye Üzerine Bir İnceleme. *Turgut Özal Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Kongresi IV Küresel Siyasette Yeni Yönelimler Bildiriler Kitabı*. A Karadağ (Ed.). Malatya: İnönü Üniversitesi.
- Çınar, A. R., 2002. *Tehdit, Suçu*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Derks, A., 2000. *Combating Trafficking in South-East Asia, A Review of Policy and Programme Responses, International Organization for Migration*. IOM Yayınları.
- Dönmezer, S., 1983. *Ceza Hukuku Özel Kısım, Genel Adap ve Aile Düzenine Karşı Suçlar*. 5.Baskı. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Dündar, T. ve Özer E., 2012. *Türkiye'ye Hoş Geldiniz*. İstanbul: İKGV (Hoş Geldiniz).
- Dündar, T. ve Özer E., 2017. *İnsan Ticareti Suçunu Anlamak*. İstanbul: İKGV (İnsan Ticareti).
- Dündar, T. ve Özer E., 2017. *İnsan Ticareti Suçunu Anlamak. STK'lar için Rehber*. İKGV (İnsan Ticareti Suçu).
- Erem, F. ve Toroslu N., 2000. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 8.Baskı. Ankara: Savaş Yayınevi.
- IOM, 2008. *İnsan Ticareti Mağdurlarına Doğrudan Yardım*. IOM Yayınları (Doğrudan Yardım).

- IOM, 2012. Göçmen Çocuk Raporu. *Türkiye’de Göçmen Çocukların Profili, Sosyal Politika Ve Sosyal Hizmet Önerileri Hızlı Değerlendirme Araştırması*. IOM Yayınları (Çocuk Raporu).
- IOM, 2016. *Ulusal ve Uluslararası Alanda İnsan Ticaretiyle Mücadele ve Mağdurların Korunmasına İlişkin Hukuksal Çerçeve*. IOM Yayınları (Hukuksal Çerçeve).
- İçduygu, A. ve Aksel D., 2012. *Türkiye’de Düzensiz Göç*. Ankara: IOM Türkiye Yayınları.
- Kaboğlu, İ., 2013. *Özgürlükler Hukuku 1 İnsan Hakları Genel Kuramına Giriş*. 7.Baskı. Ankara: İmge Kitabevi.
- Koca, M., 2003. *Yağma Cürümleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık (Yağma).
- Oktay, A., 2004. *Yaşamın Sihirli Yılları, Okul Öncesi Dönem*. 5. Baskı. Epsilon Yayıncılık.
- Önder, A., 1994. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. 4.Baskı. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Şirin, A. ve Ünsal Atan S., 2012. *Üreme Sağlığı ve Kültürlerarası Yaklaşım. Kültürlerarası Hemşirelik*. İstanbul: İstanbul Tıp Kitabevi.
- Tezcan, D., Erdem M. R. ve Önok, M. R., 2006. *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*. 4.Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Toroslu, N., 2007. *Ceza Hukuku Özel Kısım*. 2. Baskı. Ankara: Savaş Yayınevi.
- Yenidünya, A. C., 2009. İnsan Ticareti Olgunun Tanımı. *Türk Hukukunda İnsan Ticareti Suçu El Kitabı*. 2.Baskı. Ankara.

Sürelî Yayınlar

Aksu, H. ve Sevil Ü., 2010. Göç ve Kadın Sağlığı. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi*. (2).

Değirmenci, O., 2006. Mukayeseli Hukukta ve Türk Hukukunda İnsan Ticareti Suçu. *TBB Dergisi*. (67), s. 57-96.

Koca, M., 2003. İnsan Yağması (Sömürüsü) Suçu (TCK.m.201b). *AÜHFD*, 52 (İnsan Yağması).

Kocasakal, Ü., 2003. İnsan Ticareti Suçu. *GÜHFD*. (2).

Lobasz, J., 2009. Beyond Border Security: Feminist Approaches to Human Trafficking. *Security Studies*, s. 319-344.

Diğer Yayınlar

- Karakuş, H.B., 2015. *İnsan Ticaretiyle Mücadele Aşama 2*.
https://www.fightagainstrafficking.org/index.php?option=com_attachments&task=download&id=13 (ET: 07.03.2018)
- Artuk, M. E., Gökçen A. ve Yenidünya A. C., 2009. *Gerekçeli Ceza Kanunları*. 9.Baskı.
Ankara: Turhan Kitabevi.
- AYK, 1997. Türkçe Sözlük. TDK.
- Bolat, G., 2005. *Dünyada ve Türkiye’de İnsan Ticareti*. Ankara: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Explanatory Report to the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings, (CETS NO-197). <https://rm.coe.int/16800d3812> (ET:10.05.2018).
- <http://kssgm.gov.tr/belgeler/uaiaksidet1.pdf> (ET: 02.12.2018).
- IOM, 2009. *Göç Terimleri Sözlüğü*. 2. Baskı. B. Çiçekli (Çev.). IOM Yayınları (Sözlük).
- Özer, N. E., 2010. *Türkiye’de İnsan Ticareti Mağdurları Üzerine Bir Araştırma*.
Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- S GÜMÜŞ ile sözlü görüşme.
- Sayın, H., 2010. *Uluslararası Hukuk Ve Türk Hukuku Bakımından Göçmen Kaçakçılığı, İnsan Ticareti, Cinsel Sömürü Suçları Ve Bunlarla Mücadelede Uluslararası İşbirliği*. İstanbul: Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Şener, E., 2001. *Hukuk Sözlüğü*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Korunmasına Dair Uluslararası Sözleşme, 2009. http://www.goc.gov.tr/icerik3/tum-gocmen-iscilerin-ve-aile-fertlerinin-haklarinin-korunmasına-dair-uluslararasi-sozlesme_340_341_639 (ET: 10.05.2008).
- www.countertrafficking.org/tr/pdf/2005_turkiye_insan_ticareti_ve_egilimler.pdf. (ET: 23.02.2018)

US Global Affairs, 2005. *Trafficking in Persons Report*.
www.state.dov/documents/Organization/47255.pdf. (ET: 08.02.2018).

Vural, D. G., 2007. *Uluslararası Göçmen Kaçakçılığı ve İnsan Ticareti*. Isparta:
Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

Y SEÇKİN ile sözlü görüşme.

Yılmaz, E., 2011. *Hukuk Sözlüğü*. 10. Baskı. Ankara: Yetkin Yayınları.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü, İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Dairesi Başkanlığı,
İnsan Ticareti Mağdurları Raporu 2017.

EKLER

EK 1: Mülakat Tutanağı

Ek-1

MÜLAKAT TUTANAĞI

KİMLİK BİLGİLERİ

ADI VE SOYADI :
BABA-ANA ADI :
DOĞUM YERİ VE TARİHİ :
NÜFUSA KAYITLI OLDUĞU YER :
İKAMETGÂH ADRESİ :
MEDENİ HALİ VE MESLEĞİ :
İFADENİN ALINDIĞI YER-TARİH :
YURTDIŞI ADRESİ :
İLETİŞİM BİLGİLERİ :

SORU 1 - İNSAN TACİRLERİYLE İLK NEREDE NE ZAMAN VE NASIL TEMAS KURDUNUZ?

CEVAP -

SORU 2 - TÜRKİYE'YE NASIL GETİRİLDİNİZ? (HANGİ YOL, GÜZERGÂH KULLANILARAK)

CEVAP -

SORU 3 - SİZE TÜRKİYE'DE NASIL BİR İŞ SÖZÜ VERİLDİ YA DA TÜRKİYE'YE HANGİ VAATLERLE GETİRİLDİNİZ?

CEVAP -

SORU 4 - TÜRKİYE'YE GELİRKEN SEYAHAT MASRAFLARINIZ KİM TARAFINDAN KARŞILANDI?

CEVAP -

SORU 5 - TÜRKİYE'YE SEYAHAT ETMEK İÇİN GEREKLİ BELGELERİN SAHTE OLMASI SÖZ KONUSU MUDUR? (PASAPORT BİLGİLERİ SİZE Mİ AİTTİR?)

CEVAP -

SORU 6 - TÜRKİYE'YE GELDİĞİNİZDE KİM TARAFINDAN KARŞILANDINIZ?

CEVAP -

SORU 7 - TÜRKİYE'YE GELMENİZDEN İTİBAREN NE KADAR SÜRE SONRA İSTİSMAR SÜRECİ BAŞLAMIŞTIR?

CEVAP -

SORU 8 - TÜRKİYE'DE FUHUŞ YAPMAYA VEYA ÇALIŞMAYA ZORLANDINIZ MI? ZORLANDIYSANIZ BU SÜREÇ NASIL GERÇEKLEŞTİ?

CEVAP -

SORU 9 - İNSAN TİCARETİ MAĞDURU OLDUĞUNUZ BU SÜREÇTE HERHANGİ BİR GELİR ELDE ETTİNİZ Mİ?

CEVAP -

SORU 10 - İNSAN TACİRLERİYLE ARANIZDA BORÇ İLİŞKİSİ KURULDU MU?

CEVAP -

SORU 11 - TÜRKİYE'DE BULUNDUĞUNUZ SÜRE İÇERİSİNDE ÇALIŞMA ŞARTLARINIZI AÇIKLAR MISINIZ?

CEVAP -

SORU 12 - TÜRKİYE'YE BULUNDUĞUNUZ SÜREÇTE HAREKETLERİNİZ KISITLANMAKTA MIYDI?

CEVAP -

SORU 13 - DAHA ÖNCE TÜRKİYE'DE BULUNDUNUZ MU? AYNI ŞEKİLDE TACİRLER TARAFINDAN ZORLA ÇALIŞTIRILDINIZ MI?

CEVAP -

SORU 14 - TÜRKÇE BİLİYOR MUSUNUZ? BİLİYORSANIZ NEREDE ÖĞRENDİNİZ?

CEVAP -

EK SORU - (MUHTEMEL İNSAN TİCARETİ MAĞDURLARIYLA YAPILAN MÜLAKAT ESNASINDA MAĞDURUN İÇİNDE BULUNDUĞU DURUM GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURULARAK MÜLAKATÇI TARAFINDAN MAĞDURA YÖNELTİLEN EK SORULAR VE CEVAPLAR)

BU MÜLAKAT TUTANAĞI MAĞDUR HUZURUNDA UYGUN YER VE ŞARTLAR ALTINDA HUKUKU PROSEDÜRE UYGUN OLARAK YAPILDIĞINA DAİR TANZİM EDİLEREK ALTI BİRLİKTE İMZA ALTINA ALINMIŞTIR. .../.../....

MÜLAKAT YAPAN

HAZIRUN

MÜLAKAT YAPILAN

TERCÜMAN

TANIMLAMA BELGESİ

İnsan Ticareti Mağdurunun	
Adı Soyadı	
Uyruğu	
Baba Adı	
Ana Adı	
Doğum Tarihi	
Doğum Yeri	
Pasaport No	
Türkiye'ye Gelme Amacı	
Öğrenim Durumu	
Medeni Durumu	
Çocuk Sayısı	
Ülkesindeki Adresi	
Vatandaşlık Numarası	
Düzenlendiği Tarih	

Bu belge, sahibine;

- 05/12/2003 tarihli ve 2003/6565 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca sağlık kuruluşlarından ücretsiz faydalanma hakkı,
- İnsan ticareti mağdurlarının desteklenmesine yönelik faaliyet gösteren sığınmaevlerinde geçici süre barınma ve rehabilitasyon desteğine, destek programına erişim hakkını,
- Türkiye Cumhuriyeti Devletince bir sivil toplum kuruluşu ya da hükümetler arası kuruluş ile işbirliği halinde sağlanacak güvenli ve gönüllü dönüş programına erişim hakkını verir.

(Bu belge; Mağdura 6458 sayılı Kanununun 48 inci maddesi uyarınca düzenlenecek İnsan Ticareti Mağduru İkamet İzni teslim edilene kadar geçerlidir.)

Bu belgede belirtilen hususları okuyarak anladım.

Türkiye Cumhuriyeti Devletinin bana sağlayacağı yukarıda da belirtilen geçici süre barınmayı içeren destek programına alınmayı kabul ediyorum.

Türkiye Cumhuriyeti Devletinin bana sağlayacağı yukarıda da belirtilen güvenli ve gönüllü dönüş programına alınmayı kabul ediyorum.

Mağdurun Adı Soyadı

İmzası

Yukarıda açık kimliği yazılı olan şahsın İnsan Ticareti Mağduru Mülakat Raporundaki bilgi ve beyanlara dayanılarak insan ticareti mağduru olarak tanımlanması hususunu olurlarınıza arz ederim./...../.....

Tanımlama yapan personelin

Adı Soyadı

İmzası

OLUR

.../.../.....

Adı Soyadı

İmzası

(İl Göç İdaresi Müdürü)

**İL GÖÇ İDARESİ MÜDÜRLÜĞÜ
(DEĞERLENDİRME RAPORU)**

- 1) GÖREV :
2) RAPORUN KONUSU :
3) ŞAHSIN KİŞİSEL BİLGİLERİ :

Adı ve Soyadı :

Uyruğu :

Baba Adı :

Ana Adı :

Doğum Tarihi:

Doğum Yeri :

Pasaport Numarası :

Türkiye'ye Giriş Tarihi:

Medeni Durumu :

Çocuk Sayısı :

Ülkesindeki Adresi :

Vatandaşlık Numarası :

Türkiye'deki Adresi :

4) SİĞİNMAEVİ GÖREVLİLERİNİN GÖRÜŞÜ :

İNCELEME VE TAHLİL

Değerlendirmeye konu olan hususların, bu Yönetmeliğin 17 nci ve 21 inci maddelerinde belirtilen hususlarla ilgili olarak elde edilen bilgi, belge ve görüşler doğrultusunda;

a) Mağdurun ikamet izninin uzatılması veya iptali,

b) Mağdur destek programının sonlandırılması veya devamı konusunda kanaati belirtir şekilde değerlendirmelere bu bölümde yer verilecektir.

SONUÇ VE KANAAT

Arz ederim./..../....

Raporu Düzenleyenin ;

Adı, soyadı :

Unvanı :

İmza :

Tarih, saat :

EK 2: Birinci Mülakat

Afganistan uyruklu 2005 doğumlu T.S. ile yapılan mülakatta çocuk; *Afganistan' da sekiz kardeşimle birlikte ailemle yaşıyordum. Ama durumumuz iyi değildi. Biz de para biriktirdik. 1400 Dolar verip Türkiye'ye gelmek için anlaştım. On beş kişiydik. Yürüyerek Pakistan'a sonrada İran' a geldik. Oradan da Türkiye'ye geldik. Sınırı geçince askerler havaya ateş açtı hepimiz koştuk Bir yerlere. Ben çok kortum. Ne yapacağımı da bilmiyordum. Herkes koşuyordu. Ben de koştum. Sonra otobüse bindik. X' e geldik. Benim gideceğim bir yer yoktu. Param da kalmamıştı. Benim gibi Afganların kaldığı bir park varmış. Orayı buldum. Orada kalmaya başladım. Üç gün sonra biri geldi. Adım Ahmet dedi. Aynı dili konuşuyorduk. Salman diye birinin bir iş yeri varmış.1000 liraya çalışır musun dedi. Orada kalabilirsin de belki dedi. Bende tamam dedim. Salman'ının dükkânına gittik. Bana 1000 lira vereceğini, orada kalabileceğimi ve yemek vereceğini söyledi. Bende kabul ettim. Orada çalışmaya başladım. Salman'ının akrabaları da çalışıyordu. Onlar akşam evlerine gidiyordu. Ben orada kartonların üstünde yatıyordum. Kumaş taşıyordum. Kumaşlardan ipleri söküyordum. Ütü yapıyordum. Salman beni diğer kişilerden daha çok çalıştırıyordu. Onlar zaten akrabasıydı. Onlara ayrı yemek getirtiyordu. Bana yarım ekmek ile su ya da makarna ve su veriyordu. Ben bazen dışarı çıkmak istiyordum. Hava almak istiyordum ama izin vermiyordu. Akşamları giderken kapıyı kilitliyordu. Cumartesi çalışıyorduk. Kapıyı kilitleyip gidiyordu. Pazartesi sabaha kadar kimse gelmiyordu. Yemek de getirmiyordu. Sabah 7'de başlıyordum akşam 9'a kadar çalışıyordum. Salman benden taşıyamayacağım kumaşları taşımamı istiyordu, orada tekrar çalışmak istemem. Bana hiç para vermedi. Hava almak için dışarı çıkmama izin vermedi. Banyo da yoktu. Kıyafetlerimi oradaki tuvaletin musluğunda yıkıyordum. Dükkân güneş almıyordu. Elli beş gün güneş görmedim. Dükkândaki kişiler benimle konuşmuyordu. Salman yasaklamıştı. Elli beş gün sora ben Salman'dan paramı istedim. Gitmeye karar verdim. Salman para vermedi beni kovdu. Bende elli beş gün sonra ilk defa dışarı çıktım. Parka gittim. Başka gidecek yerim yoktu. Param da yoktu. Paramı almak istediğim için tekrar gittim. Salman para vermem dedi. Kaçaksın zaten, git yoksa polis çağırırım dedi. Bende çağır dedim. Polisler bana yardım eder, yemek verir dedim. Gitmedim. Polisler geldi. Salman polislere benim dükkânımı yakmak istediğimi söyledi. Ben öyle bir şey demedim. Yakmak benim aklıma bile gelmedi. Polisler beni götürdü. Nasıl geldiğimi neler olduğunu anlattım, sonrada beni bu yurda getirdiler. Aileme hiç para gönderemedim. Burada bana harçlık verdiler. Onları*

biriktirsem aileme gönderebilirim, birkaç kez ailemle telefonda konuştum. Belki Afganistan'a giderim, dedi.

MAĞDUR MÜLAKAT TESPİT TUTANAĞI

ADI VE SOYADI : T. S.
BABA VE ANA ADI : -
DOĞUM YERİ-TARİHİ : AFGANİSTAN-2005
NÜFUSA KAYITLI OLDUĞU YER : AFGANİSTAN
ÜLKE ADRESİ : AFGANİSTAN
TEL NO :
MESLEK : SERBEST
MEDENİ HALİ : BEKÂR
EĞİTİM DURUMU VE MESLEĞİ : İLKOKUL

XX.XX.2015 günü X Çocuk ve Gençlik Merkezi'ne X Polis Merkezi Amirliği tarafından teslim edilen **2005 doğumlu T.S.** isimli çocuk ile X Çocuk ve Gençlik Merkezi'nde il göç uzman yardımcısı, psikolog ve tercüman aracılığı ile yapılan mülakatta;

SORU 1 TÜRKİYE'YE HANGİ TARİHTE VE NEREDEN GELMİŞTİR?

Türkiye'ye 2015 tarihinde Afganistan'dan gelmiştir.

SORU 2 MAĞDURA TÜRKİYE'DE NASIL BİR İŞ SÖZÜ/UMUDU VERİLMİŞTİR?

1000 Lira maaş ve kalacak yer temini ile tekstil işçiliği vaat edilmiştir.

SORU 3 MAĞDUR TÜRKİYE'YE NASIL GETİRİLMİŞTİR?

Mağdur on beş kişilik bir grupla Pakistan ve İran üzerinden yaya olarak Doğu Anadolu'dan giriş yapmıştır ve otobüs aracılığıyla X iline gelmiştir.

SORU 4 BİREY VE TACİR ARASINDAKİ İLK TEMAS NASIL SAĞLANMIŞTIR?

Mağdur parkta Afganistan uyruklu bir kaç kişiyle üç gün kaldıktan sonra Ahmet isimli kişi yanlarına gelerek kendi dilinde iş arayıp aramadığını sormuş ve Salman isimli kişinin sahibi olduğu konfeksiyon dükkanına götürmüştür.

SORU 5 SEYAHAT MASRAFLARI KİM TARAFINDAN KARŞILANMIŞTIR?

Mağdurun seyahat masrafları ailesi tarafından karşılanmıştır. Afganistan’da yaşayan ailesi sekiz çocukludur ve kendilerine para göndermesi için mağdurun Türkiye’ye gitmesini istemişler ve göçmen kaçakçılarına 1400 Dolar vermişlerdir.

SORU 6 SEYAHAT İÇİN GEREKLİ BELGELERİN SAHTE OLMASI SÖZ KONUSU MUDUR?

Belgeleri yoktur.

SORU 7 PASAPORTU ŞU ANDA KİMDEDİR?

Pasaportu yoktur.

SORU 8 MAĞDUR TÜRKİYE’DE KİM TARAFINDAN KARŞILANMIŞTIR?

Mağduru Türkiye’de karşılayan olmamıştır.

SORU 9 MAĞDUR TÜRKİYE’YE GELMESİNİN ARDINDAN NE KADAR SÜRE SONRA İSTİSMAR SÜRECİ BAŞLAMISHTIR?

Mağdurun Türkiye’ye gelip X ilinde bir parkta 3 gün kalmasının ardından Ahmet isimli kişinin yanına gelerek iş arayıp aramadığını sorması ve Salman isimli kişinin sahibi olduğu konfeksiyon dükkanına mağduru getirmesiyle istismar süreci başlamıştır. Konfeksiyonun sahibi Salman isimli kişi tarafından işe alınmış ve konfeksiyon dükkânında kalabileceği, ayda 1000 TL maaş alacağı üzerine anlaşmışlardır. Dükkanda Salman isimli kişinin akrabaları da çalışmaktadır. Salman isimli kişinin dükkanında elli beş gün boyunca çalışmış bu süreçte Salman isimli kişi tarafından mesai saatlerinde konfeksiyon dükkanından mağdurun dışarıya çıkmasını engellenmiştir. Aynı şekilde geceleri de kapı üzerine kilitleyerek dışarıya çıkması engellenmiştir. Salman isimli kişi dükkanda çalışan akrabalarına lokantalardan yemek getirtmekte mağdura ise sadece ekmek ve su bazı zamanlarda da makarna ve su vermiştir. Mesai saatleri dışındaki zamanlarda öğünler çoğu kez atlatılmak suretiyle aç bırakılmış ve konfeksiyon dükkanında kartonların üzerinde yerde uyumak zorunda bırakılmıştır. Konfeksiyon dükkânının güneş almaması sebebiyle gece gündüz floransan ışıklarına maruz kalmış, orada kaldığı elli beş gün boyunca banyo yapamamış ve kıyafetlerini tuvaletin musluğunda yıkamak zorunda bırakılmıştır. Mağdurun diğer çalışanlarla konuşması yasaktır. Salman isimli şahıs çalıştırdığı süre

boyunca kendisine hiç para vermemiş, sabah 7'den akşam 9'a kadar çalıştırmıştır. Çoğu kez taşıyamayacağı kadar kumaşı taşıması istenmiştir. Elli beş günün sonunda mağdur Salman isimli kişiden parasını istemiş, Salman isimli kişi para vermeyerek kendisini kovmuştur. İşi bırakarak elli beş günün sonunda ilk defa konfeksiyon dükkanından dışarıya çıkmış ve parka gitmiştir. Parasız ve aç olduğu için tekrar Salman'dan çalıştığı günün parasını istemek için konfeksiyon dükkanına gitmiş ve Salman isimli şahıs mağduru tekrar kovmuş, polise şikayet etmekle tehdit etmiştir. Mağdur polisin kendisine yardımcı olabileceğini ve yemek verebileceğini düşündüğü için polisi çağırmasından korkmamış ve polisi beklemiştir.

SORU 10 MAĞDUR FUHŞA YA DA ÇALIŞMAYA NASIL ZORLANMIŞTIR?

Kapalı bir ortamda mesai saatlerinde dışarıya çıkması yasaklanarak akşamları ise kilitli tutularak bulunduğu ortamdan ayrılması engellenmiş ve para verilmeyerek çalışmaya zorlanmıştır. Kişi bu süreçte birkaç kez oradan ayrılmak istemiştir. Ancak parası olamaması sebebiyle korkmuştur ve dışarıya çıkamadığı için bunu gerçekleştirememiştir.

SORU 11 MAĞDUR BU SÜREDE PARA KAZANMIŞ MIDIR?

Kazanmamıştır.

SORU 12 TACİR İLE MAĞDUR ARASINDA BİR BORÇ İLİŞKİSİ OLUŞMUŞ MUDUR?

Olmamıştır.

SORU 13 MAĞDURUN ÇALIŞMA ŞARTLARI NASILDIR?

Mağdurun dışarıya çıkması yasak olduğu için çalışma ortamı kendisi için hapisane haline gelmiştir. Sağlıksız beslenmesi ve çoğu kez aç bırakılması kişisel gelişimini ve doğru düşünmesini engellemiştir. Banyo yapmak gibi basit ve insani ihtiyaçları engellenmiştir ve uyuyacak sağlıklı bir ortamı bulunmadığı için kartonlar üzerinde uyumak zorunda kalmıştır.

SORU 14 HAREKETLERİ KISITLANMAKTA MIDIR?

Evet, dışarıya çıkması yasaktır ve kapalı kaldığı ortamda banyo yapma imkânı yoktur. Kartonların üzerinde uyumak zorunda kalmıştır. Yemeğini Salman isimli kişi az ve düzensiz getirmektedir.

DEĞERLENDİRME:

Afganistan uyruklu 2005 doğumlu T.S. isimli çocuk ile yapılan mülakatta kişinin kendi isteğiyle ülke değiştirdiği ve ülke değiştirme sürecindeki kişiler ile bağının koptuğu daha sonra Ahmet isimli aracı tarafından çaresizliği gözlemlenerek tedarik edilmek süratiyle iş bulduğu ancak vaat edilen ücreti alamadığı, herhangi bir sigorta kaydının ve ödemesinin yapılmadığı buna bağlı olarak kişinin emek sömürsüne maruz kaldığı ve kendi isteğiyle işe başlamasının ardından zorla çalıştırılarak kaldıramayacağı iş yükünün altına sokulduğu görülmektedir. Kişinin barınması için işvereni tarafından kalmasına izin verilen yer daha sonra çıkışına izin verilmeyen bir yer haline gelmiştir ve kişinin güneş almayan bir ortamda uzun süre durması sebebiyle kişi hürriyeti kısıtlandığı tespit edilmiştir. Çocuk temel ihtiyaçlarını sağlayamaz hale getirilmiş yeterli beslenmeden, banyo ve benzeri zorunlu ihtiyaçlarından yoksun bırakılmıştır.

Mağdurun çocuk olması sebebiyle araç fiiller aranmamış olup asıl fiillerden olan tedarik edilme fiiliyle işverene ulaşması sağlanmıştır. İşveren tarafından zorla çalıştırılmış ve ücret ödenmemiştir. Kişi bulunduğu ortamda barındırılmış ve çıkmasına izin verilmeyerek esarete tabi tutulmuştur. 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun İnsan Ticareti başlıklı 80. maddesinde; *“Zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak veya esarete tâbi kılmak ya da vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri ülkeye sokan, ülke dışına çıkaran, tedarik eden, kaçırın, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk eden ya da barındıran kimseye sekiz yıldan on iki yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası verilir”* hükmü gereğince tedarik etme ve barındırma asıl fiilleri ile zorla çalıştırma ve esarete tabi kılma maksatları mevcut olduğundan çocuğun insan ticareti mağduru olduğu kanaatine varılmıştır.

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu kapsamında çocuğa yönelik insan ticareti mağduru olarak tanımlama işlemi yapılarak çocuğun barınma ve

eğitim olanaklarından yararlanması sağlanmıştır. Çocuğa maddi destek sunulmuş olup Türkiye’ de kalabilmesi amacıyla ikamet izni düzenlenmiştir.

EK 3: İkinci Mülakat

Pakistan uyruklu 2001 doğumlu S.Y. isimli çocuk ile yapılan mülakatta; *Pakistan'da annem öldü. Babam başka biriyle evlendi. O kadının da çocuğu var. Benden büyük bir kızı var. Hizmetçi olarak çalışıyordu. Ben çalışmıyordum. Üvey annem o yüzden beni sevmiyordu. Bazen dövüyordu. Üvey ablamın yanında çalıştığı aile doktoru. Yaklaşık iki yıl önce Türkiye'ye gelmek istemişler. Ama yanlarında onlara yardım edecek birine ihtiyaçları varmış. Üvey annem kendi kızını göndermek istemedi. Beni gönderdi onlarla. Kadının adı Z. Kocasının adı K. Türkiye'ye gelebilmem için bana pasaport verdiler. Ama pasaportta soyadım ve doğum tarihim başka yazıyordu. Ben 2001'de doğdum. Pasaportta 1993 yazıyordu. Soyadım Y. ama pasaportta B. yazıyordu. Ben yine de bir şey söylemedim. Kadının kocası daha önce Türkiye'ye gelmiş ev tutmuş. Eşyada koymuş. Türkiye'ye geldik K. bizi karşıladı. Bir arabaya bindik ve eve geldik. İki sene oldu Türkiye'ye geleli. Aslında ben gelmek istemiyordum. Babam neden bir şey demedi beni gönderdi bilmiyorum. Babamdan beklemezdim. Ona çok kırgınım. Z. ve K. doktor. Onlar burada bir hastanede iş bulmuşlar, sabahları işe gidiyorlar. İki tane çocukları var. Onlara ben bakıyorum. Yemek de yapıyorum. Evdeki diğer işleri de ben yapıyorum. Z. evden giderken kapıyı üzerimize kilitliyor. Sabahları erken kalkıyorum. Zaten benim odam yok. Ben salonda yorganın üstünde yerde yatıyorum. Önce onlara kahvaltı hazırlıyorum, sonra onlar gidiyor. Bende çocuklarla ilgileniyorum, yemek yapıyorum. Z. yaptığım işi beğenmezse ya da az bulursa beni dövüyor. Tokat attı, tekme attı. Benim dışarı çıkmama izin vermiyor. Hep birlikteyken dışarı çıkabiliyorum ya da çöp atılacağı zaman marketten bir şey alınacağı zaman dışarı çıkmama izin veriyor. Ama o zamanlarda da dakika tutuyor. Geç geldiğimde beni dövüyor. Dışarda insanlarla konuşmam yasak. Zaten dil bilmiyorum ne konuşacağım. Markete gittiğimde elime küçük kâğıt ve para veriyor. Ben onları gösterip istediklerini alabiliyorum. Biz bir gün hep birlikte parka gittik. Z. beni herkesin için dövdü, bağırdı. Ben çok üzülüm. Kaçmaya karar verdim. O akşam çöp atmak için beni dışarı yolladı. Bende çöpü atıp kaçtım. Evin yakınlarında bir yerde oturdum. Çünkü nereye gideceğimi bilmiyordum. Parkta tanıştığımız Hintli bir aile vardı, onları gördüm. Sizde kalabilir miyim dedim. Hayır dediler. Bende sokakta oturdum. Bir adam geldi beni evine götürdü. Yemek verdi. Çocukları vardı. Bir yatak gösterdi ben orada uyudum. Sabah beni bir yere götürdü. Orada tercüman vardı. Bana neden sokakta olduğumu sordular. Bende gidecek yerimin olmadığını söyledim. Biraz anlattım olanları. Beni polise götürdüler.*

Orada anlattım. Sonrada bu yurda getirdiler. Burada derslere gidiyorum. Türkçe de öğrendim biraz, dedi.

MAĞDUR MÜLAKAT TESPİT TUTANAĞI

ADI VE SOYADI : S. Y.
BABA VE ANA ADI : -
DOĞUM YERİ-TARİHİ : PAKİSTAN-2001
NÜFUSA KAYITLI OLDUĞU YER : PAKİSTAN
ÜLKE ADRESİ : PAKİSTAN
TEL NO : -
MESLEK : ÖĞENÇİ
MEDENİ HALİ : BEKAR
EĞİTİM DURUMU VE MESLEĞİ : 7.SINIF /ÖĞRENCİSİ

XX.XX.2014 tarihinde X Çocuk Büro Amirliği tarafından Çocuk Koruma İlk Müdahale ve Değerlendirme Birimi'ne teslim edilen ve XX.XX.2015 tarihinde X sayılı yazı ile X Çocuk Evleri Sitesi'ne nakli yapılmış olan **Pakistan uyruklu 2001 doğumlu S. Y.** isimli çocuk ile X Çocuk Evleri Sitesi'ne gidilerek İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Çalışma Grup Başkanlığında görevli il göç uzman yardımcısı ve psikolog aracılığı ile yapılan mülakatta;

SORU 1 TÜRKİYE'YE HANGİ TARİHTE VE NEREDEN GELMİŞTİR?

Yaklaşık iki sene önce Z. ve K. isimli Pakistanlı zengin bir aileye üvey annesi tarafından satılarak Türkiye'ye getirilmiştir.

SORU 2 MAĞDURA TÜRKİYE'DE NASIL BİR İŞ SÖZÜ/UMUDU VERİLMİŞTİR?

Z. ve K. isimli kişiler Türkiye'de bir hastanede doktor olarak görev yapmaktadır ve ailenin iki küçük çocuğu bulunmaktadır. Çocuklarına bakılması ve ev işlerinin yapılması için mağduru üvey annesinden satın almışlardır.

SORU 3 MAĞDUR TÜRKİYE'YE NASIL GETİRİLMİŞTİR?

Mağdurun kendisini satın alan aile tarafından Pakistan'da yaşı büyütülerek sahte pasaport alması sağlanmış ve mağdur Türkiye'ye yasal görünüm kazandırılarak getirilmiştir.

SORU 4 MAĞDUR VE TACİR ARASINDAKİ İLK TEMAS NASIL SAĞLANMIŞTIR?

Pakistan'da üvey ablasının hizmetçi olarak çalıştığı ailenin Türkiye'ye gelmeye karar vermesinin ardından aile Türkiye'de çocuklarına bakması ve ev işlerini yapması için bir çocuk alacaklarını belirtip S.Y. isimli çocuğu üvey annesinden satın almıştır ve temas bu şekilde sağlanmıştır.

SORU 5 SEYAHAT MASRAFLARI KİM TARAFINDAN KARŞILANMIŞTIR?

Mağduru satın alan aile tarafından karşılanmıştır.

SORU 6 SEYAHAT İÇİN GEREKLİ BELGELERİN SAHTE OLMASI SÖZ KONUSU MUDUR?

Mağdur beyanında 2001 doğumlu olduğunu ifade etmesine karşın pasaportunda 1993 doğumlu ve soyadı B. olarak gösterilmiştir.

SORU 7 PASAPORTU ŞU ANDA KİMDEDİR?

Pasaportu kendisini satın alan ailededir.

SORU 8 MAĞDUR TÜRKİYE'DE KİM TARAFINDAN KARŞILANMIŞTIR?

Mağdur Türkiye'ye Z. isimli kendisini satın alan kadın ile birlikte gelmiştir. K. isimli kişi önceden Türkiye'ye gelerek ev taşıma işlemlerini yapmıştır ve eşi ile mağduru havaalanından karşılayarak arabayla X' deki evlerine götürmüştür.

SORU 9 MAĞDUR TÜRKİYE'YE GELMESİNİN ARDINDAN NE KADAR SÜRE SONRA İSTİSMAR SÜRECİ BAŞLAMIŞTIR?

Mağdur Türkiye'ye kendisini satın alan aile ile birlikte gelmiştir ve aile ile karşılaştığı anda istismar süreci başlamıştır.

SORU 10 MAĞDUR FUHŞA YA DA ÇALIŞMAYA NASIL ZORLANMIŞTIR?

Z. isimli kadının iki çocuğu bulunmakta ve eşiyle birlikte Türkiye’de bir hastane doktor olarak görev yapmaktadır. Aile mağdurdan sabah erkenden kalkarak işe gitmeden önce kahvaltısını hazırlamasını istemektedir. Aile işe gittiğinde kapıyı kilitlemektedir. Gün içinde hem iki çocuğa baktırmakta hem de ev işleri, yemek hazırlama gibi işleri yaptırmaktadır. Z. isimli kadın mağdura kendisi için çok para ödediğini söyleyerek herhangi bir işi aksattığında şiddet uygulamaktadır. Birçok defa tekme ve tokat atmıştır. Mağdur çocukları gezdirirken aile ile dışarı çıkmaktadır. Tek başına sadece alveriş ve çöp atmak için dışarı çıkabilmekte ve tek dışarı çıktığında Z. isimli kadının dakika tuttuğunu ve belirttiği dakikada eve gelmesi gerektiğini gecikme olması halinde şiddetle karşılaştığını beyan etmektedir. Evde mağdura ait bir yatak bulunmamakta yorganı ve yastığı ile yerde yatmaktadır. Aile mağdurun Türkçe öğrenmesini istememekte bu yüzden dışarıdan bir kişiyle konuşmasını istememektedir. Z. isimli kadın ile çocukları parka götürdükleri bir gün mağduru dövmüş ve hakaret etmiştir. Dışarıda herkesin önünde dayak yediği için çok üzüldüğünü söyleyen mağdur o günün akşamı çöp atmak için dışarı çıktığında mahallede yürümeye başlamıştır. Aileyle birlikte dışarı çıktığında ailenin tanıştığı Hindistanlı bir aileye rastlamış o gece onlarda kalıp kalamayacağını sormuştur. Hindistan uyruklu aile kabul etmemiştir ve bunun üzerine mağdur bir parka giderek oturmuştur. Gece yanına bir adam gelmiştir ve kendisini evine götürüp yemek ve giyecek vermiştir. Adam o günün sabahında dil bilmediği için kendisini muhtarlığa götürmüş ve orada Hindistan uyruklu A. V. isimli kişinin tercümanlığıyla emniyette götürülmüş ve XX. XX.2014 günü X Çocuk Büro Amirliği tarafından Çocuk Koruma İlk Müdahale ve Değerlendirme Birimi’ne teslim edilmiştir.

SORU 11 MAĞDUR BU SÜREDE PARA KAZANMIŞ MIDIR?

Kazanmamıştır.

SORU 12 TACİR İLE MAĞDUR ARASINDA BİR BORÇ İLİŞKİSİ OLUŞMUŞ MUDUR?

Mağduru Türkiye’ye satın alarak getiren aile mağdur için çok para ödediğini belirterek mağdura hiç para vermemiştir ve ağır ev işlerinde çalıştırılmıştır.

SORU 13 MAĞDURUN ÇALIŞMA ŞARTLARI NASILDIR?

Mağdur Z. isimli kadın tarafından sık sık dövülmekte ve ağır ev işlerinde çalıştırılmaktadır. Kendisine ait bir yatağı bulunmamakta yorganı ve yastığı ile yerde yatmaktadır. Sabah herkesten önce kalkarak kahvaltı hazırlaması, ev işlerinin yapılması ve çocuklara bakılması istenmektedir. Z. ve K. isimli kişiler işe gittiklerinde kapıyı kilitlemektedir. Baskı ve gözetim altında tutularak çalışmaya zorlanmıştır.

SORU 14 HAREKETLERİ KISITLANMAKTA MIDIR?

Evet kısıtlanmaktadır. Aile işe gittiğinde kapıyı kilitlemekte ve Türkçe öğrenmemesi için kimseyle konuşurmamaktadır.

DEĞERLENDİRME:

Pakistan uyruklu 2001 doğumlu S.Y. isimli çocuk ile yapılan mülakatta çocuğun ülkesi olan Pakistan' dan Türkiye' ye çalıştırmak amacıyla getirildiği, ülkeye girişinde sorun olmaması için pasaport üzerinde illegal değişiklik yapılarak çocuğun yaşının büyük yazıldığı buna bağlı olarak bir yerden bir yere götürme ve tedarik etme amaç fiillerinin gerçekleştiği görülmektedir. Çocuğa herhangi bir ödeme yapılmamış olup ev işlerinde çalıştırılmış, tacirin çocuklarına bakması ve hizmet etmesi sağlanmıştır. Mağdur eğitim olanaklarından mahrum bırakılmıştır. Çocuğun emeği sömürülmüş ve zorla çalıştırılmıştır. Çocuğun üzerine kapının kilitlemesi ve alışveriş için dışarı çıktığında dakika tutularak belirtilen dakikada evde olmasının sağlanması adına tehdit edildiği, şiddet uygulandığı ve bunlara bağlı olarak kişinin hürriyetinin kısıtlandığı kanaatine varılmıştır. Çocuğun dil öğrenmemesi için başkalarıyla iletişim kurması engellenmiştir. Bu durumu kişi hürriyetinin kısıtlanması olarak ifade etmek mümkündür.

Mağdurun çocuk olması sebebiyle araç fiiller aranmamış olup 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun İnsan Ticareti başlıklı 80. maddesinde “ zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak veya esarete tâbi kılmak ya da vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri ülkeye sokan, ülke dışına çıkararak, tedarik eden, kaçırarak, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk eden ya da barındıran kimseye sekiz yıldan on iki yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası verilir ” hükmü gereğince

barındırma, tedarik etme, bir yerden bir yere götürme, ülke sınırına sokma amaç fiilleri ile zorla çalıştırma ve esarete tabi kılma maksatlarının mevcut olması sebebiyle insan ticareti mağduru olduğu kanaatine varılmıştır.

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu kapsamında çocuğa yönelik insan ticareti mağduru olarak tanımlama işlemi yapılarak çocuğun barınma ve eğitim olanaklarından yararlanması sağlanmıştır. Çocuğa maddi destek sunulmuş olup Türkiye' de kalabilmesi amacıyla ikamet izni düzenlenmiştir.

EK 4: Üçüncü Mülakat

(Bu mülakat İnsan Ticareti Mağdurlarının Korunması Hakkındaki Yönetmelik¹¹⁴ çıktıktan sonra yapılmıştır.)

Suriye uyruklu 2003 doğumlu W.B isimli çocuk ile yapılan mülakatta, *babamın bir arkadaşı var, adı Ahmet. Babam bir gün beni ona teslim etti. Ahmet amca beni sınıra getirdi. Orada bu abinin adı Baran onunla yola devam edeceksin dedi. Bende tamam dedim. Nereye gittiğimi, babamın beni neden verdiğini bilmiyordum. Ahmet, Baran dediği kişiden para aldı. Ne kadar aldığını bilmiyorum. Sanırım Türk parasıydı. Baran abi bana çalışacağımı, uslu olursam ve dediklerini yaparsam iyi kazanacağımı ve mutlu olacağımı söyledi. Ben ne iş yapacağımı sordum. Bir şeyler satacaksın sakız, su falan dedi. Bende bir şey demedim. Sonra beni Türkiye’de X’ e getirdi. Bir eve gittik. Orada bana tekrar bir şeyler satacağımı bazen de dilencilik yapacağımı söyledi. Bende bir şeyler satmayı kabul ettim ama dilencilik yapmak istemediğimi söyledim. Dilencilikte daha çok para var yapacaksın dedi. Bende öyle bir şey yapamam dedim. Beni hortumla dövdü. Bundan sonra dediğim her şeyi yapacaksın, ben senin için 5000 verdim dedi. Bana 5000’i öde ondan sonra nereye gidersen git dedi. Ben çok korktum. Canım çok acıdı. Kollarım bacaklarım morardı. Doğru düzgün dilencilik yapmazsam kolumu ya da bacağımı kıracağını söyledi. Çok sinirliydi çok korktum. Tamam dedim. Ertesi gün beni sokağa çıkardı elini aç, dilen dedi. En az 100 lira getir dedi. Ben 100 lira ne kadar para bilmiyordum. Korktuğum için tamam dedim. Bazen beni dilendiriyordu bazen de bir şeyler sattırıyordu. Her gün 100 lira kazanmazsam beni dövüyordu. Ayda bana 50 lira veriyordu. Bende saklıyordum. Dilendirdiği zamanlarda üstüme bir şey giymeme izin vermiyordu. Mont giydirmiyordu, ayakkabı hatta çorap giymeme izin vermiyordu. Böyle daha çok kazanırsın diyordu. Ben kaçmayı düşündüm. Önce korktum. Çünkü dil bilmiyorum neredeyim nereye giderim onu da bilmiyordum. Çalıştığım ya da dilendirildiğim yere beni hep Baran götürüyordu, akşamları da eve getiriyordu. Bakıyordum biraz uzak bir yerden beni izliyordu. Kaçmaya çalışsam beni yakalar yine hortumla döver kolumu bacağımı kırar diye kokuyordum. Sabah 9’da başlıyordum akşam 9’a kadar dışarıdaydım. Üşüyordum, yoruluyordum, kaçmak istiyordum. Ama en çok korkuyordum. Ailemi merak ediyorum. Babam beni bu sebeple mi verdi. Benim dilendiğimi biliyor mu bilmiyorum ama merak ediyorum. Onlardan hiç haber*

¹¹⁴ RG. 17.03.2016/29656.

almadım. Dilenirken bir sürü araba geldi, arabadan inen mavi kıyafetli kişiler beni ve orada çalışan, dilenen herkesi arabaya bindirdi. Nereden geldiğimi neler yaptığımı sordular sonra da beni buraya getirdiler. Ailemi araştırdıklarını söylediler, inşallah onlara ulaşabilirim, dedi.

MAĞDUR MÜLAKAT TESPİT TUTANAĞI

KİMLİK BİLGİLERİ

ADI VE SOYADI : W.B.

BABA-ANA ADI : -

DOĞUM YERİ VE TARİHİ : SURİYE – 2003

NÜF KAY. OLD. YER : HALEP

İKAMETGÂH ADRESİ : HALEP

MEDENİ HALİ VE MESLEĞİ : BEKÂR- ÇOCUK

İFADENİN ALINDIĞI YER-TARİH : X- XX/XX/2017

YURTDIŞI ADRESİ : HALEP

İLETİŞİM BİLGİLERİ : -

1-İNSAN TACİRLERİYLE İLK NEREDE NE ZAMAN VE NASIL TEMAS KURDUNUZ?

Babası Ahmet isimli kişiye kendisini emanet ederek Türkiye' ye götürmesini istemiştir.

2-TÜRKİYE'YE NASIL GETİRİLDİNİZ? (HANGİ YOL, GÜZERGÂH KULLANILARAK)

Ahmet mağduru sınıra kadar getirdikten sonra kendisini Baran isimli kişiye satmıştır. (Çocuk Baran isimli kişinin ne kadar para ödediğini bilmediğini beyan etmiştir.)

SORU 3 SİZE TÜRKİYE'DE NASIL BİR İŞ SÖZÜ VERİLDİ YA DA TÜRKİYE'YE HANGİ VAATLERLE GETİRİLDİNİZ?

Kendisine sadece çalışacağı söylenmiştir. Herhangi bir iş vaadi olmamıştır.

SORU 4 TÜRKİYE'YE GELİRKEN SEYAHAT MASRAFLARINIZ KİM TARAFINDAN KARŞILANDI?

Bilmediğini beyan etmiştir.

SORU 5 TÜRKİYE'YE SEYAHAT ETMEK İÇİN GEREKLİ BELGELERİN SAHTE OLMASI SÖZ KONUSU MUDUR? (PASAPORT BİLGİLERİ SİZE Mİ AİTTİR?)

Herhangi bir belgesi mevcut değildir.

SORU 6 TÜRKİYE'YE GELDİĞİNİZDE KİM TARAFINDAN KARŞILANDINIZ?

Mağduru sınırda Baran isimli kişi karşılamış ve Ahmet isimli kişiden almıştır.

SORU 7 TÜRKİYE'YE GELMENİZDEN İTİBAREN NE KADAR SÜRE SONRA İSTİSMAR SÜRECİ BAŞLAMIŞTIR?

Baran isimli kişi ile tanışması sonucunda istismar süreci başlamıştır.

SORU 8 TÜRKİYE'DE FUHUŞ YAPMAYA VEYA ÇALIŞMAYA NASIL ZORLANDINIZ?

Baran isimli kişi kendisini X iline getirmiştir. Burada dilencilik yapmasını sakız, mendil gibi küçük şeyler satmasını istemiştir. Dilencilik yapmak istemediğini Baran isimli kişiye söylediğinde Baran isimli kişi tarafından hortumla ağır bir şekilde dövülmüştür.

SORU 9 İNSAN TİCARETİ MAĞDURU OLDUĞUNUZ BU SÜREÇTE HERHANGİ GELİR ELDE ETTİNİZ Mİ?

Baran isimli kişi ayda 50 TL vermiştir.

SORU 10 İNSAN TACİRLERİYLE ARANIZDA BORÇ İLİŞKİSİ KURULDU MU?

Baran isimli kişi birkaç kez kendisi için 5000 TL ödediğini ve bunu ödemediği takdirde kendisini özgür bırakmayacağını söylemiştir.

SORU 11 TÜRKİYE'DE BULUNDUĞUNUZ SÜRE İÇERİSİNDE ÇALIŞMA ŞARTLARINIZI AÇIKLAR MISINIZ?

Sabah 09.00'dan akşam 21.00'a kadar çalıştırılmıştır. Günlük 100 TL kazanmadığında dövülmüştür. Baran isimli kişi kendisini göz hapsinde tutularak çalıştırılmıştır. Çalışacağı alana Baran isimli kişi getirmekte daha sonra aynı yerden kendisi almaktadır. Soğuk havalarda mont giymesine izin verilmemekte çoğu kez çorapsız ya da ayakkabısız dilenmesi istenmiştir.

SORU 12 TÜRKİYE'YE BULUNDUĞUNUZ SÜREÇTE HAREKETLERİNİZ KISITLANMAKTA MIYDI?

Dilendirildiği/ çalıştırıldığı zamanlarda gözetim altında tutulmakta ve akşamları kilitli bir evde tutularak hareketleri kısıtlanmıştır. Daha fazla para kazanabilmesi adına soğuk havalarda ince giyinmesi istenmiştir.

SORU 13 DAHA ÖNCE TÜRKİYE'DE BULUNDUNUZ MU? AYNI ŞEKİLDE TACİRLER TARAFINDAN ZORLA ÇALIŞTIRILDINIZ MI?

Hayır.

SORU 14 TÜRKÇE BİLİYOR MUSUNUZ? BİLİYORSANIZ NEREDE ÖĞRENDİNİZ?

Hayır.

DEĞERLENDİRME:

Suriye uyruklu 2003 doğumlu çocuk ile yapılan mülakatta çocuğun Suriye'den Türkiye'ye getirilmiş ve ailesine para verilmişidir. Buna bağlı olarak kişileri ülke sınırına sokmak, bir yerden bir yere götürme, tedarik edilme amaç fiillerinin gerçekleştirildiği görülmektedir. Çocuk istemediği işlerde zorla çalıştırılmış ve dilendirilmiştir. Çocuğun kazandığı paranın elinden alınarak çocuğa sadece ayda 50 TL verilmesi emek sömürüsüne maruz kaldığının göstergesidir. Çocuk şiddete uğramakta ve belirlenen günlük kazancı getirmesi istenmektedir. Çocuk tacir tarafından barındırılmakta ve çalışacağı yere tacir tarafından götürülüp getirilmektedir. Çalıştığı yerde ise tacir tarafından göz hapsine alınarak çalıştırılması ve bulunduğu yerden ayrılamaması sağlanarak kişi hürriyetinden yoksun bırakılmıştır.

Mağdurun çocuk olması sebebiyle araç fiiller aranmamış olup 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun İnsan Ticareti başlıklı 80. maddesinde; *“Zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak veya esarete tâbi kılmak ya da vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri ülkeye sokan, ülke dışına çıkararak, tedarik eden, kaçırarak, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk eden ya da barındıran*

kimseye sekiz yıldan on iki yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası verilir” hükmü gereğince çocuğun çalıştırmak amacıyla Suriye’den getirilerek tedarik edildiği, barındırıldığı, ülke sınırına sokulduğu, bir yerden bir yere götürüldüğü ve zorla çalıştırılarak emek sömürüsüne maruz kaldığı esarete tabi tutulduğu görüldüğünden insan ticareti mağduru olduğu kanaatine varılmıştır.

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu kapsamında çocuğa yönelik insan ticareti mağduru olarak tanımlama işlemi yapılarak çocuğun barınma ve eğitim olanaklarından yararlanması sağlanmıştır. Çocuğa maddi destek sunulmuş olup Türkiye’de kalabilmesi amacıyla ikamet izni düzenlenmiştir.

EK 5: Dördüncü Mülakat

(Bu mülakat İnsan Ticareti Mağdurlarının Korunması Hakkındaki Yönetmelik çıktıktan sonra yapılmıştır.)

Suriye uyruklu 2007 doğumlu M.T ile yapılan mülakatta çocuk, *Suriye' de savaş olduğu için çok fakirdik. Bazen yemek buluyorduk yiyorduk bazen aç uyuyorduk. Babamın annesinin kardeşinin bir oğlu var. Bir gün babama dedi ki çocukları Türkiye'ye gönderilim orada çalışsınlar. Sokakta su, mendil satarlar iyi para kazanırlar. Babam nasıl gönderebileceğini sordu. Bir kadın varmış, o çocukları Türkiye'ye götürüyormuş. Birkaç gün sonra babam kardeşimle beni o kadının yanına götürdü biriktirdiği paraları ve bizi o kadına verdi. Kadın bizi sınıra getirdi. Otobüsle X' e geldik. Orada bizi Sami aldı, evine götürdü. Evde Sami'nin ailesiyle kaldık. Bir hafta sonra Sami bize ayda 800 lira kazanacağımızı sokakta su ve mendil satacağımızı çok kolay bir iş olduğunu söyledi. Kardeşim ve ben mecburen kabul ettik. Zaten başka yapacağımız bir şey yoktu. Türkiye'yi bilmiyorduk. Dilini de bilmiyorduk. Sami'den başka tanıdığımızda yoktu. Para biriktirip belki okula gideriz diye düşündük. Ama Suriye de okula gitmek zor. Türkiye'deki okulları da bilmiyoruz. Sami bizi çalıştırmaya başladı. Mendil ve su sattık. Arabaların camlarını sildik. Çok yoruluyorduk ama verilen her işi yapıyorduk. Yorulmanın dışında çok zorlanmıyorduk. Zaten başka çaremiz yoktu. Para kazandıkça mutlu oluyorduk. Sami bir gün bize paralarınızı kaybederseniz verin bende dursun dedi. Bizde paralarımızı Sami'nin saklaması için verdik. Üç ay sonra Sami'den parayı istedik alimize göndermenin yolunu bulup gönderecektik. Ama Sami ne parası dedi. Bize kızdı. Bende para yok işinize bakın gidin çalışın, zaten burada kalıyorsunuz burada yemek yiyorsunuz ona sayın dedi. Bütün paramızı Sami almıştı geri de vermiyordu. Ben ve kardeşim çok sinirlendik, kardeşim çok ağladı. Ben kardeşime ağlama dedim. O günden sonra Sami yine para istedi. Vermediğimizde kızılıyordu. Bizde paranın bir kısmını saklayıp, bir kısmını veriyorduk. Biraz para biriktirmeye başlamıştık ama Sami bunu anladı. Beni ve kardeşimi benden para saklıyorsunuz diyerek dövdü. Bize yemek vermedi. Biriktirdiğimiz parayı da aldı. Biz akşamları Sami'nin evine gitmek istemiyorduk ama gidecek başka yerimiz yoktu. Beş ay oldu geleli ama hiç paramız yok, hepsi Sami de. Türkçeyi çok az anlamaya başlamıştık ama kimseyi tanımiyorduk. Bir gün bizi üstünde mavi kıyafetleri olan görevliler aldı buraya getirdi, demiştir.*

MAĞDUR MÜLAKAT TESPİT TUTANAĞI

KİMLİK BİLGİLERİ

ADI VE SOYADI : M.T.
BABA-ANA ADI : -
DOĞUM YERİ VE TARİHİ : SURİYE 2007
NÜF KAY. OLD. YER : HALEP
İKAMETGÂH ADRESİ : X
MEDENİ HALİ VE MESLEĞİ : BEKÂR-ÇOCUK
İFADENİN ALINDIĞI YER-TARİH : X- XX/XX/2017
YURTDIŞI ADRESİ : HALEP
İLETİŞİM BİLGİLERİ : -

SORU 1 İNSAN TACİRLERİYLE İLK NEREDE NE ZAMAN VE NASIL TEMAS KURDUNUZ?

Bir akrabası tarafından çocukların Türkiye’de su ve mendil satıp para kazabileceklerini söylemesi üzerine babası bir kadınla görüşerek mağduru ve kardeşini teslim etmiştir.

SORU 2 TÜRKİYE’YE NASIL GETİRİLDİNİZ? (HANGİ YOL, GÜZERGÂH KULLANILARAK)

Sınıra kadar ismini bilmediği bir kadınla gelmiştir ve kaçak yollarla sınırı geçtikten sonra X otogara gitmişlerdir. Otogarda isminin Sami olduğunu öğrendiği bir kişi kendilerini karşılamıştır.

SORU 3 SİZE TÜRKİYE’DE NASIL BİR İŞ SÖZÜ VERİLDİ YA DA TÜRKİYE’YE HANGİ VAATLERLE GETİRİLDİNİZ?

Sami isimli kişi mendil ve su satacaklarını, karşılığında ayda 800 TL kazanacaklarını vaat etmiştir. Mağdur Türkiye’ de kimseyi tanımadığını hiçbir yeri bilmediğini ve para kazanacağı için teklifi kabul ettiğini beyan etmiştir.

SORU 4 TÜRKİYE'YE GELİRKEN SEYAHAT MASRAFLARINIZ KİM TARAFINDAN KARŞILANDI?

Babası yol masrafları için kendilerini Sami'ye teslim eden kadına para vermiştir.

SORU 5 TÜRKİYE'YE SEYAHAT ETMEK İÇİN GEREKLİ BELGELERİN SAHTE OLMASI SÖZ KONUSU MUDUR? (PASAPORT BİLGİLERİ SİZE Mİ AİTTİR?)

Pasaport ve kimlik yoktur.

SORU 6 TÜRKİYE'YE GELDİĞİNİZDE KİM TARAFINDAN KARŞILANDINIZ?

İsmi bilmediği kadın mağduru ve kardeşini otogarda Sami isimli kişiye teslim etmiştir.

SORU 7 TÜRKİYE'YE GELMENİZDEN İTİBAREN NE KADAR SÜRE SONRA İSTİSMAR SÜRECİ BAŞLAMIŞTIR?

Otogarda Sami isimli kişinin kendilerini alarak evine götürmüştür ve bir hafta sonra çalışmaya başlamışlardır. Evde Sami ve Sami isimli kişinin ailesi ile birlikte kalmışlardır. Sami isimli kişi mağdurun kazandığı bütün parayı almıştır.

SORU 8 TÜRKİYE'DE ÇALIŞMAYA NASIL ZORLANDINIZ?

Mağdur babasının kendisini ve kardeşini Türkiye'ye götürmesi için bir kadına teslim etmesi sonucunda Türkiye'de çalışmaktan başka çaresinin olmadığını aslında okula gitmek istediğini ama ülkesinin durumundan dolayı bunun mümkün olmadığını Türkçe bilmediği için Türkiye'de de okula gidemeyeceğini düşündüğünü beyan etmiştir. Sami isimli kişi ile tanıştıktan sonra çalışmaya mecbur olduğu için verilen her işi yapacağını düşünmüştür. Mağdur çalışmak için kendisinin zorlanmadığını beyan etmiştir.

SORU 9 İNSAN TİCARETİ MAĞDURU OLDUĞUNUZ BU SÜREÇTE HERHANGİ GELİR ELDE ETTİNİZ Mİ?

Mendil ve su satmaya başlamasının ardından Sami isimli kişi kendilerinden kazandığı paraları istemiş ve saklayacağını söylemiştir. Mağdur paraları gönüllü olarak Sami isimli kişiye vermiştir. Üç ay sonra Sami isimli kişiden paraları ailesine göndermek için istediğinde Sami isimli kişi herhangi bir para vermeyeceğini kalacak ve yiyecek masrafları için o parayı kendisinden aldığını söylemiştir. Bunun üzerine mağdur kazandığı paraların

bir kısmını saklamaya başlamıştır. Sami isimli kişinin bunu fark etmesi üzerine mağduru ve kardeşini dövmüştür ve akşamları yemek vermemiştir. Sakladıkları paraları bularak almıştır. Mağdur ve kardeşi yaklaşık beş ay çalışmıştır ancak kendilerinde hiç para bulunmamaktadır.

SORU 10 İNSAN TACİRLERİYLE ARANIZDA BORÇ İLİŞKİSİ KURULDU MU?

Borçlandırılmamıştır. Ancak kazandığı bütün parayı Sami isimli kişi almıştır.

SORU 11 TÜRKİYE'DE BULUNDUĞUNUZ SÜRE İÇERİSİNDE ÇALIŞMA ŞARTLARINIZI AÇIKLAR MISINIZ?

Verilen her işi yaptığını, arabaların camlarını sildiğini, su ve mendil sattığını beyan etmiştir. Çalışırken çok yorulduğunu belirtmiştir.

SORU 12 TÜRKİYE'YE BULUNDUĞUNUZ SÜREÇTE HAREKETLERİNİZ KISITLANMAKTA MIYDI?

Sami isimli kişinin evinde kaldığı süreçte Türkçe bilmediği için kimseyle konuşamamaktadır. Sami isimli kişi paraları sakladığını fark etmesi üzerine akşamları yemek vermemiştir ve Sami isimli kişinin kendisinden para sakladığını fark ettiği için mağduru ve kardeşini dövmüştür.

SORU 13 DAHA ÖNCE TÜRKİYE'DE BULUNDUNUZ MU? AYNI ŞEKİLDE TACİRLER TARAFINDAN ZORLA ÇALIŞTIRILDINIZ MI?

Hayır.

SORU 14 TÜRKÇE BİLİYOR MUSUNUZ? BİLİYORSANIZ NEREDE ÖĞRENDİNİZ?

Hayır.

DEĞERLENDİRME:

Mağdur ile yapılan mülakat neticesinde çocuğun babası tarafından tacirlere teslim edildiği, aracı kişinin Türkiye getirdiği görülmektedir. Çocuklar çalıştırmak amacıyla tedarik edilmiştir. Burada ülke sınırına sokmak, bir yerden bir yere götürmek amaç fiillerinin gerçekleştirildiği görülmektedir. Tacir, kişilerin çaresizliğinden yararlanarak çalıştırmış ve evinde barındırmıştır. Sami isimli tacir çocukların parasına el koymuş ve

emek sömürüsüne maruz bırakmıştır. Paralarını vermek istemeyen çocuklara şiddet uygulanarak korkutulmuştur.

Mağdurun çocuk olması sebebiyle araç fiiller aranmamış olup 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun İnsan Ticareti başlıklı 80. maddesinde; *“Zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak veya esarete tâbi kılmak ya da vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri ülkeye sokan, ülke dışına çıkararak, tedarik eden, kaçırarak, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk eden ya da barındıran kimseye sekiz yıldan on iki yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası verilir”* hükmü gereğince çocuğun çalıştırmak amacıyla Suriye'den getirilerek tedarik edildiği, barındırıldığı, ülke sınırına sokulduğu, bir yerden bir yere götürüldüğü ve zorla çalıştırılarak emek sömürüsüne maruz kaldığı görülmüştür. Çocuğun insan ticareti mağduru olduğu kanaatine varılmıştır.

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu kapsamında çocuğa yönelik insan ticareti mağduru olarak tanımlama işlemi yapılarak çocuğun barınma ve eğitim olanaklarından yararlanması sağlanmıştır. Çocuğa maddi destek sunulmuş olup Türkiye' de kalabilmesi amacıyla ikamet izni düzenlenmiştir.

EK 6: Beşinci Mülakat

2003 doğumlu D.K isimli çocuk ile yapılan mülakatta, 8.sınıfta babam beni okuldan aldı. Annem ve ben pencereden bile dışarıya bakamıyorduk. Kendimi bildiğimden beri babam kumar oynar, parasını kaybeder ve annemi, beni kardeşimi ve iki abimi döverdi. Abilerim X' e geldiğimizde babamdan kaçmak için başka bir şehre gittiler. Babam X' te S. isimli Suriyeli kadınla 14-50 yaşlarındaki kadınları evlendiriyordu. Bir kadını evlendirmişti ve evlendirdiği adam babama para vermişti. Daha sonra bu kadın evden kaçmış. Evlendiği adam da babamdan parasını istedi. Adama verecek parası yoktu. Bu olaydan sonra babam beni evlendirmek istedi. Eve gelen erkeklerin bazıları 40-50 yaşlarında evli kişilerdi. Ben evlenmek istemiyordum, okula gitmek istiyordum. Babama evlenmek istemediğimi söylediğimde beni dövüyordu. Omzuma, belime, kafama nereye vurabilirse beni dövüyordu. Eve gelenlerden babam 20 bin istiyordu. Hatta 50 bin veren bile olmuştu ama ben istemiyordum. Yaşadığımız ev harabe gibiydi. Evimizin kapısı yoktu ve çok kötü bir durumdaydık. Annem de beni kurtarmak için babamdan dayak yedi. Artık tüm bunlardan bıkmıştım. En son İstanbul'dan yirmi sekiz yaşlarında bir kişi beni istemeye gelmişti ailesiyle. Babasının ismi K. kendisinin ismi ise İ.' dir. Babam herkesin içinde yine hayır dememem için bana evlenmek isteyip istemediğimi sordu. Ben başımı eğdim sadece. Bunun üzerine babam beni 15 bine beni sattı, babam o aileden 5 bin TL aldı ve o akşam İstanbul'a gitmek için annem, babam, kardeşim, ben ve evlenmek üzere satıldığım aile yola çıktık. Üç gün İ.' nin, annesi ve babası ile birlikte aynı evde kaldık. Sonra babam büyük abimi aradı. Kız kardeşinin nişanı olacak gel dedi. Abim ve kız arkadaşı oraya geldi. Abim, on sekiz yaşından küçük kardeşim bu yaptığımız suç dedi ve bu işe karşı çıktı. Babam abimin üzerine yürüdü, araya İ' nin babası girdi. Ertesi gün abim aradı ve dini nikâh için diğer abimin de orada olmak istediğini beklemelerini söyleyerek zaman kazanmaya çalıştı. Dini nikâh olmadan yaklaşık üç saat önce abim polise zorla evlendirildiğime dair şikâyetle bulundu ve polisler beni kurtardı, dedi.

MAĞDUR MÜLAKAT TESPİT TUTANAĞI

KİMLİK BİLGİLERİ

ADI VE SOYADI :D.K.
BABA-ANA ADI :X-X
DOĞUM YERİ VE TARİHİ :HALEP-01.01.2003
NÜF KAY.OLD.YER :HALEP
İKAMETGAH ADRESİ :X
MEDENİ HALİ VE MESLEĞİ :BEKAR
MÜLAKATIN YAPILDIĞI YER :
MÜLAKAT TARİHİ VE SÜRESİ :22.03.2018-2 SAAT

SORU 1 İNSAN TACİRLERİYLE İLK NEREDE NE ZAMAN VE NASIL TEMAS KURDUNUZ?

Yaklaşık yedi yıl önce ülkesinde savaş olduğu için ailesiyle X' e gelmiştir. 8.sınıfa kadar okula gitmiştir. Babası tarafından okuldan alınmıştır ve evlenebileceği söylenmiştir. Eve yaşları 28-50 yaş aralığında evli ya da bekâr erkeklerin kendisini görmeye geldiğini beyan etmiştir.

SORU 2 TÜRKİYE'YE NASIL GETİRİLDİNİZ? (HANGİ YOL, GÜZERGÂH KULLANILARAK)

Suriye'de savaş olduğu için ailesiyle sınırı geçerek gelmiştir.

SORU 3 SİZE TÜRKİYE'DE NASIL BİR İŞ SÖZÜ VERİLDİ YA DA TÜRKİYE'YE HANGİ VAATLERLE GETİRİLDİNİZ?

Suriye'de savaş olduğu için ailesiyle sınırı geçerek gelmiştir.

SORU 4 TÜRKİYE'YE GELİRKEN SEYAHAT MASRAFLARINIZ KİM TARAFINDAN KARŞILANDI?

Ailesi tarafından karşılanmıştır.

SORU 5 TÜRKİYE'YE SEYAHAT ETMEK İÇİN GEREKLİ BELGELERİN SAHTE OLMASI SÖZ KONUSU MUDUR? (PASAPORT BİLGİLERİ SİZE Mİ AİTTİR?)

Pasaport ve kimlik yoktur.

SORU 6 TÜRKİYE'YE GELDİĞİNİZDE KİM TARAFINDAN KARŞILANDINIZ?

Karşılanmamıştır.

SORU 7 TÜRKİYE'YE GELMENİZDEN İTİBAREN NE KADAR SÜRE SONRA İSTİSMAR SÜRECİ BAŞLAMIŞTIR?

8.sınıfta kadar okula gittiğini daha sora okuldan alınarak evlendirilmek istediğini söylemiştir. Suriye' de babası tarafından annesi ve kendisinin pencereden bile dışarıya bakması yasaklanmıştır. Babasının kumar oynadığını para kaybettiğini annesini, kendisini, kardeşini ve iki abisini dövdüğünü belirtmiştir. Abileri babalarından kaçmak için başka bir şehre gitmiştir. Babası X' te S. isimli Suriyeli kadınla 14-50 yaşlarındaki kadınları evlendirmektedir. Bir kadını evlendirmiştir ve evlendirdiği adam babasına para vermiştir. Daha sonra bu kadın evden kaçmış ve evlendiği adam da babasından parasını geri istemiştir. Babasının verecek parasının olmadığını ve bu olaydan sonra kendisini evlendirmek istediğini beyan etmiştir. Eve gelen erkeklerin bazıları 40-50 yaşlarında evli kişiler olduğunu söylemiştir. Mağdur evlenmek istemediğini okula gitmek istediğini beyan etmiştir. Babasına evlenmek istemediğimi söylediğinde dayak yediğini anlatmıştır. Eve gelenlerden babası 20 bin istediğini 50 bin verenin olduğunu ancak mağdur yine de evlenmek istemediğini tekrarlamıştır. Yaşadıkları evi harabe olarak betimlemiştir ve kapısının olmadığını söylemiştir. Mağdur her şeyden bıktığını sırf bu yüzden evlenmeyi kabul ettiğini beyan etmiştir. En son İstanbul'dan yirmi sekiz yaşlarında bir kişi kendisini istemeye gelmiştir. Babasının kendisini 15 bine sattığını, o aileden 5 bin TL aldığını ve o akşam İstanbul'a gitmek için annesi, babası, kardeşi ve evlenmek üzere satıldığı ailenin yola çıktığını anlatmıştır. Üç gün evleneceği kişinin annesi ve babası ile birlikte aynı evde kaldıklarını daha sonra babasının büyük abisini ardağını, kız kardeşinin nişanı olacak gel diyerek çağırdığını beyan etmiştir. Abisi ve kız arkadaşı gelmiştir ve abisi on sekiz yaşından küçük olduğu için babasına karşı çıkmıştır. Dini nikâhın yapılacağı gün abisinin aradığını ve dini nikâh için diğer abisinin de orada olmak istediğini bu sebeple

beklemelerini söylemiştir. Dini nikâh olmadan yaklaşık üç saat önce abim polise zorla evlendirildiğime dair şikâyette bulunmuştur ve polisler mağduru kurtarmıştır.

SORU 8 TÜRKİYE’DE ÇALIŞMAYA NASIL ZORLANDINIZ?

Mağdur çalışmaya zorlanmamış olup para karşılığında evlendirilmek istenmiştir.

SORU 9 İNSAN TİCARETİ MAĞDURU OLDUĞUNUZ BU SÜREÇTE HERHANGİ GELİR ELDE ETTİNİZ Mİ?

Hayır.

SORU 10 İNSAN TACİRLERİYLE ARANIZDA BORÇ İLİŞKİSİ KURULDU MU?

Borçlandırılmamıştır.

SORU 11 TÜRKİYE’DE BULUNDUĞUNUZ SÜRE İÇERİSİNDE ÇALIŞMA ŞARTLARINIZI AÇIKLAR MISINIZ?

Mağdur çalışmaya zorlanmamış olup para karşılığında evlendirilmek istenmiştir.

SORU 12 TÜRKİYE’YE BULUNDUĞUNUZ SÜREÇTE HAREKETLERİNİZ KISITLANMAKTA MIYDI?

Mağdur her zaman ailesiyle kalmıştır ve okula gönderilmemiştir.

SORU 13 DAHA ÖNCE TÜRKİYE’DE BULUNDUNUZ MU? AYNI ŞEKİLDE TACİRLER TARAFINDAN ZORLA ÇALIŞTIRILDINIZ MI?

Hayır.

SORU 14 TÜRKÇE BİLİYOR MUSUNUZ? BİLİYORSANIZ NEREDE ÖĞRENDİNİZ?

Bilmemektedir.

DEĞERLENDİRME:

Mağdur savaştan kaçarak Türkiye’ye ailesiyle gelmiştir. Babasının paraya ihtiyacı olması sebebiyle 5 bin TL karşılığında zorla evlendirilmek istenmiştir. Mağdur evlenmek istememekte, eğitim hayatına devam etmek istemektedir. Mağdur abisi tarafından ihbar edilerek kurtarılmıştır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun İnsan Ticareti başlıklı 80. maddesinde; “Zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak veya esarete tâbi kılmak ya da vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri ülkeye sokan, ülke dışına çıkararak, tedarik eden, kaçırarak, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk eden ya da barındıran kimseye sekiz yıldan on iki yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası verilir” hükmü gereğince çocuğun ailesiyle birlikte savaştan kaçmak amacıyla Türkiye’ye gelmesi sebebiyle tedarik etme, ülke sınırına sokma, bir yerden bir yere götürme amaç fiilleri gerçekleşmemiş olsa dahi babası tarafından baskı ve şiddet uygulanarak, denetim olanaklarından yararlanılarak ve nüfusun kötüye kullanılmasıyla çocuğun evlendirilmek istenmesinden dolayı insan ticareti mağduru olduğu kanaatine varılmıştır.

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu kapsamında çocuğa yönelik insan ticareti mağduru olarak tanımlama işlemi yapılarak çocuğun barınma ve eğitim olanaklarından yararlanması sağlanmıştır. Çocuğa maddi destek sunulmuş olup Türkiye’de kalabilmesi amacıyla ikamet izni düzenlenmiştir.

EK 7: Altıncı Mülakat

2001 doğumlu Ahmad Z. isimli çocukla yapılan mülakatta, yaklaşık 3 yıl önce ailem kaçakçılara 1500 Dolar verdi. Okumam için beni Türkiye'ye gönderdi. Afgan ve Paki bir grupla İran'a geldim orada üç gün kaldım. Onlarla Türkiye kaçak girdim. X ilinde otogarda M. beni karşıladı. Kalacağım eve getirdi. On üç kişi ile orada kalmaya başladım. M. beni okula kaydettirecekti ama kaydettirmedi. X' de M'nin beni yerleştiği evde yaklaşık üç yıldır yaşıyorum. Eve yerleştikten yaklaşık altı ay sonra, duş aldığım sırada M. gizli bir şekilde beni cep telefonuna videoya almış. Daha sonra evdeki diğer kişilerle benim görüntülerimi paylaşmış. Y. V. isimli kişi eğer onunla cinsel ilişkiye girmezsem görüntülerimi internete koyacağını söyleyerek tehdit etti ve zorla bana tecavüz etti. Yaklaşık 2,5 yıl Y.V. tarafından tecavüze uğradım. Diğer ev arkadaşlarım da bana tecavüz edildiğini duydu ve F., S., E., A, Y.V., isimli kişiler tarafından da yaklaşık 2.5 yıldır tecavüze uğruyorum. S. isimli kişi tarafından fiziksel tacize uğradım. Bana tecavüze etmeye başladıkları ilk günlerde beni zorla bir dükkâna götürdüler ve beni dövdüler, kolumu kırdılar ve göğsüme ütü bastırdılar, hala izleri durmaktadır. İstediklerini yapmazsam beni öldürmekle tehdit ettiler. Birkaç defa evden kaçmaya çalıştım ama beni yakalayıp dövdüler. Eve kapattılar. Bu süre boyunca bana çeşitli işler buldular ve çalıştım. Sadece işe gitmeme izin veriyorlardı. 2,5 yıldır çalıştığım işten kazandığım parayı da elimden aldılar. En son S. isimli ev arkadaşım bana terzide iş buldu. Günde yaklaşık on üç saat çalışıyordum ve 1200 TL maaş alıyordum ama bu parayı da S. elimden alıyordu. Dışardan başkalarını da eve getirip beni cinsel ilişkiye girmem için zorluyorlardı. Bir gece evden kaçtım ve yolda giderken benim gibi Pakistan uyruklu H. ile tanıştım, onun yanına sığındım ve on iki gün orada kaldım. Orada kalırken yanlarından kaçtığım kişilerin beni öldürmek için aralarında para topladıklarını öğrenince polise gidip şikâyetçi oldum. Daha önce yanında çalıştığım patronuma durumu anlatmak istedim ama bana tecavüz eden kişilerden birinin patronuma benimle birlikte olabileceğini söyledi. O yüzden kimseden yardım isteyemedim, dedi.

MAĞDUR MÜLAKAT TESPİT TUTANAĞI

KİMLİK BİLGİLERİ

ADI VE SOYADI :Ahmad Z.
BABA-ANA ADI :X-X
DOĞUM YERİ VE TARİHİ :PAKİSTAN-2001
NÜF KAY. OLD. YER :PAKİSTAN
İKAMETGÂH ADRESİ :X
MEDENİ HALİ VE MESLEĞİ :BEKÂR
MÜLAKATIN YAPILDIĞI YER :

SORU 1 İNSAN TACİRLERİYLE İLK NEREDE NE ZAMAN VE NASIL TEMAS kurdunuz?

Yaklaşık üç yıl önce Türkiye'ye geldiğini, M. isimli kişinin bir eve yerleştirdiğini, Pakistan uyruklu on üç kişi ile o evde kaldığını, Türkiye'ye geldikten yaklaşık altı ay sonra da bu kişiler tarafından istismar sürecinin başladığını beyan etmiştir.

SORU 2 TÜRKİYE'YE NASIL GETİRİLDİNİZ? (HANGİ YOL, GÜZERGÂH KULLANILARAK)

Pakistan'da kaçakçılara 1500 dolar verdiğini, kaçakçının kendisini Afgan ve Paki bir grup kişiyi İran'a getirdiğini, İran'da üç gün kaldığını, İran'dan Türkiye'ye de kaçak olarak geldiğini ve X otogarına geldiğinde M. isimli kişinin kendisini karşıladığını beyan etmiştir.

SORU 3 SİZE TÜRKİYE'DE NASIL BİR İŞ SÖZÜ VERİLDİ YA DA TÜRKİYE'YE HANGİ VAATLERLE GETİRİLDİNİZ?

Kaçakçının Türkiye'de kendisine okula yerleştireceğini söylemiştir. Mağdur geliş amacını okumak olarak belirtmiştir.

SORU 4 TÜRKİYE'YE GELİRKEN SEYAHAT MASRAFLARINIZ KİM TARAFINDAN KARŞILANDI?

Ailesi tarafından karşılanmıştır.

SORU 5 TÜRKİYE'YE SEYAHAT ETMEK İÇİN GEREKLİ BELGELERİN SAHTE OLMASI SÖZ KONUSU MUDUR? (PASAPORT BİLGİLERİ SİZE Mİ AİTTİR?)

Pasaport ve kimlik yoktur.

SORU 6 TÜRKİYE'YE GELDİĞİNİZDE KİM TARAFINDAN KARŞILANDINIZ?

M. isimlim kişi tarafından karşılanmıştır.

SORU 7 TÜRKİYE'YE GELMENİZDEN İTİBAREN NE KADAR SÜRE SONRA İSTİSMAR SÜRECİ BAŞLAMIŞTIR?

Türkiye'de kendisini M. isimli kişi karşılamıştır ve okutacağını vaat etmiştir. On üç kişinin kaldığı eve götürmüştür. Eve yerleştikten yaklaşık altı ay sonra M. isimli kişi tarafından mağdur banyo yaptığı sırada videoya çekilmiştir. Görüntüleri diğer ev arkadaşlarıyla paylaşılmıştır ve internete koymakla tehdit edilmiştir. Y.V. isimli kişi kendisiyle birlikte olmazsa görüntüleri internete koyacağını söyleyerek tehdit etmiştir. Mağdura Y.V. tarafından tecavüz edilmiştir. Evde tecavüz edildiğinin öğrenilmesinin ardından 5 kişi daha tecavüz etmiştir ve 2,5 yıl boyunca cinsel istismar süreci devam etmiştir. Tecavüz edilmeye başlandığı günlerde mağdur bir dükkâna götürülerek darp edilmiş kolu kırılarak ve üzerine ütü basılarak ve şiddete uğramıştır. Vücudunda izleri mevcuttur. Oradan kurtulmak için evden kaçmaya çalışmıştır. Ancak istismarcılar tarafından yakalanarak dövülmüştür. İstediklerini yapmazsa öldürülmekle tehdit edilmiştir. Birkaç defa evden kaçmaya çalışmıştır ancak yakalanıp dövülmüştür. Eve kapatılmıştır. Bu süre boyunca istismarcıların çeşitli işler bulduklarını ve çalıştığını beyan etmiştir. Sadece işe gitmesine izin verilmiştir. 2,5 yıldır çalıştığı işten kazandığı para da elinden alınmıştır. En son S. isimli ev arkadaşım mağdura terzide iş bulmuştur. Günde yaklaşık on üç saat çalışmıştır. Bunun karşılığında 1200 TL maaş aldığını ama bu parayı da S.'nin elinden aldığını söylemiştir. Dışardan başkaları da eve getirip cinsel ilişkiye girmesi için zorlanmıştır. Bir gece evden kaçarak Pakistan uyruklu H. ile tanışmıştır ve onun yanına sığınmıştır. On iki gün orada kalmıştır. Orada kalırken yanlarından kaçtığı kişilerin kendisini öldürmek için aralarında para topladıklarını öğrenince polise gidip şikâyetçi olmuştur. Daha önce yanında çalıştığı patronuna durumu anlatmak istemiştir ama kendisine tecavüz eden kişilerden birinin patronuna mağdur ile

birlikte olabileceğini söylediğini o yüzden kimseden yardım isteyemediğini beyan etmiştir.

SORU 8 TÜRKİYE’DE ÇALIŞMAYA NASIL ZORLANDINIZ?

Türkiye’de istismar süreci tecavüz edilerek başlamıştır. Tecavüz edilen kişiler tarafından kendisine iş bulunmuş sadece işe gitmesi için evden çıkmasına izin verilmiştir. Kazandığı para tecavüz eden kişiler tarafından elinden alınmıştır.

SORU 9 İNSAN TİCARETİ MAĞDURU OLDUĞUNUZ BU SÜREÇTE HERHANGİ GELİR ELDE ETTİNİZ Mİ?

Kazandığı bütün para elinden alınmıştır.

SORU 10 İNSAN TACİRLERİYLE ARANIZDA BORÇ İLİŞKİSİ KURULDU MU?

Borçlandırılmamıştır.

SORU 11 TÜRKİYE’DE BULUNDUĞUNUZ SÜRE İÇERİSİNDE ÇALIŞMA ŞARTLARINIZI AÇIKLAR MISINIZ?

Türkiye’de istismar süreci tecavüz edilerek başlamıştır. Tecavüz edilen kişiler tarafından kendisine iş bulunmuş sadece işe gitmesi için evden çıkmasına izin verilmiştir. Son bulunduğu işte günde on üç saat çalışması istemiştir.

SORU 12 TÜRKİYE’YE BULUNDUĞUNUZ SÜREÇTE HAREKETLERİNİZ KISITLANMAKTA MIYDI?

Dışarı çıkması yasaklanmıştır. Sadece işe gitmesine izin verilmiştir. Mağdur kaçmaya çalıştığını ancak yakalanıp dövüldüğünü beyan etmiştir.

SORU 13 DAHA ÖNCE TÜRKİYE’DE BULUNDUNUZ MU? AYNI ŞEKİLDE TACİRLER TARAFINDAN ZORLA ÇALIŞTIRILDINIZ MI?

Hayır.

SORU 14 TÜRKÇE BİLİYOR MUSUNUZ? BİLİYORSANIZ NEREDE ÖĞRENDİNİZ?

Bilmemektedir.

DEĞERLENDİRME:

Eğitim amacıyla illegal yollardan Türkiye'ye giriş yapan Ahmad Z. duş aldığı sırada videoya çekilmiştir ve bu görüntüler üzerinden tehdit edilerek cinsel sömürüye maruz bırakılmıştır. Tecavüz edilmesinin yanı sıra şiddet uygulanmış ve sadece iş gitmesi için dışarıya çıkmasına izin verilmek suretiyle esarete tabi tutularak kaçması engellenmek istenmiştir. 1200 TL maaş karşılığında günde on üç saat çalıştığını ve kazandığı paranın elinden alındığını beyan eden mağdur hem işvereni tarafından fazla çalıştırılması suretiyle hem de kazandığı paranın elinden alınması ile emek sömürüne maruz kalmıştır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun İnsan Ticareti başlıklı 80. maddesinde; *“Zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak veya esarete tâbi kılmak ya da vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri ülkeye sokan, ülke dışına çıkararak, tedarik eden, kaçırarak, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk eden ya da barındıran kimseye sekiz yıldan on iki yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası verilir”* hükmü gereğince çocuğun tehdit ve şiddet uygulanarak cinsel ve emek sömürüsüne maruz kalması sebebiyle insan ticareti mağduru olduğu kanaatine varılmıştır.

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu kapsamında çocuğa yönelik insan ticareti mağduru olarak tanımlama işlemi yapılarak çocuğun barınma ve eğitim olanaklarından yararlanması sağlanmıştır. Çocuğa maddi destek sunulmuş olup Türkiye' de kalabilmesi amacıyla ikamet izni düzenlenmiştir.

EK 8: Yedinci Mülakat

Ürdün uyruklu 2003 doğumlu S. M. isimli çocukla yapılan mülakatta çocuk, *ben ve ailem yaklaşık iki yıl önce Ürdün'den Türkiye'ye geldik. Türkiye'de annemin babası, eşi ve çocukları var. Annemin babası ve annesi ayrılır. Dedem tekrar evlenmiş ve ailesi ile X' e yerleşmiş. Ananem ise Beyrut'tadır. Ben, babam, annem, abim ve kız kardeşim X' de yaklaşık bir yıl yaşadık. Daha sonra ailemle dedemin yanına yerleştik. Babam sigara, alkol ve uyuşturucu kullanır. İşe gitmez. Çalışmaz. Dedemin ve ailesinin yanında yaklaşık altı ay kaldık. Dedemin eşi babamı istemedi, sadece anneme bakacağını söyledi. Bana ve abime iş bulun dedi, babamı da kovdu. Ben bir terzinin yanında işe başladım, abim de telefoncunun yanında çalışmaya başladı. Dedemin eşi babamı evden kovunca babam, abim ve ben bir hotele gittik. Babam Ürdün'e dönmeye karar verdi. Annem benim gitmemi istemedi. Abim ve ben Ürdün'e dönmeden önce annemi ve dedemi ziyaret etmek için gittik. Annem orda beni babama seninle ilgili her şeyi anlatırım diye tehdit etti. Ürdün'de iken on dört yaşında arkadaşım tarafından tecavüze uğradım ve okulumu bitiremedim. Babam bunları bilmiyor. Annem bunları babama anlatacağını söyleyince koktum ve babamın yanına gitmedim. Abim ve babam Ürdün'e döndüler. Ben annemle dedemin yanında kaldım. Annemin bir akrabası beni biri ile tanıştırmak istedi. Bu kişi 50'li yaşlarında evli ve üç çocuğu olan Cengiz isimli kişidir. Cengiz dedemin evine benimle tanışmak için geldi. Bana ne istersem alacağını, para vereceğini, her dediğimi yapacağını söyledi. Telefonum yoktu ve bana telefon aldı, 1000 TL para verdi. Anneme de 5000 TL para verdi. Ben onu istemiyordum. Bize bir sitede ev tuttu. Dedemin evinden oraya yerleştik. Kiramızı, ev masraflarımızı Cengiz ödüyordu. Ayrıca anneme aylık 3500 TL veriyordu. Cengiz her ay bir haftalığına geliyordu. Geldiğinde benim odamda benimle cinsel birliktelik yaşıyordu. Ben Cengiz'i istemiyordum, okula gitmek ve yaşlıtlarım gibi olmak istiyordum. Annem beni düşünseydi buna izin vermezdi. Ben anneme ve Cengiz'e hiçbir şey söylemedim sadece kaçacağım günü bekledim. Cengiz bana on sekiz yaşımı doldurunca benimle evleneceğini, sonra da on dokuz yıllık eşi ile benim aynı evde kalacağımızı, benim ona ve eşine bakacağımı çünkü eşinin yaşlandığını söyledi. Cengiz ve ailesi İsviçre'de yaşıyorlar. Yazları tatil için gelmişlerdi. Bizim oturduğumuz sitede kalıyorlardı. Cengiz'in on sekiz yaşındaki oğlu ve on beş yaşındaki baldızı ile arkadaş oldum. Başta onların Cengiz'in oğlu ve baldızı olduğunu bilmiyordum. Sonra baldızı bana tüm sırlarını anlattı. Ben de ona ve oğluna Cengiz'in*

benimle evlenmek istediğini söyledim. Fotoğrafları gösterdim. Cengiz bunu öğrenince elimden telefonu aldı, beni eve kapattı, beni dövdü. Bir ay evden dışarıya çıkmadım, olaydan sonraki iki hafta boyunca odamdan çıkmama izin vermediler, elimden telefonumu aldılar. Cengiz eve geliyor annemle konuşuyor ve gidiyordu. Bir ay sonra Cengiz'in ailesi İsviçre'ye geri döndü ve bana da annemle dışarıya çıkmama izin verdi. Daha sonra Cengiz bize başka bir ev tuttu ve oraya taşındık. Ben evden dışarıya çıkabilmek için anneme yalan söylüyordum, spora gidiyorum diye çıkıyordum. Bir gün bir kafeye gittim ve oranın sahibi olan Filistinli S. isimli kadınla tanıştım. Ona yaşadığım durumu anlattım. Cengiz'i istemediğimi, okula gitmek istediğimi, annemin beni düşünmediğini söyledim. O da bana burada kalacağına ananenin yanına Beyrut'a git, orada okula da gidersin, ananen sana bakar diye akıl verdi. Ben de ananeme ulaştım ve yanına gelmek istediğimi söyledim. O da bana uçak biletinin yarısını gönderdi, kalanını da evden Cengiz'in bana verdiği para ile tamamladım. Evden spora gidiyorum diye çıktım ve havaalanına gittim, ama aranmam olduğu için beni polise teslim ettiler. Aranmayı da babam koydurmuştur. Çünkü o bana telefonda bunu söylemişti ancak ben yine uyuşturucu almıştır diye inanmamıştım. Ben çocuk yurduna yerleştirdikten sonra annem ve Cengiz ile telefonda konuştum. Annem seni okula göndereceğim, sen ne istersen o olacak dedi. Cengiz de beni sevdiğini, onu istemezsem onunla evlenmeyeceğini, beni okula göndereceğini ve beni doktor yapacağını, ona dönmezsem çocuklarını ve kendisini öldüreceğini söyledi, dedi

MAĞDUR MÜLAKAT TESPİT TUTANAĞI

KİMLİK BİLGİLERİ

ADI VE SOYADI :S.M.
BABA-ANA ADI :X-X
DOĞUM YERİ VE TARİHİ :ÜRDÜN-2003
NÜF KAY. OLD. YER :ÜRDÜN
İKAMETGÂH ADRESİ :X
MEDENİ HALİ VE MESLEĞİ :BEKÂR
MÜLAKATIN YAPILDIĞI YER :

SORU 1 İNSAN TACİRLERİYLE İLK NEREDE NE ZAMAN VE NASIL TEMAS KURDUNUZ?

Dedesinin evinde kalırken annesi ve bir akrabası sayesinde Cengiz isimli kişi ile evlendirmek amacıyla temas kurulmuştur. Cengiz isimli kişi ayda bir haftalığına mağdurun yanına gelerek cinsel istismarda bulunmuştur.

SORU 2 TÜRKİYE'YE NASIL GETİRİLDİNİZ? (HANGİ YOL, GÜZERGÂH KULLANILARAK)

Ailesiyle birlikte yasal olarak Türkiye' ye giriş yapmıştır.

SORU 3 SİZE TÜRKİYE'DE NASIL BİR İŞ SÖZÜ VERİLDİ YA DA TÜRKİYE'YE HANGİ VAATLERLE GETİRİLDİNİZ?

Daha iyi bir ülkede yaşamak amacıyla ailesiyle gelmiştir.

SORU 4 TÜRKİYE'YE GELİRKEN SEYAHAT MASRAFLARINIZ KİM TARAFINDAN KARŞILANDI?

Ailesi tarafından karşılanmıştır.

SORU 5 TÜRKİYE'YE SEYAHAT ETMEK İÇİN GEREKLİ BELGELERİN SAHTE OLMASI SÖZ KONUSU MUDUR? (PASAPORT BİLGİLERİ SİZE Mİ AİTTİR?)

Geçerli pasaportu mevcuttur.

SORU 6 TÜRKİYE'YE GELDİĞİNİZDE KİM TARAFINDAN KARŞILANDINIZ?

Ailesiyle gelerek dedesinin evine yerleşmişlerdir.

SORU 7 TÜRKİYE'YE GELMENİZDEN İTİBAREN NE KADAR SÜRE SONRA İSTİSMAR SÜRECİ BAŞLAMIŞTIR?

Türkiye'ye geldikten yaklaşık 1,5 yıl sonra istismar süreci başlamıştır. Dedesinin evinde annesi ve dedesiyle birlikte kalan mağdur bir akrabalarının aracılığıyla Cengiz isimli kişi ile evlendirilmek istenmiştir. Cengiz isimli kişi 50'li yaşlarda evli ve İsviçre' de yaşayan biridir. Her ay bir haftalığına Türkiye'ye gelerek mağdur ile birlikte olmuş ve cinsel istismarda bulunmuştur. Mağdurun annesine düzenli olarak para vermekte evin bütün masraflarını karşılamaktadır. Mağduru ikinci eşi olarak almak istemekte ve ilk eşiyle aynı evde kalacağını söylemektedir. Mağdurun Cengiz isimli kişinin oğluna olanları anlatması ile şiddet görmüştür ve evden çıkması yasaklanmıştı. Cengiz isimli kişi tarafından başka bir eve taşınması sağlanmış olup dışarıya annesinden izin alarak ve yalan söyleyerek çıkmak durumunda kalmıştır.

SORU 8 TÜRKİYE'DE ÇALIŞMAYA NASIL ZORLANDINIZ?

Mağdur Türkiye' de çalışmaya zorlanmamış olup kendisinden yaşça büyük bir kişiyle evlendirilmek istenmiştir. Cengiz isimli kişi çocukla birlikte olarak cinsel sömürde bulunmuştur.

SORU 9 İNSAN TİCARETİ MAĞDURU OLDUĞUNUZ BU SÜREÇTE HERHANGİ GELİR ELDE ETTİNİZ Mİ?

Cengiz isimli kişi kendisine 1000 TL ve telefon vermiştir. Ev masraflarını ödemiştir ve mağdurun annesine düzenli olarak maddi destekte bulunmuştur.

SORU 10 İNSAN TACİRLERİYLE ARANIZDA BORÇ İLİŞKİSİ KURULDU MU?

Borçlandırılmamıştır.

SORU 11 TÜRKİYE'DE BULUNDUĞUNUZ SÜRE İÇERİSİNDE ÇALIŞMA ŞARTLARINIZI AÇIKLAR MISINIZ?

Mağdur kısa bir süre terzinin yanında çalışmıştır. Daha sonra Crngiz isimli kişi ile evlendirilmek istenmiş olup Cengiz isimli kişi tarafından cinsel sömürüye maruz kalmıştır.

SORU 12 TÜRKİYE'YE BULUNDUĞUNUZ SÜREÇTE HAREKETLERİNİZ KISITLANMAKTA MIYDI?

Cengiz isimli kişinin çocuğuna babasının kendisiyle evlenmek istediğini söylemesi ve fotoğrafları göstermesinin üzerine dışarı çıkması yasaklanmıştır. Bir süre sonra dışarı çıkmasına izin verilmiş olsa da mağdur dışarı çıkmak için annesine yalan söylemek durumunda kalmıştır.

SORU 13 DAHA ÖNCE TÜRKİYE'DE BULUNDUNUZ MU? AYNI ŞEKİLDE TACİRLER TARAFINDAN ZORLA ÇALIŞTIRILDINIZ MI?

Hayır.

SORU 14 TÜRKÇE BİLİYOR MUSUNUZ? BİLİYORSANIZ NEREDE ÖĞRENDİNİZ?

Bilmemektedir.

DEĞERLENDİRME:

Babasının yanına Ürdün' e dönmek isteyen mağdur annesi tarafından 14 yaşında yaşadığı talihsiz olayın babasına söylenmesi ile tehdit edilerek Türkiye' de kalması sağlanmıştır. Annesi tarafından mağdurun evlendirilme vaadiyle kendisinden yaşça büyük ve evli bir kişiyle cinsel birliktelik yaşaması istenmiştir. Anne bu durum karşılığında para elde etmiştir. Çocuğun evden özgürce çıkamaması ve yalana başvurarak dışarı çıkması esaret benzeri uygulamadır.

5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun İnsan Ticareti başlıklı 80. maddesinde; “Zorla çalıştırmak, hizmet ettirmek, fuhuş yaptırmak veya esarete tâbi kılmak ya da vücut organlarının verilmesini sağlamak maksadıyla tehdit, baskı, cebir veya şiddet uygulamak, nüfuzu kötüye kullanmak, kandırmak veya kişiler üzerindeki denetim olanaklarından veya çaresizliklerinden yararlanarak rızalarını elde etmek suretiyle kişileri ülkeye sokan, ülke dışına çıkararak, tedarik eden, kaçıran, bir yerden başka bir yere götüren veya sevk eden ya da barındıran kimseye sekiz yıldan on iki yıla kadar hapis ve on bin güne kadar adli para cezası verilir, hükmü gereğince çocuğun annesi tarafından tehdit edilerek Türkiye’

de kalmasının sağlanması, zorla evlendirilmek istenmesi ve evleneceğini vaat eden kişi tarafından cinsel olarak sömürülmesi ve esarete tabi tutulması göz önüne alındığından insan ticareti mağduru olduğu kanaatine varılmıştır.

6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu kapsamında çocuğa yönelik insan ticareti mağduru olarak tanımlama işlemi yapılarak çocuğun barınma ve eğitim olanaklarından yararlanması sağlanmıştır. Çocuğa maddi destek sunulmuş olup Türkiye’de kalabilmesi amacıyla ikamet izni düzenlenmiştir.

EK 9: Mülakatlarda Yer Alan Vakaların Psikolojik Değerlendirilmeleri İle İlgili Olarak Alınan Uzman Görüşü

Mülakatlarda yer alan vakaların psikolojik değerlendirilmeleri Psikolog Sevil GÜMÜŞ¹¹⁵ tarafından yapılmıştır¹¹⁶.

1- Birinci Mülakatta Yer Alan Vaka İçin Psikolojik Değerlendirme

Afganistan uyruklu T.S ile yapılan mülakatta, çocuğun illegal yollarla ülkesinden Türkiye'ye gelirken travmatik bir deneyime maruz kaldığı öğrenilmiştir. On üç yaşındaki T.S' nin tek başına illegal yollarla güvenli olmayan bir şekilde ülkesinden çıkması ve ölüm tehdidi (askerlerin havaya ateş açması) ile karşılaşması travmatik bir durumu işaret etmektedir. Çocuğun Türkiye'ye geldikten sonra çalışmaya başladığı iş ve çalışma ortamının fiziksel, duygusal ve bilişsel gelişimine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Çocuğun temel ihtiyaçları olan yiyecek, barınma, öz bakım ve temizlik, vb. olanakların yetersiz ya da hiç olmadığı öğrenilmiştir. Çocuğun elli beş gün boyunca hiç gün ışığı görmemesi; diğer çalışanlar tarafından izole edilmesi, dışlanması; beslenme olanaklarının kısıtlı ya da hiç olmaması; üzerinden kapının kilitlenmesi, dışarıya çıkamaması; fiziksel olarak ağır ve adaletsiz çalışma şartlarının varlığı çocuğun fiziksel, bilişsel ve duygusal gelişimini olumsuz etkilemiştir. Çocuğun ailesinden uzak olması, onlarla iletişim kuramaması, dilini bilmediği bir ülkede var olmaya çalışması, gibi olumsuz etkiler çocuğun terk edilmişlik hissine, aidiyet duygusunun gelişmemesine ve güven duygusunun örşelenmesine yol açtığı gibi çocuğun daha sonraki yaşamını da etkileyebilme potansiyeline sahiptir.

2- İkinci Mülakatta Yer Alan Vaka İçin Psikolojik Değerlendirme

Pakistan uyruklu S.Y ile yapılan mülakatta, çocuğun istemediği halde Türkiye'ye çalışmak için getirildiği ve babasının bu duruma karşı çıkmaması nedeniyle çocukta öfke ve kırgınlık duygularına yol açtığı anlaşılmıştır. Çocuğun dilini bilmediği bir ülkede, ortak dil ve kültürü paylaştığı kişilerin yanında çalışması ve onlarla yaşaması çocuk için duygusal bir bağlılığı beraberinde getirmektedir. Yaklaşık iki yıl boyunca birlikte kaldığı aile tarafından fiziksel ve duygusal şiddete maruz kalmasına rağmen kaçma girişiminin

¹¹⁵ İstanbul İl Göç İdaresi Müdürlüğü Kurum Psikoloğu

¹¹⁶ S GÜMÜŞ ile sözlü görüşme.

olmaması bu bağılılığı göstermektedir. Çocuğun aile tarafından salonda yerde yatırılması, birlikte yemek yemesine izin verilmemesi izolasyona ve aidiyet duygusunun gelişmemesine neden olmaktadır. Çocuğun zaman zaman fiziksel şiddete uğraması ve başkalarıyla konuşmasının engellenmesi aşağılık kompleks gelişimine ve olumsuz sosyal, duygusal gelişime yol açmaktadır. S.Y' nin ergenlik çağında olması ve diğer kişilerin yanında aşağılanması, aileye karşı oluşan duygusal bağılılığın kırılmasını ve maruz kaldığı fiziksel ve duygusal şiddetten kaçmasını sağlamıştır.

3- Üçüncü Mülakatta Yer Alan Vaka İçin Psikolojik Değerlendirme

Suriye uyruklu W.B isimli çocuğun, dilendiricilik yaptırılmak amacıyla ülkesinden Türkiye'ye getirilmesi vakasında; öncelikle çocukla güven bağı kurmak amacıyla olumlu ilişki kurulmaya çalışılmıştır. Çocuğa iyi para kazanacağı ve mutlu olacağı, sakız ve su satacağı vaat edilmiştir. Daha sonra çocuğa dilendiricilik yapacağı söylendiğinde çocuğun karşı çıkması ile kurulmaya çalışılan güven bağının yerini korkutma ve fiziksel şiddet almıştır. Çocuğun üzerinde baskı ve korku duygusu oluşturulmuştur. W.B üzerinde baskı oluşturma amacıyla her gün 100 lira üzerinde para getirmesi istenmiş ve çocuk bu hedefe ulaşamazsa şiddete maruz kalmıştır. Çocuğun üzerinde oluşan öğrenilmiş çaresizlik duygusu ile çocuk kaçmamış ve bu hedef miktara ulaşmaya çalışmıştır. Çocuğun maruz kaldığı travmatik deneyimin, çocuğun fiziksel, duygusal ve bilişsel gelişimini olumsuz etkileyeceği düşünülmektedir.

4- Dördüncü Mülakatta Yer Alan Vaka İçin Psikolojik Değerlendirme

Suriye uyruklu M.T isimli çocuğun, ailesi tarafından su ve mendil satması için Türkiye'ye getirildiği vakada; öncelikle çocukla güven bağı kurulmaya çalışılmıştır. Çocuğa işin kolay olduğu ve 800 lira kazanacağı şeklinde yapacağı iş güzel gösterilmiştir. Çocuğun yaşına göre uzun saatlerce çalışması ve elindeki paranın kandırılma yoluyla alınması çocuk için güven duygusunun örselenmesine yol açabilmektedir. Ayrıca çocuğun fiziksel şiddete maruz kalmasına rağmen gidecek başka kimsesinin olmaması çocukta çaresizlik ve korku duygularına yol açabilmektedir. Çocuğun yaklaşık beş ay boyunca yaşadığı bu çaresizlik ve korku duyguları çocuğun duygusal, davranışsal ve bilişsel gelişimini olumsuz etkileyebilmektedir.

5- Beşinci Mülakatta Yer Alan Vaka İçin Psikolojik Değerlendirme

Suriye uyruklu D.K isimli çocuğun babası tarafından zorla evlendirilmek istenen vakada; çocuğun babası tarafından fiziksel ve duygusal şiddete maruz kaldığı anlaşılmıştır. D.K' nın babasının kendisine şiddet uygulaması ve aile üyelerine de şiddet uygulamasına tanıklık etmesi travmatik bir deneyime işaret etmektedir. Ayrıca eve kendisi ile evlenmek için erkeklerin gelmesi, babanın çocuğu evlenmesi için zorlaması, çocuğun korku, çaresizlik ve endişe duyguları ile babaya karşı öfke ve kızgınlık duyguları yaşamasına yol açtığı düşünülmektedir. Çocuğun baba tarafından sistematik olarak baskı ve şiddet görmesi çocuğun davranışsal, duygusal ve bilişsel gelişimini olumsuz etkileyebileceği düşünülmektedir.

6- Altıncı Mülakatta Yer Alan Vaka İçin Psikolojik Değerlendirme

Pakistan uyruklu Ahmad Z. isimli çocuğun okula gitme amacıyla Türkiye'ye geldiği vakada, 13 kişi tarafından tecavüze uğradığı; şantaj, şiddete maruz kaldığı ayrıca korku, endişe ve çaresizlik duyguları yaşadığı anlaşılmıştır. Çocuğun travmatik bir deneyim yaşadığı düşünülmektedir. Çocuğun dilini bilmediği bir ülkede, ortak dil ve kültürü paylaştığı kişiler tarafından cinsel ve duygusal istismara uzun süreli maruz kalması çocukta bilişsel, davranışsal ve duygusal olarak olumsuz etkilere yol açtığı düşünülmektedir. Çocuğun şüphencilik, karar vermekte zorlanma, obsesif düşünceler, güvensizlik gibi olumsuz belirtiler sergilediği gözlenmiştir. Çocuğun ailesi ile iletişime geçememesi, istismar sürecinin uzun süre devam etmesi ve dilini bilmediği bir ülkede yardım isteyememesi gibi unsurlar çocukta terk edilmişlik hissine ve güven duygusunun örselenmesine yol açabileceği düşünülmektedir.

7- Yedinci Mülakatta Yer Alan Vaka İçin Psikolojik Değerlendirme

Ürdün uyruklu S.M isimli çocuğun annesi tarafından zorla evlendirilmeye çalışıldığı vakada; çocuğun zorla evlendirildiği kişi tarafından cinsel istismara maruz kaldığı anlaşılmıştır. Çocuğun annesi ile birlikte yaşadığı eve istismarcının belli aralıklarla gelip çocuğa cinsel istismarda bulunduğu ve annenin bu duruma göz yumduğu öğrenilmiştir. Çocuk maruz kaldığı bu duruma annesinin yol açtığını ve onu korumadığını, onu sevseydi annesinin böyle bir duruma sessiz kalamayacağını düşünülmektedir. Bu düşünceler çocukta anneye karşı kızgınlık, öfke ve güvensizlik duygularına yol açmaktadır. Çocuğun daha önce yaşamış olduğu tecavüz vakasında annesinin bu durumu babasına söylemekle çocuğu tehdit ettiği ve çocuğu korkuttuğu, bu travmatik deneyimden çocuğu sorumlu tuttuğu hissini çocuğa vermiştir. Çocuk suçluluk

duygusu ile annesinin istediklerini yapmaya devam etmiştir. Çocuğun yaşadığı her iki travmatik deneyim çocukta duygusal, davranışsal ve bilişsel olumsuzluklara yol açmıştır.

EK 10: İnsan Ticareti Suçu Konusu İle İlgili Olarak Alınan Uzman Görüşü

Dr. Pedagog Yüksel SEÇKİN¹¹⁷ ile insan ticareti mağduru çocuklara nasıl yaklaşılması gerektiği konusunda ilgili olarak aşağıdaki görüşme yapılmıştır¹¹⁸:

Soru 1- İnsan ticareti suçuna maruz kaldığı düşünülen muhtemel mağdur çocuklar ile yapılan mülakatlarda çocukların genellikle mağduriyetlerinin farkında olmadıkları gözlemlenmektedir. Bu konuyla ilgili ne söyleyebilirsiniz?

Cevap: İnsan ticareti suçu kapsamında mağdur edilen çocukların kendi ailelerindeki yaşam şartları incelendiğinde genellikle bir çocuğun akıl, beden ve ruh sağlığının büyüyüp gelişmesini sağlayacak olumlu koşullar olmadığı görülür. Çocuk, birlikte yaşadığı ailesinde de fiziksel veya ruhsal açıdan istismara uğrayabilmektedir. Önceki yaşam koşullarının benzediği oranda ve çocuğun yaşının küçük olması oranında mağduriyetinin farkına varamaması söz konusu olur.

Soru 2- İnsan ticareti suçuna maruz kaldığı düşünülen muhtemel mağdur çocukların yaşadıklarını normalleştirmesinin sebebi nedir?

Cevap: İnsan ticareti suçu kapsamında mağdur edilen çocuk genellikle insan ticareti sorasındaki yaşadığı zorlukların içine doğmaktadır. Dolayısıyla eski hayatı ile yeni hayatı arasında büyük bir fark olmamaktadır. İçinde bulunduğu zor yaşam koşullarını yargılayabileceği, karşılaştırabileceği olumlu bir hayat modeli görmemiştir. Bilmediği, görmediği bir şeyi düşünebilmesi mümkün olmamaktadır.

Soru 3- Muhtemel çocuk mağdurlar ile yapılan mülakat aşamasında ve sonrasında çocukların mağduriyetlerini fark etmesi sağlanmalı mıdır? Çocuklara yaklaşım nasıl olmalıdır?

Cevap: Özellikle mağduriyetinin açıklanması gerekmez. Çocuğun mağdur edildiği ortamdan alınıp insani koşullarda yaşaması sağlamak, onun aradaki farkı anlamasını sağlayacaktır.

Soru 4- Muhtemel insan ticareti mağduru çocuklar ile yapılan mülakatlarda psikolog bulundurulması zorunludur. Ancak mülakatı gerçekleştiren İl Göç İdaresi

¹¹⁷ İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları ABD Emekli Üyesi.

¹¹⁸ Y SEÇKİN ile sözlü görüşme.

Müdürlüğü'nün İl Göç uzmanı/ uzman yardımcısı ve sosyal çalışmacı olan kişilerin mülakat aşamasında dikkat etmesi gereken hususlar nelerdir? Sizce mülakat aşamasında yaş gruplarına göre çocuğa yaklaşım nasıl olmalıdır?

Cevap: Öncelikle mülakatı yapan yetkilinin çocuk ile iletişim konusunda bilgili ve deneyimli olması gerekmektedir. Ses tonunu jest ve mimiklerini çocuğa güven veren tarzda kullanmalıdır.

Direk soru-cevap yöntemi 6-7 yaştan sonra kullanılması, 6-7 yaş öncesinde canlandırma oyunu tekniği ve resim yaptırma gibi projektif tekniklerin kullanılması uygun olur. Çocuğun dikkatinin dağılmaya başladığı veya yorulduğu fark edildiğinde ara verilmelidir. Aç, yorgun, uykusuz çocuk mülakata alınmamalıdır. Mülakatı yapan yetkilinin de arka arkaya pek çok mülakat yapmış yorgun ve bıkkın olmaması gerekmektedir.

Soru 5- İnsan ticareti mağduru çocukların yaşadıkları mağduriyet çocukların topluma entegre olmasını zorlaştırmakta mıdır? Mağdur edilmiş çocukları suç işlemeye meyilli olarak görebilir miyiz?

Cevap: Çocuğun akıl, beden ve ruh sağlığını negatif yönde etkileyecek ortamlarda uzun süre yaşamak durumunda kalması topluma uyumlu olmama ve suç işleme riskini artırır.

Soru 6- Travma yaşamış ve risk altında bulunan çocuklara yaklaşım nasıl olmalıdır?

Cevap: Mağdur çocuğun öncelikle içinde bulunduğu travmatik yaşam koşullarından bir an önce çıkartılması gerekmektedir. Fiziki, ruhsal, sosyal ihtiyaçlarının karşılandığı geçici veya kalıcı güvenli yaşam alanlarına yerleştirilmelidir.

Ailesi ile temasa geçilmeli, uygun bulunursa aile maddi-manevi desteklenip gereken şartlar oluştuğunda ailesine teslim edilmelidir. Aile yapısı çocuğun yaşamasına uygun bulunmazsa çocuğun tespit edilen sürelerde ve mekânda ailesini görmesi uzman eşliğinde sağlanmalı ve kurumda yaşamaya devam etmelidir. Çocuk uzun süreli izlenmeli ve psikolojik destek almalıdır.

Soru 7- Çocuğun travma yaşadığını nasıl gözlemleyebiliriz? Bunu nasıl betimleyebilirsiniz?

Cevap: Travma yaşıyan çocukta vücudunda darp izleri, tutarsız konuşmalar, ani duygu değişimleri, ürkek tavırlar, uyku, yeme ve dışkılama sorunları, tırnak yeme gibi davranışlar görülebilir.

Soru 8- Ailesi tarafından mağduriyete itilmiş çocukların aileyi reddetmesi durumunda çocuğa yaklaşım nasıl olmalıdır?

Cevap: Bir çocuk için anne, baba, kardeşler arasında büyüme en iyi seçenektir. Ancak, aile yapısı ve koşullar çocuğun büyümesi için elverişli olmayabilir. Bu durum, mağdur çocuklarla çalışan çocuk psikiyatru, psikolog, pedagog, sosyal hizmet uzmanından oluşan ekibin aileyi incelemesi ile ortaya çıkabilir. Maddi ve psikolojik destek ile çocuğun yaşamasına uygun hale getirilebilecek ailelere, bu destek verilmelidir. Aileye çocukla sağlıklı birliktelik becerileri öğretilir, aile bireyleri ve çocuk uygun görülen süreler aralığında ve mekânda uzman gözetiminde görüştürülmelidir. Tedrici olarak görüşmelerin süre aralığı düşürülmeli, görüşme saati artırılmalıdır. Bir süre sonra görüşme mekânı çocuğun ailesinin evi olmalıdır. Aile bireyleri ve çocukların birlikte geçirecekleri vaktin içeriği programın başlarında uzman tarafından planlanmalı, yönlendirilmeli, tedrici olarak bu vakit aile ve çocuk arasında spontane hale getirilmelidir.

Soru 9- Çocuklar mülakat sırasında yaşadıklarını anlatırken yer, zaman, kişi gibi konularda tutarsız ifadelerde bulunabilmektedir. Yaşan söyleme niyetinde olmayan çocukların bu şekilde anlatımda bulunmasının sebebi yaşadıklarının etkisi ise nasıl anlayabiliriz ve çocuğa nasıl yaklaşmalıyız?

Cevap: Mağdur çocuk yer, zaman ve kişiler hakkında tutarsız ifadeler verebilir. Bu durum korktuğu için olabilir. Çocuğun gözlerini kaçırması, sesinin ve ellerinin titremesi, tedirgin hareketler sergilemesi korktuğuna işaret eder. Çocuk çevresindeki görevlilerin güven verici olduklarını gördükçe, tekrar aynı koşullara geri gitmeyeceğine inandıkça, emin ellerde olduğunu hissettikçe bu korkudan kurtulup doğru beyanlara geçecektir.

Tutarsız ifade mağdur çocuğun ruh ve akıl sağlığının negatif yönde etkilenmesi yüzünden de olabilir. Bu durumda çocuğun sadece beyanlarında değil günlük yaşantısında da dengesizlikler gözlenebilir.

ÖZGEÇMİŞ

Seçil AKKOCA SEÇKİN 1990 yılında İstanbul'da doğmuştur. İstanbul'daki ilköğretim ve lise eğitiminden sonra, yükseköğrenimini Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde derece ile tamamlamıştır. Kamu Personeli Seçme Sınavı ile İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Kurum sınavı ve mülakatını başarıyla geçerek 2014 yılında İstanbul Valiliği İl Göç İdaresi Müdürlüğü'nde İl Göç Uzman Yardımcısı unvanı ile göreve başlamıştır. 2014 yılında 1. Ulusal Göç Araştırmaları Çalıştayı'na katılmıştır. 2015 yılında Bursa ilinde gerçekleştirilen İnsan Ticareti konulu eğitime katılmıştır. 2015 yılında İnsan Ticareti Mağdurlarını Koruma Projesi kapsamında verilen eğitim sonucunda Ulusal ve Uluslararası Alanda İnsan Ticareti İle Mücadele ve Mağdurların Korunması Konusunda Eğitici Eğitimi sertifikası almaya hak kazanmıştır. 2016 yılında gerçekleştirilen Dünya İnsani Zirvesi'nde İstanbul İl Göç İdaresi Müdürlüğü'nü temsilen yer almıştır. 2016 tarihinde Gürcistan Adalet Bakanlığı'nda gerçekleştirilen İnsan Ticareti ile Mücadele Üzerine İki Taraflı İşbirliği toplantısına katılmıştır. 2016 yılında KADEM tarafından gerçekleştirilen Kadınlar Göç Yolunda Projesi-Mülteci Kadınlar Yasal Hakları Eğitim Programı'na İstanbul İl Göç İdaresi Müdürlüğü'nü temsilen katılmıştır. 2017 yılında yapılan Kurum içi yükselme sınavında başarılı olarak İl Göç Uzmanı unvanına hak kazanmıştır. 2018 yılında Birleşmiş Milletler nezdinde gerçekleştirilen Mülteci Statüsü Belirleme Eğitimi'nde yer almıştır. İyi derecede İngilizce bilmektedir. Evli ve bir çocuk annesidir.